

GEMEENTE BORNE

Jaarstukken 2018

G E M E E N T E B O R N E

Raadsvoorstel

raadsvergadering
2-7-2019

agendapunt

nummer
19int05695

onderwerp
Jaarstukken 2018

19int05695

Aan de gemeenteraad.

Samenvatting voorstel

Voorgesteld wordt om de jaarstukken 2018 vast te stellen en het rekeningsresultaat, zijnde € 1.821.865 negatief, te bestemmen conform de door de gemeenteraad vastgestelde uitgangspunten.

In de jaarstukken wordt verantwoording afgelegd over de mate waarin wij in 2018 onze doelen en maatschappelijk effecten hebben bereikt.

De accountant heeft een goedkeurende verklaring voor getrouwheid en een verklaring met beperking voor rechtmatigheid afgegeven.

1 Inleiding

Op 11 juli 2017 heeft de gemeenteraad de programmabegroting 2018-2021 vastgesteld. Hiermee heeft u het college van B en W de inhoudelijke en financiële kaders gegeven. In de jaarstukken 2018 wordt verantwoording afgelegd over de mate van realisatie van de beleidsdoelen die zijn opgenomen in de zes begrotingsprogramma's:

- Leve Borne
- Meedoen in Borne
- Mooi Borne
- Borne Werkt
- Beter Borne
- Borne Algemeen

Gedurende het jaar zijn er een aantal begrotingswijzigingen geweest, waaronder bijvoorbeeld de effecten van de circulaire van het gemeentefonds en de bestuursrapportage.

Uitgangspunt bij de verwerking van deze besluiten was dat de begroting in de basis materieel sluitende bleef.

G E M E E N T E B O R N E

2 Beoogd resultaat

Doel van de jaarstukken is het afleggen van verantwoording over de uitvoering van beleid door het college van B en W aan de gemeenteraad en daarmee aan de samenleving. Met het overleggen van de jaarstukken (jaarverslag en jaarrekening) door het college van B en W en het beschikbaar stellen en vaststellen van de jaarstukken door de gemeenteraad, voldoet de gemeente aan het bepaalde in artikel 197 en 198 van de Gemeentewet.

3 Argumenten

Het rekeningresultaat is negatief

De jaarrekening 2018 sluit met een negatief resultaat van € 1.821.865 ten opzichte van de laatste begrotingswijziging.

x € 1.000	Gewijzigde begroting	Rekening	Afwijking
Lasten	75.917	59.210	16.707 V
Baten	73.832	56.825	17.007 N
Saldo van baten en lasten	2.085	2.385	300 N
Mutatie in reserve	-2.085	-563	1.522 N
Resultaat	0	1.822	1.822 N

In de jaarrekening zijn onder het kopje baten en lasten per programma de afwijkingen groter dan € 25.000 per programma toegelicht. Voor een uitgebreidere toelichting wordt hier naar verwezen.

Op hoofdlijnen worden hieronder per programma de grootste afwijkingen benoemd.

LEVE BORNE € 2.843.000 (V)

Fysieke bedrijfsinfrastructuur € 1.403.000 (V)

- Vrijval voorziening RBT overig € 809.000 (V)
- Vrijval investeringsbijdragen balanspost RBT € 351.000 (V)
- Lagere voorziening RBT € 363.000 (V)
- Dotatie voorziening De Veldkamp € 128.000 (N)

Milieubeheer € 229.000 (V)

- Uitgestelde deelnamekosten RUD € 140.000 (V)
- Subsidiemeevallers € 102.000 (V)

Begraafplaatsen en crematoria € 196.000 (V)

- Vrijval voorziening uitgifte eigen graven € 100.000 (V)
- Lagere kapitaallasten en uitgesteld onderhoud € 44.000 (V)
- Hogere inkomsten leges € 47.000 (V)

Grondexploitatie € 650.000 (V)

G E M E E N T E B O R N E

- Projectatelier niet budgetneutraal opgenomen € 235.000 (V)
- Bouwgrondexploitaties € 415.000 (V)

Wonen en bouwen € 327.000 (V)

- Leges omgevingsvergunningen € 338.000 (V)

MEEDOEN IN BORNE € 148.000 (V)

Onderwijshuisvesting € 175.000 (V)

- Afschaffen dotatie voorziening onderhoud onderwijshuisvesting € 61.000 (V)
- Lagere kapitaallasten € 75.000 (V)

Sportaccommodaties € 156.000 (V)

- Uitgestelde onderhoudswerkzaamheden

Samenkracht en burgerparticipatie € 879.000 (V)

- Doorbelasting Kulturhus € 375.000 (V)
- Lasten cliëntondersteuning verantwoord op taakveld 6.71 € 109.000 (V)
- Groot onderhoud KOV niet uitgevoerd € 100.000 (V)
- Budgetoverheveling transformatieagenda € 240.000 (V)

Begeleide participatie € 107.000 (V)

- Lagere uitkering als gevolg van aanpassing in meicirculaire 2018 € 107.000 (V)

Maatwerkvoorzieningen WMO € 314.000 (V)

- Uitbesteding onderhoud elektrische deuropeners via Welbions € 80.000 (V)
- Afname aantal aanvragen vervoer € 145.000 (V)
- Afname verstrekte hulpmiddelen € 35.000 (V)

Maatwerkdienstverlening 18- € 1.261.000 (N)

- Jeugdzorg in natura € 1.090.000 (N)
- Extra inhuur jeugdhulp € 220.000 (N)
- Extra verblijf- en behandeltrajecten € 200.000 (N)

MOOI BORNE € 161.000 (N)

Cultuurpresentatie, cultuurproductie € 150.000 (N)

- Herverdeling toerekening lasten Kulturhus € 225.000 (N)
- Afname waarderingssubsidies € 75.000 (V)

BORNE WERKT € 480.000 (N)

Verkeer en vervoer € 456.000 (N)

G E M E E N T E B O R N E

- Verbindingsweg (dekking via bestemmingsreserve) € 292.000 (N)
- Lagere onderhoudslasten openbare verlichting € 44.000 (V)
- Hogere (noodzakelijke) onderhoudslasten wegen € 80.000 (N)

BETER BORNE € 248.000 (N)

Bestuur € 133.000 (N)

- Hogere rekenrente voorziening wethouderspensioenen € 76.000 (N)
- Kosten procedure dossier Burenweg 7-9 € 52.000 (N)

Burgerzaken € 115.000 (N)

- Onbedoelde effecten doorbelasting personeel

BORNE ALGEMEEN € 3.925.000 (N)

Mutaties reserves € 1.522.000 (N)

- Onterechte inkomstenraming voorziening riolering € 1.008.000 (N)
- Bespaarde rente € 403.000 (N)
- Lagere onttrekking uit onderhoudsreserve € 165.000 (N)
- Door BBV wijziging geen dotatie meer aan reserve bovenwijkse voorzieningen € 107.000 (V)
- Doorgeschoven kapitaallasten € 53.000 (N)

Resultaat van rek Baten en Lasten € 135.000 (V)

- Dit is het begrotingsaldo na de eerste wijziging 2018

Overhead € 542.000 (N)

- Per saldo is er minder overhead dan begroot doorbelast aan de taakvelden. Zie ook de toelichting in de paragraaf bedrijfsvoering.

Treasury € 817.000 (N)

- Toegerekende rente door BBV gewijzigde regelgeving € 915.000 (N)
- Rente langlopende geldleningen € 100.000 (N)
- Actualisatie aandelenpakket € 170.000 (N)
- Renteopbrengsten kasgeldleningen, hypotheek en startersleningen € 120.000 (V)
- Renteopbrengst De Veldkamp € 245.000 (V)

Algemene uitk. en overige uitk. € 89.000 (N)

- Effecten september- en decembercirculaire 2018 € 257.000 (N)
- Niet benutte middelen beschermd wonen vanuit centrumgemeenten € 153.000 (V)

Overige baten en lasten € 1.026.000 (N)

G E M E E N T E B O R N E

- Taakstelling stelpost Sociaal Domein € 1.067.000 (N)
- Saldo Bestuursrapportage € 56.000 (V)

4 Kanttekeningen

In het najaar van 2018 is een begrotingscheck gehouden met een verwacht tekort van €3,7 miljoen. Deze post viel in grote lijnen uiteen in een post voor 3D's ad €1,4 mln, een dotatie aan de voorziening grafrechten ad €500.000, een post van €1,1 mln reserves en voorzieningen, een post ad €500.000 Samenwerking maakt Sterk en een post aan lagere Algemene uitkering. Dit naast kleinere afwijkingen.

Deze begrotingscheck was niet bedoeld als een prognose van het jaarrekeningresultaat maar slechts een check om een beeld te krijgen van de grote afwijkingen. Al de toen gesignaleerde afwijkingen zijn verwerkt in de jaarstukken.

5 Kosten, baten en dekking

Onttrekking rekeningresultaat is conform de door de raad vastgestelde uitgangspunten

Uitgangspunt voor dit bestemmingsvoorstel zijn de door uw raad vastgestelde uitgangspunten en reeds genomen besluiten:

- a. Reeds eerder genomen raadsbesluiten die gecorrigeerd moeten worden op het jaarresultaat;
- b. Verplichtingen die betrokken worden bij de resultaatsbestemming waarvan uw raad in 2018 of eerder een besluit heeft genomen en waarvan verwacht mag worden dat de uitgaven in 2019 plaatsvinden;
- c. Onttrekkingen en stortingen in/uit de reserve grondexploitatie waartegenover stortingen en onttrekkingen in/uit voorzieningen staan;
- d. Voor specifieke knelpunten waar gedurende het jaar 2018, dan wel in de begroting van het komend jaar, geen rekening mee is gehouden worden voorstellen gedaan;
- e. Voor het restant worden de spelregels met betrekking tot het weerstandsvermogen toegepast: 25% van het jaarresultaat toevoegen aan de Algemene reserve, 25% aan de Algemene reserve grondexploitatie en 50% van het jaarresultaat aan de Reserve beleidsontwikkeling. Indien het jaarresultaat negatief is zal eerst de Reserve beleidsontwikkeling worden aangesproken. Mocht de Reserve beleidsontwikkeling hiertoe niet toereikend zijn dan zal de Algemene reserve worden aangesproken.

Ad. a Voorfinanciering uit opbrengsten reclamebelasting

De aanslagoplegging reclamebelasting 2018 heeft plaatsgevonden in juni. We verwachten dat, rekening houdend met de perceptiekosten en met de nog te ontvangen reclamebelasting over 2018, er voor een bedrag van € 86.254 conform de afspraken met de Stuurgroep Reclameheffing, verrekend moet worden in 2019.

Ad. b Storting in bestemmingsreserve budgetoverheveling

Op uw vergadering van 5 februari 2019 heeft u besloten om een bedrag van € 450.685 over te hevelen en te storten in de daarvoor ingestelde bestemmingsreserve budgetoverheveling. Hierbij gaat het om verplichtingen die in 2018 zijn ontstaan en waarvan de uitgaven pas in 2019 zullen plaatsvinden. Conform de BBV moeten deze bedragen middels resultaatbestemming worden overgeheveld.

Ad. c Onttrekking uit reserve decentralisatie Sociaal Domein

G E M E E N T E B O R N E

Met de komst van de nieuwe taken Wmo2015 (begeleiding en dagbesteding), alle jeugdhulp per 2015 en de Participatiewet, heeft uw raad besloten dat deze budgettair neutraal zijn. De oude Wmo-taken zoals huishoudelijke ondersteuning en vervoersvoorzieningen / woonvoorzieningen, vallen hier niet onder. Het rijk stelt voor deze nieuwe taken een integratie-uitkering beschikbaar, aanvankelijk was dat voor de jaren 2015 t/m 2017, maar dit is verlengd tot en met 2018.

De overschotten die we in voorgaande jaren hadden, zijn gestort in de Reserve Sociaal Domein. Deze reserve is door uw raad ingesteld om tegenvallers op de nieuwe taken in de toekomst te kunnen opvangen, vanuit de verwachting dat tijdens de implementatie niet vanaf het begin alle kosten direct helder in beeld zouden zijn. Hiermee heeft uw raad vroegtijdig geanticipeerd op eventuele toekomstige tegenvallers. Tot en met het jaar 2016 hebben we bedragen kunnen toevoegen aan de reserve, het jaar 2017 liet een flinke tegenvaller zien vooral met betrekking tot de jeugdbudgetten. Dit speelde overigens niet alleen in Borne, maar is een landelijk probleem.

Daarnaast heeft uw raad voor de jaren 2018, 2019 en 2020 middelen beschikbaar gesteld voor de Transformatieagenda Wmo2015, jeugdhulp en Participatiewet.

Uiteindelijk resteert nog een bedrag van € 1.012.167 in de reserve Sociaal Domein, waarvan een bedrag van € 393.000 reeds bestemd is voor de hierboven genoemde Transformatieagenda. Hiermee kan een bedrag van € 619.167 ingezet worden ter dekking van het tekort van het Sociaal Domein en zal het restant tekort op het Sociaal Domein opgevangen moeten worden binnen de met de raad vastgestelde spelregels omtrent het weerstandsvermogen.

Ad. c Storting/onttrekking in/uit algemene reserve grondexploitatie

In de jaarrekening is in totaal voor € 488.907 aan baten binnen de grondexploitaties opgenomen die ten gunste komen van de reserve grondexploitatie. Het gaat hierbij om stortingen in voorzieningen de Veldkamp, Bornsche Maten en Bornsche Flieren. Hiertegenover staat een positiever effect op de exploitatie van Kernrand Borne West en het RBT, waardoor deze voorzieningen neerwaarts bijgesteld kan worden. Voor een uitgebreid overzicht verwijzen wij u naar de paragraaf Grondbeleid.

Daarnaast is zowel bij de grondexploitatie Oosterveld Zenderen, de grondexploitatie Kollergang, de grondexploitatie Wijkerslocatie Olde Engberink en de Uitbreiding Hertme II sprake geweest van tussentijdse winstneming. Het totaalbedrag van € 1.172.542 wordt conform de afspraken met uw raad gestort in de algemene reserve grondexploitatie.

Ad. d Specifieke knelpunten

Er zijn geen specifieke knelpunten waar voorstellen voor worden gedaan.

Ad. e Te bestemmen resultaat volgens spelregels

Na bovenstaande bestemmingen resteert een negatief resultaat van € 2.423.272 om te bestemmen. Wij stellen u voor om hiervan, conform de door uw raad vastgestelde spelregel, 100%, zijnde € 2.423.272 te onttrekken uit de reserve beleidsontwikkeling en de hoogtes van de overige algemene reserves op het niveau te brengen conform de met uw raad vastgestelde spelregels.

Weerstandspositie voldoet aan afgesproken normen

Zowel de beschikbare als de benodigde weerstandscapaciteit is gedaald, wat heeft geleid tot een verandering in de ratio. De ratio is afgerond 3,8 en daarmee ruim boven de door de gemeenteraad gestelde norm van 1,0. Het weerstandsvermogen is dus op gewenst niveau.

G E M E E N T E B O R N E

6 Vervolg na besluitvorming

Na besluitvorming door de gemeenteraad worden de beslispunten administratief verwerkt. De vastgestelde jaarstukken worden toegezonden aan de provincie Overijssel als toezichthouder.

Voorstel

Aan de raad wordt voorgesteld om:

1. De jaarstukken 2018, bestaande uit het jaarverslag en de jaarrekening, vast te stellen.
2. Het nadelig resultaat 2018 van € 1.821.865 als volgt te bestemmen:
 - a. een bedrag van € 86.254 te verrekenen met het beschikbare budget uit reclameopbrengsten in 2019;
 - b. een bedrag van € 450.685 te storten in de bestemmingsreserve budgetoverheveling;
 - c. een bedrag van € 619.167 te onttrekken uit de reserve sociaal domein;
 - d. een bedrag van € 488.907 te onttrekken uit de reserve grondexploitatie op basis van de voorzieningen 2018;
 - e. een bedrag van € 1.172.542 te storten in de reserve grondexploitatie op basis van winstneming 2018;
 - f. een bedrag van € 2.423.272 te onttrekken uit de reserve beleidsontwikkeling;
3. als gevolg van de normafspraken over de hoogte van het weerstandsvermogen;
 - a. een bedrag van € 101.058 over te hevelen van de algemene reserve naar de reserve grondexploitatie;
 - b. een bedrag van € 1.285.520 over te hevelen van de reserve grondexploitatie naar de reserve beleidsontwikkeling.

Bijlage(n)

Corsa-bijlagennummers:

- 19int05693 Raadsbesluit
- 19int boekwerk jaarrekening
- 19int accountantsverklaring
- 19int accountantsverslag

Borne, 18-6-2019

Burgemeester en wethouders van de gemeente Borne,
de secretaris, de burgemeester,

G.J. Rozendom

ing G.J. van den Hengel MBA

G E M E E N T E B O R N E

Raadsbesluit

Nummer
19int05693

Onderwerp
Jaarstukken 2018

19int05693

de raad van de gemeente Borne;

gelet op het raadsvoorstel d.d. 18-6-2019, met kenmerk 19int05692, waarvan de motivering onlosmakelijk deel uitmaakt van dit besluit.

besluit:

1. De jaarstukken 2018, bestaande uit het jaarverslag en de jaarrekening, vast te stellen.
2. Het nadelig resultaat 2018 van € 1.821.865 als volgt te bestemmen:
 - a. een bedrag van € 86.254 te verrekenen met het beschikbare budget uit reclameopbrengsten in 2019;
 - b. een bedrag van € 450.685 te storten in de bestemmingsreserve budgetoverheveling;
 - c. een bedrag van € 619.167 te onttrekken uit de reserve sociaal domein;
 - d. een bedrag van € 488.907 te onttrekken uit de reserve grondexploitatie op basis van de voorzieningen 2018;
 - e. een bedrag van € 1.172.542 te storten in de reserve grondexploitatie op basis van winstneming 2018;
 - f. een bedrag van € 2.423.272 te onttrekken uit de reserve beleidsontwikkeling;
3. als gevolg van de normafspraken over de hoogte van het weerstandsvermogen;
 - a. een bedrag van € 101.058 over te hevelen van de algemene reserve naar de reserve grondexploitatie;
 - b. een bedrag van € 1.285.520 over te hevelen van de reserve grondexploitatie naar de reserve beleidsontwikkeling.

Vastgesteld in de openbare vergadering van 2-7-2019.

De voorzitter,

De griffier,

Inhoudsopgave

Jaarverslag 2018	3
Leve Borne	4
Meedoen in Borne	11
Maatschappelijke participatie	14
Mooi Borne	18
Borne Werkt	23
Beter Borne	28
Borne Algemeen	34
Paragrafen	38
Paragraaf Financieel weerstandsvermogen en risicobeheersing	39
Paragraaf Financiering	45
Paragraaf Lokale heffingen	47
Paragraaf Grondbeleid	55
Paragraaf Bedrijfsvoering	63
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	73
Paragraaf Verbonden partijen	84
Jaarrekening 2018	106
Waarderingsgrondslagen	107
Overzicht van baten en lasten 2018	111
Informatie Wet normering topinkomens (WNT)	112
Rechtmatigheid	114
Baten en lasten per programma en toelichting	115
Incidentele baten en lasten	145
Structurele en incidentele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	147
Balans per 31 december 2018	148
Ontwikkelagenda	150
Overzicht SISA	151
Toelichting balans	153
Bijlage Taakvelden	167
Controleverklaring	170
Bijlagen	171
Indicatoren	172
Afkortingenlijst	183

Jaarverslag 2018

Gemeente Borne

Leve Borne

Wat wilden we bereiken?

Maatschappelijk effect

Inwoners van Borne wonen en leven in een duurzame en veilige omgeving.

Wonen

De raad wil het profiel van Borne als gewilde woongemeente verder versterken door wonen voor alle groepen mogelijk te maken en een duurzame en veilige woonomgeving te stimuleren. Bij wonen ligt de nadruk op woningen voor starters en eenpersoonshuishoudens, levensloopbestendige woningen en verduurzaming van de bestaande woningvoorraad.

Leefbaarheid en veiligheid

Bij veiligheid richt de gemeenteraad zich de komende vier jaar op een veilige woon- en leefomgeving door participatie van inwoners en het tegengaan van overlast door verkeer. Hierbij vormt de Maatschappelijke Veiligheidsagenda de leidraad.

Duurzaamheid

Op het gebied van duurzaamheid wil de raad weten waar Borne staat, het ambitieniveau bepalen en hiervoor structureel beleid ontwikkelen. Onderdeel hiervan is het afvalbeleid.

De duurzaamheidsagenda die samen met de samenleving is opgesteld wordt uitgevoerd.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Wonen en woonomgeving

Strategisch project Borsche Maten

In 2018 zijn in de Borsche Maten 62 woningen gerealiseerd: 15 vrijstaande woningen, 34 twee-onder-een-kapwoningen en 13 rijwoningen. Daarvan zijn er 15 in Nieuw Borne, 4 in Oost Esch, 18 in Tuinstad, 14 in Singelwonen en 11 in De Veste gerealiseerd.

Het eerste deel van de derde fase was in 2018 bouwrijp zodat in dat deel kon worden begonnen met de bouw van woningen. Voor het tweede deel van de derde fase is gestart met de bouwrijpwerkzaamheden.

In 2018 is gestart met de planvorming voor de directe aansluiting van de Borsche Beeklaan op de provinciale weg, waardoor de doorstroming voor het autoverkeer wordt verbeterd en de veiligheid voor het fietsverkeer toeneemt. Voor die opgave is een zogenaamd bouwteam aanbesteed.

Woonvisie

In 2018 is een begin gemaakt met het onderzoek naar een alternatieve locatie voor de huisvesting van woonwagenbewoners. Dit is in lijn met het medio 2018 door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties gepubliceerde 'Beleidskader gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid'. Overigens is het beleidskader geen wettelijke regeling: de verantwoordelijkheid voor het huisvesten van woonwagenbewoners blijft liggen bij gemeenten.

Duurzaamheid

Verduurzaming gemeentelijk vastgoed

In 2018 is een voorzichtig begin gemaakt om alle gemeentelijke gebouwen te inventariseren en de mogelijkheden van verduurzaming in beeld te brengen. Het voornemen om in 2018 ook een plan van aanpak gereed te hebben om -gefaseerd in tijd- maatregelen te treffen om energieneutraal te worden, zal in 2019 worden gerealiseerd.

Duurzame mobiliteit

We promoten duurzame mobiliteit. Meer mensen te voet en op de fiets. De provincie Overijssel en de provincie Gelderland hebben samen een aanbesteding gedaan voor elektrische laadpalen. Borne heeft ook deelgenomen en zal de komende drie jaar 22 oplaadpalen aanleggen. Er is een uitvoeringsprogramma opgesteld waar de eerste oplaadpalen komen en er is een platform opgericht waar mensen oplaadpalen kunnen aanvragen. De provincie bekostigt de plaatsing van de palen.

De gemeente Borne heeft OV businesskaarten aangeschaft zodat werknemers makkelijker met het OV kunnen reizen. Is de locatie niet met het OV te bereiken dan kunnen ze gebruik maken van een elektrische auto die geleased is. Zo kan personeel duurzame dienstreizen maken.

Keolis laat elektrische en toegankelijke treinen in Borne stoppen. De inzet van dieseltreinen is daarmee tot een minimum beperkt.

Door Borne rijdt nu een buurtbus die gereden wordt door vrijwilligers.

Duurzaam energiegebruik en duurzame opwekking

2018 was het laatste jaar van het door de raad vastgestelde Duurzaamheidsbeleid op basis van incidentele middelen.

Op projectbasis zijn er diverse initiatieven ontwikkeld. Zoals het Project Wensink Zuid (zie toelichting bij dat onderwerp).

In 2018 is een uitvoeringskrediet beschikbaar gesteld voor de grootschalige vervanging en verduurzaming van de openbare verlichting.

Nationale wetgeving sluit uit dat aanvragen voor omgevingsvergunningen die na 1 juli 2018 binnenkomen, verstrekt worden met een aardgasaansluiting ten behoeve van de warmtevoorziening. De gemeente Borne heeft zich hieraan geconformeerd.

Het Energieloket waar burgers en bedrijven adviezen kunnen krijgen over kleinschalige opwekking van elektriciteit (met name zonnepanelen) en over mogelijkheden voor energiebesparing, is overgedragen aan de Stichting Borne Energie.

Duurzaam afvalbeheer

Door de gemeenteraad is een tussentijds streefcijfer vastgesteld op weg naar 50 kilo restafval per inwoner in 2030. Dit streefgetal is 120 kilo restafval per inwoner in 2022.

De goede resultaten van het in 2017 in gang gezette afvalbeleid (verpakkingencontainer in combinatie met 4- wekelijkse inzameling van restafval) hebben zich gestabiliseerd in 2018. De hoeveelheid restafval per inwoner daalde van 232 kilo in 2016 naar 163 kilo in 2018. Eind 2018 is via een open podium gespeeld hoe de inwoners en gemeenteraad staan tegenover nieuwe stappen in het afvalbeleid. Medio 2019 wordt aan de raad voorgesteld hoe de stap naar 120 kilo restafval per inwoner het best kan worden gerealiseerd.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Borne zet in dit kader in eerste instantie met name in op duurzaamheid. Daarvoor is het programma duurzaamheid gestart, dat zich in eerste instantie richt op de energietransitie. De gemeente wil dat beleid gestalte geven met de initiatiefnemers in Borne, zoals Borne duurzaam en Borne energie. Daarnaast wordt bij aanbestedingen, inhuur van personeel en gebouwenbeheer, kortom in alle beleidsvelden, steeds gekeken naar de meest duurzaam mogelijke oplossing.

Bodem

Het Twents beleid voor het ontgraven en toepassen van grond is geactualiseerd. Eind 2018 heeft het college de ontwerpnota Bodembeheer 'Twents beleid voor oale grond 2.0', de regionale Ontwerpbodemkwaliteitskaart Twente en de beleidsregel Vrijstelling bodemonderzoek vastgesteld. Na de inspraakperiode zullen deze in 2019, met inachtneming van ingebrachte zienswijzen, via het college ter vaststelling worden voorgelegd aan de raad.

Asbest bodemsaneringsopgave per 2016-2022

De doelstelling van het project Asbestbodemsaneringsopgave 2016-2022 is om, vanuit een integrale en omgevingsgerichte aanpak, asbestbodemverontreinigingslocaties met onaanvaardbare humane risico's te saneren. Het project richt zich op een aanpak door zowel de overheden als door andere partijen (particulieren en bedrijven). Bij de aanpak wordt er naar gestreefd om zoveel mogelijk koppelingen te leggen met andere maatschappelijke opgaven. Op deze manier wordt een maximaal maatschappelijk rendement gehaald uit de aanpak van de asbestbodemverontreinigingen.

Medio 2018 is voor de uitvoering van het project het projectbureau BAS (Bodemasbestsanering) van start gegaan. Projectbureau BAS werkt voor de provincie Overijssel en de gemeenten Wierden, Borne, Hellendoorn, Rijssen-Holtten, Haaksbergen, Twenterand en Hof van Twente. Het projectbureau is het middel waarmee de samenwerking tussen de partners in praktijk vorm krijgt. Projectbureau BAS begeleidt en coördineert diverse asbestsaneringsprojecten en -onderzoeken in/voor Borne.

Regionale structuurvisie ondergrond

Op dit terrein werken de Twentse gemeenten samen met het doel om in de regio gezamenlijk een strategie te ontwikkelen om de gemeentelijke rol bij activiteiten in de ondergrond vorm te geven. Het betreft vooral het samen vormgeven van de veranderende rol van de gemeente door de komst van nieuwe regelgeving en andere actuele ontwikkelingen.

In 2018 is door het kernteam "Onder Twente" geïnterviewd wat de uitdagingen van de komende tijd zijn op het gebied van bodem en ondergrond in Twente. Deze liggen op gebied van kennis en onderzoek, veilig bodemgebruik, communicatie en netwerk. Hiervoor zijn eind 2018 / begin 2019 projectgroepen samengesteld, die de contouren en de planning gaan vormgeven.

Water en riolering

Duurzaam waterbeheer is in samenhang met klimaatadaptatie volop in beweging. Het klimaat verandert, de voorspelling is drogere zomers en extremere regenbuien. 2018 was met de hitte en droogte al een voorbode. Doelstelling is om op de veranderende weersomstandigheden te anticiperen. Water lokaal vasthouden en niet meer afwentelen, zorgen voor bescherming tegen overstromingen: klimaatadaptief handelen. Een mooi voorbeeld is de ontwikkeling in de planontwikkeling in de Bornsche Maten. Het schone regenwater wordt apart gehouden van het afvalwater en zichtbaar afgevoerd, bebouwde gebieden worden beschermd tegen overtollig water en door de aanwezigheid van het Beekpark wordt de beleving voor water vergroot. Ook wordt steeds meer regenwater gescheiden van het afvalwater in gebieden met een traditioneel gemengde afvoer. Daarbij is als doelstelling gesteld om in 2035 20% van het afvoerend verhard oppervlak ontkoppeld te hebben van het gemengde rioolsysteem. Tot nu is circa 14% gerealiseerd.

Een grootschalig duurzaam waterbeheerproject in Borne is Wensink-Zuid. Samen met wijkbewoners en overige belanghebbenden wordt de ontwikkeling tot stand gebracht. De bewoners worden gezien als de ambassadeurs van de wijk. Bewoners hebben zitting in de klankbordgroep en het wijkcomité neemt deel in het projectteam. De ontwikkeling in Wensink-Zuid heeft ertoe geleid dat belanghebbende stakeholders graag willen participeren. Dit heeft gezorgd voor een tweesporen aanpak, namelijk het waterbeheer en de energietransitie. De eerste plannen voor Wensink-Zuid zijn in de afronding. Planning is om medio 2019 te starten.

Verder werken de 14 Twentse gemeenten en Waterschap Vechtstromen al jaren samen. Op watergebied wordt kennis gedeeld en worden urgente programma's in werkplaatsen nader uitgewerkt. In 2018 is een nieuwe visie bestuurlijk vastgesteld op basis van de vier B's, bescherming, bewustwording, beleving en bundeling. Het communicatieplan moet eraan bijdragen de diverse onderwerpen meer onder de aandacht te krijgen. Landelijk is in het programma "Deltaplan ruimtelijke adaptatie (DPRA)" bepaald dat we in 2050 waterrobuust en klimaatbestendig zijn ingericht. Hierbij worden vier thema's onder handen genomen: overstroming, hitte, droogte en overlast. De eerste stap is het in beeld brengen van de kwetsbaarheden en het voeren van een risicodialog. Het Twents waternet pakt dit gezamenlijk en regionaal op.

Veiligheid en openbare orde

Verkeersveiligheid

Veel wegen zijn volgens het 'duurzaam veilig' principe ingericht. Onder mobiliteit en bereikbaarheid in het thema Borne werkt gaan we daar dieper op in. .

In het kader van het Actieplan veiligheid & leefbaarheid 2017-2018 hebben we voor het speerpunt verkeersveiligheid een aantal maatregelen getroffen die bijdragen aan het wegnemen van het onveiligheidsgevoel. In samenwerking met de politie zijn 7 integrale handhavingsacties (o.a. op snelheid) georganiseerd, is structureel aandacht besteed aan het verkeersinfarct in Zenderen en is beleid tegen parkeeroverlast opgesteld. Daarnaast is op verschillende manieren geprobeerd het verkeersgedrag van onze weggebruikers te beïnvloeden, door bijvoorbeeld snelheidsmetingen te doen en snelheidsindicatieborden tegen hardrijden te plaatsen. En zijn inrichtingen van straten aangepast om hardrijden tegen te gaan, zoals in de Oude Deldensestraat.

Voorbereiding op rampen, calamiteiten en spoorveiligheid

Bewustwording in geval van calamiteiten is vergroot door bijeenkomsten met bewoners en de Veiligheidsregio. Overwegstoringen zijn verminderd door intensief onderhoud aan overwegen en het spoor.

Vanuit het Actieplan veiligheid & leefbaarheid 2017-2018 is in het kader van voorbereiding op rampen, calamiteiten en spoorveiligheid vooral ingezet op vergroten van risicobewustzijn, zelfredzaamheid en kennis over het spoorvervoer van gevaarlijke stoffen. Hiervoor zijn onder andere twee voorlichtingsbijeenkomsten bij de Fleminghof en in de Molenstaete over spoor- en brandveiligheid georganiseerd. In samenwerking met de Veiligheidsregio Twente zijn 2 campagnes 'Hoe spoort het?' uitgevoerd.

Er hebben twee crisisoefeningen voor de gemeentelijke organisatie plaatsgevonden.

Daarnaast is in het kader van de spoorveiligheid de technische infrastructuur rondom het spoor verder verbeterd en is bij de Totaalvisie een plan ingediend om spoorwegovergangen veiliger te maken. Vooral door technische aanpassingen van de infrastructuur rondom het spoor is het aantal stremmingen op de spoorwegovergangen teruggebracht van 11 naar 7.

Actieplan Leefbaarheid en veiligheid 2017/2018

Het Actieplan leefbaarheid en veiligheid 2017/2018 is het uitvoeringsprogramma van het integraal veiligheidsplan Borne 2017-2020. Het actieplan behelst acties om de doelen - geformuleerd per speerpunt uit het beleidsplan - te bereiken. Met onze samenwerkingspartners, politie, brandweer, Welbions en Kulturhus, hebben wij uitvoering gegeven aan het plan. Het Actieplan leefbaarheid en veiligheid 2017/2018 is eind 2018 geëvalueerd met de samenwerkingspartners en de conclusies staan verwoord in een factsheet. Deze factsheet is gedeeld met de raad.

Veilige woon- en leefomgeving

Een veilige woon- en leefomgeving is een van de speerpunten uit het integraal veiligheidsplan Borne 2017-2020 en bestaat uit drie onderdelen: jeugdoverlast, mensen met onbegrepen gedrag en burenoverlast.

Wat betreft de aanpak van jeugdoverlast zijn verschillende (organisatorische) verbeteringen toegepast, zoals bijvoorbeeld een betere verbinding tussen het jongerenwerk van het Kulturhus en de jeugdagent. Het jongerenwerk en de jeugdagent hebben de contacten met groepen jongeren die zich buiten ophouden geïntensiveerd (door o.a. gezamenlijk diensten te draaien). Er is ook gewerkt aan een verbeterde samenwerking tussen de jeugdagent en de jeugdconsulenten voor de

persoonsgebonden aanpak bij groepsoverlast. Een netwerklunch over jeugdoverlast heeft een eerste stap gezet in de verdieping in samenwerking tussen de verschillende interne en externe professionals.

Beroepsweerbaarheidstrainingen voor medewerkers van het Kulturhus, doorontwikkeling voorlichting groep 8 Bornse basisscholen door politie en jongerenwerk, alle basisscholen naar de Risk Factory en het faciliteren van de Challenge Day van het Twickel College zijn daarnaast onderdelen van de aanpak om Bornse jongeren zich veilig te laten voelen, thuis, op straat en op school.

Een visie op sluitende aanpak voor personen met onbegrepen gedrag is opgesteld, in samenwerking met interne en externe professionals zoals Mediant en Wijkkracht. Hierin vragen we aandacht voor bemoeizorg, destigmatisering bij omwonenden van een persoon met onbegrepen gedrag en voor uitbreiding van het sociaal team met partners (politie en Welbions).

Voor de aanpak van burenoverlast is in de APV het artikel voor de aanpak woonoverlast opgenomen, beleidsregels vertalen de pragmatische vertaling van dit artikel. Dit is ook de basis voor de integrale aanpak van casuïstiek op dit gebied, in samenwerking met onder meer de politie, Veiligheidshuis Twente, Welbions en Buurtbemiddeling.

Externe veiligheid

Er is in 2018 - daar waar het noodzakelijk/vereist was - uitwerking gegeven aan de Beleidsvisie externe veiligheid, via de reguliere werkzaamheden bij vergunningen/toestemmingen, controles en bestemmingsplannen.

Wat heeft het gekost?

Financieel overzicht van programma P1 Leve Borne

<i>(x € 1.000)</i>	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	16.136	19.051	11.786	7.265 V
Totale baten	15.827	15.902	11.481	4.422 N
Saldo (lasten minus baten)	308	3.148	305	2.843 V

Meedoen in Borne

Wat wilden we bereiken?

Maatschappelijk effect

Inwoners hebben de mogelijkheid om deel te nemen aan onze samenleving.

Decentralisaties

De decentralisaties binnen het sociaal domein zijn de komende vier jaar voor de raad cruciaal. Bij de inhoudelijke uitwerking van de afzonderlijke transities krijgen noaberschap, mantelzorg, vrijwilligerswerk, zelfredzaamheid en verbinding tussen generaties een plek.

Onderwijs

De realisatie van brede scholen waarin passend onderwijs een plek krijgt wordt voortgezet.

Armoede

Het armoedebeleid wordt voortgezet. De komende periode gaat extra aandacht uit naar het vergroten van het bereik en voorkomen van sociaal isolement.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Onderwijs en ontwikkeling

Voor- en vroegschoolse educatie

In 2018 is er in overleg met kinderopvangorganisaties en primair onderwijs de visie op integrale kindcentra opgesteld. Deze is door de raad vastgesteld.

Er is een kwaliteitskader en bijgestelde subsidieregeling ingevoerd ten aanzien van het aanbieden van gesubsidieerde peuterplekken. Deze regeling zorgt voor meer keuzevrijheid bij ouders en versterkt tegelijkertijd de doorgaande leer- en ontwikkellijn van voorschoolse educatie naar het basisonderwijs.

Onderwijs

In 2018 is een tijdelijk onderwijsgebouw gerealiseerd aan de Goudbes. Dat gebouw biedt plaats aan de bovenbouw van basisschool De Vonder. Ten aanzien van de permanente onderwijshuisvesting is, samen met het onderwijsveld, opnieuw gekeken naar de opgave binnen het instroompunt Bornsche Maten en hoe deze het beste ingevuld kan worden. Daarvoor zijn enkele scenario's ontwikkeld die in 2019 verder zullen worden uitgewerkt.

In de zomer van 2018 is uitvoering gegeven aan de permanente uitbreiding binnen het instroompunt Stroom Esch (basisschool 't Iemnschelf). Eind 2018 waren de werkzaamheden bijna afgerond. 'T Wooldrik is aangewezen als voorkeurslocatie voor de vervangende nieuwbouw van de basisscholen Jan Ligthart en 't Oldhof, ook wel instroompunt Reuvekamp.

Ten aanzien van passend onderwijs is incidenteel maatwerk geleverd voor een aantal kinderen. Verdere informatie tussen onderwijs en jeugdhulp is te vinden in de paragraaf maatschappelijke participatie.

Maatschappelijke participatie

Decentralisatie

In 2018 is begonnen met de uitvoering van de eind 2017 vastgestelde transformatieagenda. Deze kent een vijftal ontwikkelthema's. Per thema wordt de voortgang in 2018 beschreven.

1. Kinderen en jongeren kunnen zich ontwikkelen en veilig (op)groeien naar zelfstandigheid.

- Samen met de besturen van het basisonderwijs en de kinderopvangorganisaties is geprobeerd één gemeenschappelijke visie op kindcentra op te stellen. Dit is niet gelukt vanwege concurrerende belangen. De organisaties hebben geadviseerd om te komen tot vijf instroompunten waarbij een gelijk speelveld bevorderd wordt om marktverstoring te voorkomen. Daarop heeft de gemeenteraad eind 2018 een visie vastgesteld.
- De samenwerking tussen professionals uit het basisonderwijs, jeugdhulp en gezondheidszorg is versterkt. Men weet elkaar steeds beter te vinden en in gemeenschappelijke bijeenkomsten wordt gewerkt aan het versterken van kennis en kunde.
- De samenwerking met de externe verwijzers is versterkt. Lokaal met de huisartsen en in regionaal verband met de gecertificeerde instellingen.
- In leertuinen is gestart om te komen tot convenanten tussen verschillende organisaties, waarin afspraken worden gemaakt hoe samen, in het belang van de inwoner, wordt gewerkt, rekening houdend met de mogelijkheden van uitwisseling van persoonsgegevens binnen de algemene verordening gegevensverwerking (AVG).
- Een gemeentelijke consulent jeugd vervult de rol van intern pedagogische begeleider. De kinderopvangorganisaties kunnen haar consulteren, waardoor het mogelijk is om eerder te signaleren en eventueel tijdig passende ondersteuning te bieden.
- Regionaal is een start gemaakt met de uitwerking van de Twentse belofte. De bedoeling daarvan is dat zoveel mogelijk jongeren worden ondersteund zodat ze alsnog een schooldiploma (startkwalificatie) kunnen halen.

2. Inwoners hebben een passende tijdsbesteding, zoveel mogelijk in de eigen (toegankelijke) woonomgeving zonder indicatie, waardoor deelname aan de samenleving wordt bevorderd.

- Samen met de uitvoeringsorganisatie Hengelo, Borne en Haaksbergen is gekeken of dagbesteding en participatieprojecten dichterbij elkaar kunnen worden gebracht. Uit onderzoek bleek dat de groep inwoners met zowel een indicatie voor Wmo2015 als een uitkering vanuit de Participatiewet zeer klein en zeer kwetsbaar is. Daarom is afgezien van het verder uitvoeren van dit project. In 2018 is de samenwerking tussen consulenten van de uitvoeringsorganisatie en de gemeente Borne verder versterkt.
- Het project Borne-vitaal is gestart, waardoor ouderen uit de wijk Letterveld begeleid worden naar passende tijdsbesteding.
- Onderzocht is op welke manier de verschillende initiatieven met elkaar kunnen worden verbonden en welke rol de gemeente Borne hierin moet hebben. Het organiseren van dit vraagstuk blijkt meer tijd nodig te hebben en wordt in 2019 verder opgepakt.
- In 2018 is vervoer voor iedereen verder doorontwikkeld. Gebleken is dat de markt nog niet klaar is voor een transformatie waarbij de inwoners met een vervoersvraag en beperking alleen technische of persoonlijke ondersteuning krijgen. Daarom is door het college besloten om wél een taxivoorziening in te kopen. Deze voorziening is als algemene Wmo-voorziening voor iedereen toegankelijk. Voor inwoners die extra ondersteuning nodig hebben (op grond van onderwijswetgeving, Jeugdwet en/of Wmo2015) wordt maatwerk georganiseerd.

3. De inwoners van de gemeente Borne zijn zo lang mogelijk gezond.

- De samenwerking tussen sociaal domein en fysiek domein is versterkt. Bij de ontwikkeling van 't Wooldrik, maar ook Wensink-zuid en de Omgevingswet wordt vanuit een breed en integraal perspectief samengewerkt.
- Wmo-consulenten werken samen met huisartsenpraktijken en zijn (deels) een dagdeel per week aanwezig in de praktijk, zodat de lijnen voor de inwoners kort zijn.
- In regioverband wordt samengewerkt met andere gemeenten, zorgverzekeraar Menzis en zorgkantoor Menzis om te komen tot een gemeenschappelijke agenda voor Twente, waarin Jeugdwet, Wmo2015, Zorgverzekeringswet en Wet langdurige zorg op elkaar aansluiten.
- In samenwerking met partners van de gemeente Borne is een lokale aanpak voor personen met onbegrepen gedrag opgesteld.

4. De inwoners van de gemeente Borne kunnen zoveel mogelijk veilig wonen in een passende (natuurlijke) omgeving.

- Samen met woningcorporatie Welbions wordt een verbinding gemaakt tussen wonen, zorg en veiligheid. De gesprekken met Welbions op dit thema zijn geïntensiveerd.
- Steeds vaker weten zorgaanbieders de gemeente Borne te vinden om vernieuwende woonprojecten te starten.
- Om te zorgen dat jeugdigen in een zo'n natuurlijk mogelijke omgeving kunnen leven als thuis wonen (even) niet gaat, onderhoudt de gemeente Borne warme contacten met pleegouders en gezinshuizen. Samen met de pleegouders en gezinshuizen wordt jaarlijks een bijeenkomst georganiseerd waar ervaringen worden uitgewisseld, zo ook in 2018.
- In samenwerking met de regiogemeente Enschede is een visie op de toekomst van beschermd wonen vastgesteld. Hierin is vastgelegd dat de regiogemeenten de komende jaren samenwerken om de decentralisatie van beschermd wonen lokaal en regionaal gezamenlijk vorm te geven.

5. Voor de inwoners die dat nodig hebben wordt passende ondersteuning geboden.

- In 2018 is de inkoop van maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp regionaal en lokaal afgerond en is de implementatie gestart.
- Door jurisprudentie (gemeenten moeten reële tarieven hanteren) en CAO-ontwikkelingen, is de hulp bij het huishouden regionaal aangepast en daarop moest dit opnieuw worden ingekocht.
- In 2018 zijn de mogelijkheden verkend om Jeugdwet-, leerlingen- en Wmo-vervoer lokaal passend te organiseren en zijn de eerste stappen gezet om vervoer op een vernieuwende manier in te kopen.

Armoedebestrijding

Voor 2018 was de doelstelling om 70% van de huishoudens met een laag inkomen te bereiken. In 2018 hebben we de communicatie en informatievoorziening verbeterd. Dit heeft geleid tot een stijging van het aantal aanvragen voor het Sociaal Fonds Borne van 721 naar 828. Op basis van het aantal huishoudens (1145 in 2017 bron Stimulansz) met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum is het gebruik naar 72% gestegen.

Statushouders

De gemeente Borne heeft 30 van de verplichte 33 statushouders in 2018 gehuisvest. Door een te late terugkoppeling van het Centraal orgaan asielzoekers (COA) zijn dit er drie minder.

De in 2017 gestarte samenwerking met maatschappelijke partners is in 2018 voortgezet. De groep statushouders die als sleutelfiguur fungeert bij de integratie en die klankbord zijn voor de gemeente, is gegroeid van 5 naar 9 personen. De statushouders hebben samen met het Kulturhus activiteiten georganiseerd om het ontmoeten te stimuleren. Het project 'Borne Werkt' is een ontmoetingsplaats waar door middel van vrijwilligerswerk in combinatie met een beweegprogramma, de Nederlandse taal in de praktijk wordt geleerd. Ook kan de taal worden geleerd in het Taalhuis en Taalcafé van het Kulturhus. Om het opgroeien van kinderen te stimuleren wordt een tolk ingezet als er vragen of onduidelijkheden zijn in de communicatie tussen school of voor- en vroegschoolse opvang en de ouders. Vluchtelingenwerk Oost Nederland, die voor de gemeente Borne de maatschappelijke begeleiding en het participatieverklaringstraject verzorgt, heeft 500 vragen en verzoeken van statushouders en na-reizigers afgehandeld.

Het aantal statushouders is in 2018 teruggelopen van 84 naar 73 personen van 18 jaar en ouder die gezamenlijk 49 uitkeringen ontvangen. Met de ondersteuning van speciale werkcoaches van de uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen zijn 11 statushouders naar een duurzame werkplek begeleid en hebben 4 personen een deeltijdbaan gekregen naast hun Inburgeringsverplichting.

Met het programma "Thuis in Borne: integratie van statushouders" bereiken we van het huidige bestand nu, in samenwerking met onze maatschappelijke partners 40 personen (=55%) die naast hun inburgering een andere duaal traject volgen. Het resterende deel betreft hoofdzakelijk vrouwelijke statushouders die bezig zijn met de inburgering en de zorg voor hun kinderen.

Participatiewet

Het uitkeringsbestand is in 2018 met 10% gedaald doordat er mede door de economische ontwikkeling minder mensen een beroep hebben gedaan op een uitkering, de toeloop vanuit de WW is teruggelopen, de taakstelling voor statushouders lager was en hebben meer uitkeringsgerechtigden een baan gevonden.

De gevolgen van de afschaffing van de Wet sociale werkvoorziening (WsW) en veranderingen in de Wajong worden zichtbaar. Dit betekent een verandering in de doelgroep voor de Participatiewet. Dit is in 2018 te zien aan een lagere uitstroom naar werk (42 doelstelling was 53), minder passende ontwikkeltrajecten van de SWB, niet halen van de taakstelling beschut werken (1,9 in plaats van 4 banen gevuld) en minder garantiebanen dan verwacht. De uitgaven voor de periodieke en incidentele Bijzondere Bijstand zijn gedaald , behalve die voor de bewindvoeringskosten. Die zijn met 22 % gestegen t.o.v. 2017.

17% van de uitkeringsgerechtigden verrichten vrijwilligerswerk waarvan de helft met een arbeidsmatig karakter.

In 2018 is er beduidend meer loonkostensubsidie (onderdeel van het BUIG-budget) verstrekt t.o.v. 2017 en zijn de uitgaven conform de begroting geweest. Dit instrument, ingezet om werkgevers te motiveren om jongeren vanuit het doelgroepenregister en andere kwetsbare groepen in de Participatiewet aan een (parttime) baan te helpen waarmee ze volwaardig kunnen meedoen . Ook is er meer ingezet op het zgn. flankerend beleid waarmee we uitkeringsgerechtigden ondersteunen met kortlopende opleidingen, werkmateriaal, veiligheidscertificaten , werkbegeleiding en job-coaching om cliënten zo goed mogelijk voor te bereiden op een duurzame werkplek.

In 2018 is het "Actieprogramma Werk en Bijstand 2019-2022" vastgesteld om de komende jaren te werken aan het begeleiden van mensen naar werk, al dan niet met ondersteuning of een passende dagbesteding.

Gezondheid en zorg

Uitvoeringstaken op het gebied van gezondheid zijn uitbesteed aan de GGD Regio Twente. Hieronder vallen het basistakenpakket van de Jeugdgezondheidszorg (de uitvoering van de gezondheidsonderzoeken door de jeugdartsen en jeugdverpleegkundigen, bij de consultatiebureaus en de basisscholen) en de uitvoering van het rijksvaccinatieprogramma.

Lokaal zijn er initiatieven uitgevoerd waaronder Cool2BFit, een programma voor kinderen met overgewicht waarbij de link gelegd wordt met gezonde leefstijl en jeugdhulp, Zit met Pit, waarbij kinderen bewust worden van langdurig verkeerd zitgedrag, het jaarlijkse nationale schoolontbijt en smaaklessen op basisscholen.

Er is voorlichting gegeven over positieve gezondheid. Dit betekent dat gezondheid in een breed perspectief wordt gezet. Gezondheid is niet alleen een kwestie van lichamelijk welbevinden. Sociaal en psychisch functioneren zijn net zo belangrijk. Men moet in staat zijn om te gaan met de uitdagingen van het dagelijks leven: om te werken, om te participeren aan de samenleving en een betekenisvol leven te leiden. De nadruk ligt op eigen kracht, eigen initiatief en eigen verantwoordelijkheid.

Wat heeft het gekost?

Financieel overzicht van programma P2 Meedoen in Borne

<i>(x € 1.000)</i>	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	26.403	31.206	31.981	775 N
Totale baten	6.117	6.308	7.231	923 V
Saldo (lasten minus baten)	20.286	24.898	24.750	148 V

Mooi Borne

Wat wilden we bereiken?

Maatschappelijk effect

Mensen beleven Borne als een aantrekkelijke gemeente om te verblijven met oog voor cultuur, vrije tijd, sport en ruimtelijke kwaliteit

Recreatie en toerisme

Het strategisch project De Groene Poort krijgt een vervolg waarbij meer nadruk komt te liggen op recreatie en toerisme: nieuwe toeristische producten, recreatieve routes, centrumontwikkeling, streekproducten en een ruimhartig vestigingsbeleid in het buitengebied voor dienstverlening.

Sport, welzijn en cultuur

Vanuit het oogpunt van betaalbaarheid, toegankelijkheid en participatie kijkt de gemeenteraad de komende vier jaar naar de samenhang tussen sport-, welzijns- en cultuurvoorzieningen.

Samen met het netwerk van aanbiedende organisaties wordt gekeken welke maatschappelijke investering nodig is en wat deze oplevert.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Cultuur en vrije tijd

Sport

In 2018 is nadrukkelijk ingezet op de rol die sport in Borne kan hebben bij het welzijn van mensen. Sport verenigt mensen. Jong en oud, arm en rijk, mensen met en zonder beperking, laag en hoog opgeleid treffen elkaar in de sport. Als vrijwilliger, als actief sporter of als fan. Sport slaat bruggen tussen mensen en culturen. In 2018 is blijvend ingezet op het stimuleren van een actieve leefstijl van alle inwoners van Borne en het begeleiden en ondersteunen van de Bornse sportverenigingen. Samen werken aan project 't Wooldrik zorgt voor verbinding tussen de verenigingen.

De buurtsportcoaches worden ingezet voor het stimuleren van sportdeelname, het ondersteunen van een gezonde leefstijl en participatie in wijken en buurten bij alle leeftijdsgroepen. De buurtsportcoaches spelen een belangrijke rol in de signalering van achterstanden bij jeugd, gezondheid en armoede.

Met behulp van subsidies van de provincie Overijssel is het project 'de Actieve ontmoeting' gestart.

Inwoners in de leeftijd van 67 -77 jaar zijn in de gelegenheid gesteld deel te nemen aan een wekelijkse activiteit waarbij het programma bestaat uit ontmoeten/gezelligheid, een bewegingsactiviteit en samen lunchen.

Het gestarte programma Swim2play, voor alle basisschoolkinderen, is een groot succes gebleken. Het plezier 'spat er vanaf' tijdens de beweegactiviteit in het zwembad. Alle kinderen van groep 3 -8 van de basisschool zijn op een speelse manier bezig met het onderhouden van zwemvaardigheden en jezelf kunnen redden en in veiligheid brengen als je in het water komt.

Bij de buitensportvelden is een complete topaagrenovatie uitgevoerd van een natuurgrasveld bij voetbalvereniging BVV Borne. De kleedkamers en douchegelegenheid van sportzaal de Hooiberg zijn in de zomerperiode geheel gerenoveerd. Bij de entree zijn aanpassingen gedaan voor de toegankelijkheid voor mensen met een beperking.

Oprichting sportbedrijf

De voorbereidende werkzaamheden voor het oprichten van een sportbedrijf zijn tijdelijk stilgelegd. Dat heeft te maken met prioriteit geven aan project 't Wooldrik. Bovendien is tot eind 2018 onduidelijkheid geweest over veranderende landelijke regelgeving over de BTW en sportaccommodaties.

't Wooldrik

De raad heeft in december een derde voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld. Hiermee kan de laatste fase van het ontwerptraject (fase 2) worden voltooid. Daarnaast zijn middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van fase 1, het renoveren en beperkt uitbreiden van het zwembad en het treffen van energiebesparende maatregelen in het zwembad en sporthal 2.

Ook is besloten te beginnen met de noodzakelijke procedure voor wijziging van het bestemmingsplan. Tot slot heeft de raad kennisgenomen van het door de Blos opgestelde Masterplan.

Cultuur

In 2018 is gewerkt aan een cultuuragenda waarmee inzichtelijk is gemaakt wat er momenteel op het gebied van kunst, cultuur, media en cultureel erfgoed gebeurt. De gesprekken die de raads werkgroep sport, welzijn en cultuur heeft gevoerd met het culturele veld zijn gebruikt als input voor de cultuuragenda. De coördinatie van het cultuureducatieprogramma is per schooljaar 2017-2018 ondergebracht bij het Kulturhus. We bieden jaarlijks een cultuureducatieprogramma aan voor alle basisscholen in samenwerking met lokale aanbieders, zoals het Bussemakerhuis.

Groenvoorziening en speelvoorzieningen

In het groenbeleidsplan 2008-2020 dat in 2009 door de gemeenteraad is vastgesteld, is het beleid van de gemeente Borne opgenomen over de groene kapitaalgoederen. Het is voor de uitvoerende taken vertaald naar de productbladen in de DVO met Twente Milieu.

In het groenbeleidsplan is aandacht gevraagd voor het oplossen van knelpunten, die als gevolg van eerdere bezuinigingen en het verbod op het gebruik van gifstoffen in de plantsoenen (2009) zijn ontstaan.

Het speelbeleid wordt vorm gegeven vanuit verschillende disciplines en daarom projectmatig opgepakt. De uitgangspunten uit het speelbeleid zijn dan ook geformuleerd tegen de achtergrond van de doelstellingen uit het jeugdbeleid, de Wet maatschappelijke ondersteuning, het onderwijsbeleid, het regionale gezondheidsbeleid en de sportnota. De aandacht is verschoven van de formele speeltuin als de speelplek voor kinderen, naar de openbare ruimte als de ruimte om te spelen. Veiligheid en toegankelijkheid zijn hierbij belangrijke onderwerpen.

Vooruitlopend op de vaststelling van het speelbeleid is samen met leerlingen van twee basisscholen in de Stroom Esch een ontwerp gemaakt voor natuurlijk spelen in een groenstrook.

Recreatie en toerisme

In de programmabegroting 2018-2021 is opgenomen dat het belangrijk is om de toeristische marketing en promotie van Twente (via Twente Marketing) financieel te borgen. Dit bedrag (€ 1,--/inwoner) is inmiddels via de verplichte uitgave aan de Regio Twente geborgd. Verder is de samenwerking met de stichting Beleef Boeiend Borne in 2018 voorgezet. In 2018 is gewerkt aan de verbetering van de digitale vermarkting (website VVV en sociale media) en productontwikkeling (o.a. vernieuwing toeristische plattgrond en regionaal wandel/fietsnetwerk).

De Groene Poort

In de programmabegroting 2016-2019 zijn jaarlijks middelen beschikbaar gesteld voor een vervolg op het strategisch project 'De Groene Poort'. Dit budget is in 2018, in samenspraak met de Stichting Beleef Boeiend Borne, ingezet op de toeristische vermarkting (o.a. toerismeportal op BorneBoeit, ondernemersbijeenkomsten en versterking VVV) en het versterken van het toeristisch recreatieve aanbod (bv. onderhoud Kloostergaarde, nieuw wandelpad landgoed Weleveld, wandel/fietspad Aalderinksweg, omheining trapveldje openluchttheater e.d.). Daarnaast is het budget ingezet t.b.v. de cofinanciering van projecten (o.a. Leader-subsidie inrichting Spookhuis, Regio-project 'Twente beleven door te verbinden', zoals het fietspad Berg/Baken Zenderen) en tenslotte heeft Borne ambtelijk en bestuurlijk deelgenomen aan (de financiering van) het samenwerkingsverband Groene Metropool Twente. Deze samenwerking, met o.a. alle gemeenten in Zuidwest Twente, Landschap Overijssel, AOC Oost, LTO-Noord en Waterschap Vechtstromen, richt zich op de diverse vraagstukken die spelen in het landelijk gebied (o.a. energietransitie, ervenproblematiek, biodiversiteit etc.).

Monumentenbeleid

In de programmabegroting is aangegeven dat er gelet op diverse landelijke ontwikkelingen (Erfgoedwet en de toekomstige Omgevingswet) ingezet zou moeten worden op de ontwikkeling van een digitale cultuurhistorische waardenkaart. In de voorbereiding van de cultuuragenda is dit meegenomen.

Ruimtelijke kwaliteit

Omgevingswet

In 2018 zijn de gemeenteraad en de organisatie geïnformeerd over de aankomende Omgevingswet. Er is een kernteam Omgevingswet opgericht, onder begeleiding van een interim programmamanager. Zij hebben een Koersdocument Omgevingswet opgesteld waarin het ambitieniveau voor de implementatie van de Omgevingswet in Borne is opgenomen. Dit heeft geleid tot een door de raad vastgesteld Koersdocument en een voorbereidingskrediet voor de komende drie jaren om aan de slag te gaan met de implementatie.

Wat heeft het gekost?

Financieel overzicht van programma P3 Mooi Borne

<i>(x € 1.000)</i>	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	2.793	3.435	3.600	165 N
Totale baten	12	229	233	4 V
Saldo (lasten minus baten)	2.782	3.206	3.367	161 N

Borne Werkt

Wat wilden we bereiken?

Maatschappelijk effect

Borne is een aantrekkelijke gemeente om te ondernemen en te werken en is goed bereikbaar.

Infrastructuur

De nadruk van de raad ligt de komende vier jaar op het verbeteren van de verkeersafwikkeling, verbeteren van de spoorveiligheid en het verbeteren van de leefbaarheid en veiligheid in de kernen. Belangrijke middelen daarvoor zijn het opheffen van de barrièrewerking van het spoor en de realisatie van randwegen.

Duurzame vervoersvormen worden gestimuleerd. In het centrum wordt de veiligheid van fietsers en voetgangers vergroot. De fietssnelweg F35 wordt afgerond.

Arbeidsmarkt en werkgelegenheid

De raad wil de komende vier jaar de arbeidsparticipatie bevorderen en een arbeidsmarktbeleid ontwikkelen. Extra aandacht is er voor het ondernemersklimaat, maatschappelijk verantwoord ondernemen en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Veel inwoners werken buiten de gemeente zodat (eu)regionale afspraken worden gemaakt die lokaal worden ingevuld. De raad legt expliciet de relatie met de decentralisatie van de participatiewet en wil de sociale werkplaats in stand houden.

Centrum

In het centrum ligt de nadruk de komende vier jaar op het aantrekkelijker maken, verminderen van leegstand en het bevorderen van de leefbaarheid. Het parkeerbeleid wordt geactualiseerd.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Mobiliteit en bereikbaarheid

Verkeersveiligheid

Veel wegen zijn volgens het 'duurzaam veilig' principe ingericht. Binnen de bebouwde kom zijn de gebiedsontsluitingswegen 50 km/uur en de erftoegangswegen 30 km/uur. De Oude Deldensestraat is heringericht van 50 km naar een 30 km zone. Ook de Bekenhorst is heringericht in het kader van de veilige schoolroute, hier is de 50 km weg heringericht naar een 30 km zone. In het kader van de verkeersveiligheid zijn extra snelheidsindicatieborden aangeschaft. Bestuurders zijn zich steeds minder bewust van hun gereden snelheid, deze indicatieborden wijzen hen op hun snelheid.

Samen met de provincie is het programma 'educatie en communicatie' uitgevoerd. In het kader hiervan subsidieert de provincie 75% van de kosten van verkeersveiligheidspakketten. Zo zijn er lespakketten op scholen en krijgen ouderen verkeers- en theorielessen van VVN, dit wordt samen met welzijn Ouderen opgepakt.

Parkeren

Het parkeerbeleid is opgesteld en vastgesteld, dit beleid wordt uitgevoerd. Nieuwe ontwikkelingen moeten voldoen aan het parkeerbeleid.

Fietsers en voetgangers

In het centrumplan zijn en worden voldoende fietsparkeerplaatsen aangelegd. De e-bike probeeractie is uitgevoerd met twee lokale ondernemers. Op gebiedsontsluitingswegen zijn fietsstroken extra breed aangelegd en rood gemaakt, hierdoor krijgen fietsers een veiliger en duidelijke plek op de rijbaan. Daar waar mogelijk zijn trottoirs verbreed zoals in het centrum voor de Albert Heijn. De toegankelijkheid van trottoirs blijft bij elke herinrichting belangrijk.

Randwegen

De Totaalvisie is verder uitgewerkt. Deze visie beschrijft de oplossing voor de spoorse doorsnijding en het aanleggen van randwegen. De gemeentelijke Verbindingsweg is stapsteen 1 van de Totaalvisie, een strategisch project dat bij de projecten verder wordt beschreven. Stapsteen 2 is de fietsonderdoorgang Bornerbroeksestraat, hier is met bewoners van de Bornerbroeksestraat gesproken over de plannen. Bij de provincie is subsidie aangevraagd voor deze spooronderdoorgang.

Stapsteen 3 is het aanleggen van vrijliggende fietspaden op de overweg Deldensestraat. Het Ministerie Infrastructuur en Waterstaat (I&W) heeft ingestemd (in het kader van het landelijk verbeterprogramma overwegen = LVO) met 50% cofinanciering. Ook de provincie financiert 50% van de bijdrage van de gemeente. Variant 5 en de Oostelijke variant om Zenderen worden betrokken bij het verkorte MIRT (Meerjaren Infrastructuur Ruimte en Transport) onderzoek Azelo-Buren. Hierover is met het Ministerie I&W en provincie afgesproken dat het onderliggende wegennet wordt betrokken bij deze MIRT. Gemeente Almelo, Tubbergen, Hengelo nemen deel in deze stuurgroep.

Zuidelijke randweg

Het project zuidelijke randweg is reeds in 2017 inhoudelijk afgerond. De definitieve subsidievaststelling heeft in 2018 plaatsgevonden waardoor het project nu ook financieel (het krediet) is afgesloten.

Strategisch project Verbindingsweg met spooronderdoorgang

Op basis van het in 2017 vastgestelde tracé voor de Verbindingsweg is in de eerste helft van 2018 gewerkt aan de nadere uitwerking van het ontwerp van de weg. Dit heeft onder meer geleid tot een landschappelijk inpassingsplan, een zogenaamd referentieontwerp en concept voorontwerp bestemmingsplan en een geactualiseerde kostenraming.

Parallel aan de uitwerking van het tracé heeft in samenspraak met een raads werkgroep een tweetal nadere onderzoeken plaatsgevonden. Dit betrof een onderzoek naar de ontsluiting van bedrijventerrein Molenkamp en een onderzoek naar een duurzame oplossing voor de verkeersproblematiek in Zenderen. Beide nadere onderzoeken zijn in 2018 afgerond en behandeld door de gemeenteraad.

De uitkomsten van de eerder genoemde kostenraming en het onderzoek naar de ontsluiting van bedrijventerrein Molenkamp heeft in december 2018 tot nieuwe besluitvorming over het tracé van de Verbindingsweg geleid. Het tracé is als gevolg daarvan aangepast.

F35

De F35 is tot aan de Deldensestraat op de Ovonde aangesloten. Afgelopen jaar is de oversteek bij de Jupiterstraat verbeterd door warmtecamera's te koppelen aan ledverlichting in de weg. Als er nu een fietser aankomt weten de weggebruikers op de Jupiterstraat dat. De gemeenteraad heeft hierom gevraagd omdat met name fietsers vanuit Hengelo niet altijd goed te zien waren. Daarnaast is er een studie uitgevoerd hoe de F35 verder richting Almelo moet gaan lopen. Hier zijn twee varianten in onderzocht, of de F35 gaat over de Verbindingsweg en daarna over de Mr. Thiemweg of de F35 gaat met een fietsdek over de Verbindingsweg en zal parallel langs het spoor verder gaan naar Almelo. De raad zal in 2019 gevraagd worden om het tracé verder richting Almelo vast te stellen. In 2018 is voor 2019 subsidie aangevraagd en gekregen om de F35 vanaf de Deldensestraat en de Parallelweg (fietsstroken) veilig over de Azelosestraat te geleiden en daarna de Molenstraat en Bornerbroeksestraat als fietsstraat in te richten. Ook is er subsidie aangevraagd en al gedeeltelijk gekregen (eerste fase) voor de fietsonderdoorgang in de Bornerbroeksestraat.

Ondernemen en voorzieningen

Strategisch project Centrum

In 2018 is door enkele vastgoedeigenaren aan Nijstad, Bakkerssteeg en Marktplein gestart met de uitvoering van hun plan om circa 30 winkelunits in het hart van het kernwinkelgebied toekomstbestendig te maken. Enerzijds is dit initiatief erop gericht om 'zittende' huurders te houden en leegstaande winkelunits in te vullen. Anderzijds is het doel om de beleving en ruimtelijke kwaliteit in het centrum van Borne te vergroten. Het gaat daarbij om een structurele gedaantewisseling door bijvoorbeeld het wijzigen van de architectuur en het creëren van zichtlijnen door het verwijderen van geïntegreerde luifels. De openbare ruimte in het gebied zal door de gemeente opnieuw worden ingericht. Daarvoor is in 2018 een plan ontwikkeld.

Met de provincie Overijssel is in oktober 2018 een centrumarrangement gesloten waarin naast ontwikkelingen in de Nijstad, Bakkerssteeg en Marktplein ook andere onderdelen een plek hebben. Het gaat in dat geval om een regeling voor centrumvouchers, een visie op het gebied Centrum-noord en feestverlichting in het centrumgebied.

Strategisch project Westermaat - Veldkamp

Hoewel mede dankzij de ingebruikname van de Zuidelijke randweg de belangstelling voor een kavel op het bedrijventerrein Westermaat - De Veldkamp is toegenomen, bleef de uitgifte in 2018 achter bij de raming. Van de verwachte uitgifte van 5 hectare is 4 hectare gerealiseerd.

Wat heeft het gekost?

Financieel overzicht van programma P4 Borne Werkt

(x € 1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	2.026	2.742	3.327	585 N
Totale baten	68	69	174	106 V
Saldo (lasten minus baten)	1.958	2.673	3.153	480 N

Beter Borne

MIJN
BORNE
2030...

Wat wilden we bereiken?

Maatschappelijk effect

De gemeente Borne is een open, kostenbewuste, regisserende en betrouwbare overheid met een transparante, oplossingsgerichte en mensgerichte dienstverlening.

Bestuurlijke vernieuwing: relatie burger en overheid

De raad wil door middel van bestuurlijke vernieuwing investeren in de relatie burger en overheid. In de dynamische verbinding met burgers en ondernemers -als individu en als groep- en maatschappelijke partners gaat het om goede communicatie, gezamenlijke verantwoordelijkheid en gedeelde zeggenschap. Borne is een 'civil society' met veel sociale samenhang, kracht en kennis. De raad wil de markt en samenleving uitdagen om zelf oplossingen te verzinnen en te exploiteren.

Dienstverlening en identiteit

De gemeente Borne ontwikkelt zich in de komende vier jaar tot een regisserende netwerkorganisatie. Kwaliteit is in dat proces belangrijker dan snelheid. De drie decentralisaties vormen een pilot om de nieuwe werkwijze en regierol van de gemeente in te vullen.

Nabijheid van de lokale overheid is en blijft van belang. Bornse burgers en ondernemers moeten in Borne fysiek terecht kunnen voor gemeentelijke zaken.

Vanuit de gedachte 'minder uitvoering, meer regie en meer samenwerking' staat de raad open voor verdere (regionale) samenwerking, mits de eigen identiteit van Borne behouden blijft.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Dienstverlening en informatie

Loketfunctie en publieksdienstverlening

Het gemiddelde rapportcijfer dat inwoners geven voor de dienstverlening van de gemeente is gestegen van 6,9 naar een 7,0. Hiermee scoren we hoger dan het regionale gemiddelde (6,6).

In 2018 is de zoekfunctie van de gemeentelijk website verbeterd door de productinformatie te herschrijven en is door de raad een krediet beschikbaar gesteld voor een algehele vernieuwing van de website in 2019.

In 2018 hebben we de voorbereidingen getroffen voor het thuisbezorgen van reisdocumenten. Hiermee zijn we vanaf 2 januari 2019 gestart. Daarnaast hebben we de telefonische dienstverlening verbeterd door de inzet van extra personeel in het call-center.

In 2018 is de digitale dienstverlening verder verbeterd. We zijn live gegaan met de digitale burgerlijke stand (huwelijk en overlijden) en de aanvraag van 8 producten is gedigitaliseerd. Aanvragen parkeervergunningen, inschrijving bouwkaavel, standplaatsvergunningen, zorgcontainers, Bornse Bijtjes, gehandicaptenparkeervergunningen, aanvraag buurtkerstbomen en kleine evenementen zijn toegevoegd aan het digitale loket. Onze inspanningen hebben geleid tot een flinke verbetering van de score voor de digitale volwassenheid. De score is gestegen van een 6,6 naar een 8,3 (landelijk een 7,6).

In het kader van het project huisvesting is de mening van inwoners opgehaald over de gastvrijheid in de publiekshal. Er is ook gesproken met de werkgroep communicatie van de G1000 (burgertop).

De uitkomsten worden meegenomen bij de verbouwing in 2019.

Informatie

We hebben stappen gezet in de verdere digitalisering van onze processen. Zo verloopt het proces bestuurlijke voorstellen nu volledig digitaal. We hebben dit proces niet alleen digitaal gemaakt maar direct ook efficiënter, makkelijker en zo ingericht dat er minder fouten kunnen ontstaan. Verder hebben we tot nu toe een tiental bedrijfsprocessen gedigitaliseerd. Dit betekent dat deze processen digitaal starten en digitaal eindigen, inclusief digitale handtekening en digitale publicatie.

Binnen het sociaal domein wordt gewerkt met vertrouwelijke en gevoelige informatie, zoals persoonsgegevens. Gewone email is onvoldoende beveiligd. We hebben Zorgmail geïmplementeerd, waarmee het mogelijk is om grote documenten op een beveiligde manier te versturen. Eind 2018 is het voor alle medewerkers binnen de gemeentelijke organisatie mogelijk om beveiligd te mailen en grote bestanden te versturen. Onze medewerkers kunnen zelf de keuze maken in welke mate de inhoud van de mail beveiligd wordt. Deze maatregel draagt bij aan het voorkomen van datalekken.

In 2018 zijn de voorbereidingen getroffen voor het uitrollen van MDM (Mobile Device Management). Dit is een oplossing om mobiele apparaten (zoals smartphones en tablets) te beveiligen tegen data diefstal. Maar ook is het met de oplossing mogelijk om in het geval van diefstal of verlies ervoor te zorgen dat er geen dataschade en/of lek ontstaat. In 2019 ronden wij deze uitrol af.

Hetzelfde geldt voor 2factor authenticatie. Hiermee is naast de gebruikersnaam en het wachtwoord, nog een aanvullende code nodig om in te loggen op het gemeentelijke netwerk. Deze veiligheidsmaatregel is met name nuttig voor het inloggen op het netwerk buiten het gemeentehuis.

Huisvesting gemeentehuis

In de vastgestelde visie op dienstverlening is voorgesteld de publiekshal gastvrij in te richten.

De wensen die in 2018 uit de samenleving zijn opgehaald zijn verwerkt in een Programma van Eisen. Omdat uit een Risico Inventarisatie en – Evaluatie (RI&E) is gebleken dat de werkplekken op diverse onderdelen niet meer voldoen aan de kwaliteitsnormen van de ARBO-wet, is er voor gekozen om, vooruitlopend op de verbouwing van de publiekshal, in 2018 alle bureaustoelen te vervangen en een deel van de bureaus. Vanuit het P&O beleid wordt steeds meer aandacht besteed aan vitaliteit. In het verlengde daarvan is er voor gekozen om een deel van de oude bureaus te vervangen door zit-sta-bureaus.

Op 9 mei 2017 is het projectvoorstel 'herinrichting gemeentehuis' vastgesteld. Dit voorstel omvat het verbouwen van de publiekshal, vervangen van meubilair en tapijt en het gebouw in lichte mate upgraden (kleur wanden en representativiteit van vergaderkamers).

De Rijksoverheid heeft bepaald dat alle kantoren vanaf 2023 een energielabel C moeten hebben. De voorbereidingen om inzicht te krijgen wat dit voor het gemeentehuis betekent, zijn in 2018 begonnen.

Samenwerking en gemeenschap

Bestuurlijke vernieuwing - MijnRaad2030

Met MijnRaad2030 is door de raad een beweging in gang gezet om ook de gemeenteraad en het politieke proces meer een onderdeel te laten zijn van de samenleving. De door de raad ingestelde werkgroep bestuurlijke vernieuwing heeft in de vorige raadsperiode een start gemaakt om de beeldvormende fase van het besluitvormingsproces te verbeteren. De doelen van het visiedocument MijnRaad2030 zijn vertaald in actiepunten. Diverse onderdelen daarvan zijn begin 2018 uitgevoerd: de werkgroep heeft opdrachten verstrekt om de verbinding met de samenleving via (social) media kanalen te versterken. Via de G1000 werkgroepen is een connectie met de raad gemaakt door het aanbieden van een verslag. Vanuit de raads werkgroep is aangeboden zo nodig ambassadeurs vanuit de raad beschikbaar te stellen om de G1000 werkgroepen te ondersteunen met advies. Tot nu toe hebben de werkgroepen daar nog geen gebruik van gemaakt. Via de tender overheidsparticipatie en burgerkracht zijn verbindingen gelegd met andere gemeenten en de provincie.

De werkgroep bestuurlijke vernieuwing is ontbonden bij de raadswisseling in verband met de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2018, maar het thema bestuurlijke vernieuwing heeft in het raadsakkoord wel weer een plek gekregen. Om de daarin gestelde doelen te halen, moeten nog verdere stappen worden gezet.

Overheidsparticipatie

Om vorm te geven aan de dynamische verbinding met onze inwoners en organisaties ontwikkelen we intern de benodigde vaardigheden van ambtenaren en bestuurders. Extern dagen we de samenleving uit om oplossingen te verzinnen voor maatschappelijke vraagstukken en deze ook uit te voeren.

Tot en met 2018 waren er incidentele middelen voor overheidsparticipatie beschikbaar in de begroting. In 2018 is de tender 'Overheidsparticipatie en burgerkracht' afgerond. Aanbevelingen zijn waar mogelijk opgepakt. Zo is de 'ZOT-SQUAD' ingesteld, een team dat kritisch kijkt naar belemmerende wet- en regelgeving. Via het 'Neje Noaberschap on tour' versterken we bestaande netwerken en halen we ideeën op uit wijken en buurten. Om zichtbaar te maken hoeveel inwonersinitiatieven er zijn, is gestart met de ontwikkeling van een online initiatievenkaart.

Samen met Twente Milieu zijn we gestart met de 'BuurTman'. Voor inzichten die voortkomen uit de G1000 bieden we een podium via de wekelijkse pagina Meedoen in Borne. Van de twee spilfuncties voor een geslaagde overheidsparticipatie is alleen de wijkcoördinatie geborgd.

Op de indicator 'Samenwerking met inwoners' scoort Borne met een 6,5 boven het landelijk gemiddelde van 6,1. In Twente scoort Rijssen-Holtten ook een 6,5 terwijl de andere deelnemende gemeenten lager scoren: Almelo 5,5, Enschede 6,0, Haaksbergen 5,6 en Hengelo 5,5.

Bestuurlijke samenwerking

In het raadsakkoord 2018-2022 zijn voor regionale samenwerking twee resultaten opgenomen. De bedoeling was om, conform de nota Samenwerking, de gemeentelijke rollen van deelnemer en opdrachtgever voor alle samenwerkingsverbanden zowel ambtelijk als bestuurlijk te scheiden. Het college ziet het belang van het scheiden van deze twee rollen, maar gaat daar pragmatisch mee om en hanteert geen strikte scheiding in personen. Het tweede resultaat is om deze raadsperiode alle gemeenschappelijke regelingen en deelnemingen te evalueren aan de hand van de Bornse cirkel van sturing. Hiervoor zijn in 2018 de voorbereidingen gestart en is door het college een bestuursopdracht vastgesteld.

De gemeenteraad heeft in 2017 ingestemd met de Agenda voor Twente, die bestaat uit vier actielijnen: techniek, arbeidsmarkt, vestigingsklimaat en duurzaamheid. Voor dit investeringsprogramma zijn structurele en incidentele middelen vrijgemaakt. In 2018 heeft het rijk €30 miljoen gereserveerd voor de regiodeal met Twente.

Voor 2018 was het totaalbeeld van het interbestuurlijk provinciaal toezicht voor Borne groen.

Strategisch project Regisserende gemeente

De basis voor de Regisserende gemeente ligt in de toekomstvisie MijnBorne2030. De organisatieontwikkeling richting een regisserende netwerkorganisatie is een organisch proces; voor een deel wordt dit ingegeven door externe ontwikkelingen. In het afgelopen jaar is de raad op meerdere momenten geïnformeerd over de voortgang van het proces Regisserende netwerkorganisatie. In het overdrachtsdocument van de oude naar de nieuwe raad hebben we de context van dit proces geschetst. In oktober is de raad geïnformeerd over de voortgang waarbij specifiek is ingegaan op het traject Basis op orde. In het najaar zijn de eerste stappen gezet om op het gebied van bedrijfsvoering een inhaalslag te leveren, op basis van de analyse die is uitgevoerd naar aanleiding van het proces van de jaarrekening 2017.

In het licht van organisatieontwikkeling kan daarnaast nog het volgende worden vermeld:

- In 2018 heeft definitieve besluitvorming plaatsgevonden over de deelname in de Omgevingsdienst Twente. De dienst is in werking per 1-1-2019 en voert voor onze gemeente milieubreed de taken uit op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving.

- In het kader van opleiding en training is de focus gelegd op het mens- en contextgedreven werken, passend bij de visie MijnBorne2030 en het zoeken van verbinding met onze inwoners en bedrijven.
- Voor het versterken van de balans werk/privé hebben we in 2018 nadrukkelijk stilgestaan bij vitaliteit; in januari 2018 is 'The Borne Vitality' georganiseerd. Daarbij werd ingegaan op het belang van fysieke en geestelijke gezondheid in relatie tot werkplezier.
- In 2018 zijn de eerste contouren voor veranderingen in de organisatiestructuur aangegeven; naast de verdeling van activiteiten over teams, wordt meer en meer opgabegericht gewerkt, in programma's en projecten. Daarmee kan meer zichtbaar worden tegemoet gekomen aan de actuele maatschappelijke en politiek-bestuurlijke opgaven zoals onder meer neergelegd in het raadsakkoord.

Wat heeft het gekost?

Financieel overzicht van programma P5 Beter Borne

<i>(x € 1.000)</i>	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	1.156	2.114	2.439	325 N
Totale baten	286	396	473	77 V
Saldo (lasten minus baten)	870	1.718	1.966	248 N

Borne Algemeen

Financiële positie

Met ingang van de begroting 2012 worden de lasten en baten die een algemeen karakter hebben dan wel een relatie hebben met egalisatiereserves (rioolrecht en afvalstoffenheffing) afzonderlijk gepresenteerd binnen het programma Borne Algemeen.

Op deze manier proberen we inzichtelijk te maken wat de gemeente aan algemene middelen bijdraagt aan het realiseren van de beleidsdoelen die worden verantwoord in de andere programma's.

Als gevolg van diverse ontwikkelingen, die in het raadsvoorstel behorend bij de jaarrekening zijn toegelicht, is er sprake van een negatief jaarresultaat. Hierdoor wordt er een beroep op het weerstandsvermogen gedaan en komt de financiële positie van onze gemeente onder druk te staan.

Het effect van deze jaarrekening zal worden betrokken bij de voorbereiding van de jaarbegroting 2020-2023.

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten zonder vastgesteld bestedingsdoel en zijn daarmee vrij besteedbaar.

	(x € 1.000)			
	Primitieve begroting 2018 (1)	Definitieve begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Verschil 2018 (3-2)
Lokale heffingen	5.324	5.367	5.339	-28
Gemeentefonds	29.178	29.970	29.855	-115
Dividenden	1.099	1.099	1.361	262
Saldo financieringsfunctie	169	169	-480	-649
Overige algemene dekkingsmiddelen	1.782	1.782	1.786	4
Totale algemene dekkingsmiddelen	37.552	38.387	37.861	-526

Lokale heffingen

Onroerendezaakbelasting (OZB) en hondenbelasting zijn algemene dekkingsmiddelen.

Reinigingsrechten, afvalstoffenheffing, rioolrechten en reclamebelasting hebben een vastgesteld bestedingsdoel en zijn daarmee geen algemeen dekkingsmiddel. Er is voor 2018 een inflatiecorrectie van 0,8% toegepast. Een nadere toelichting op de lokale heffingen is opgenomen in de paragraaf lokale heffingen.

Algemene uitkeringen

De ramingen binnen de algemene uitkering worden geactualiseerd op basis van de gemeentefondscirculaires van het Rijk. In de raming worden ook de begrotingsrichtlijnen en, waar mogelijk en relevant, actuele gegevens uit de organisatie betrokken. Onderdelen van de raming zijn

de aantallen van de verdeelmaatstaven, de uitkeringsfactor en de diverse integratie- en decentralisatie-uitkeringen.

Aan uw raad wordt periodiek gerapporteerd, na het verschijnen van de circulaires, waarbij de (beleids)wijzigingen en de financiële consequenties van het gemeentefonds meerjarig in beeld worden gebracht. De begrotingsraming van de algemene uitkering gemeentefonds en overige uitkeringen is gebaseerd op de meicirculaire gemeentefonds 2018. Het nadeel wordt met name veroorzaakt door de effecten uit de september- en decembercirculaire 2018 en de verrekeningen uit de voorgaande twee jaren.

Dividend

Jaarlijkse dividenden c.q. winstuitkeringen ontvangen we van onder andere Cogas, Enexis, Vitens, Bank Nederlandse Gemeenten, Crematoria Twente en Twence.

Er is een incidenteel voordeel van € 260.000, omdat er in 2018 over het jaar 2017 meer dividend is uitgekeerd dan verwacht (o.a BNG, Twence en Twente Milieu).

Saldo van de financieringsfunctie

Dit is het saldo van betaalde rente over de aangegane leningen en aangetrokken middelen in rekening courant minus de ontvangen rente over de uitzettingen. Kortom het verschil tussen betaalde en ontvangen rente.

Overige algemene dekkingsmiddelen

Reserves en voorzieningen leiden tot beschikbaarheid van vermogen waarover geen rente betaald hoeft te worden omdat geen geld wordt geleend. Deze bespaarde rente is beschikbaar als algemeen dekkingsmiddel.

Vennootschapsbelasting

De gemeente is als publieksrechtelijk rechtspersoon per 1 januari 2016 zelfstandig Vpb-plichtig voor zover zij met een activiteit een onderneming drijft. In fiscale zin wordt een onderneming gedreven indien wordt voldaan aan de volgende drie cumulatieve criteria:

- een duurzame organisatie van kapitaal en arbeid
- deelname aan het economisch verkeer
- winststreven (worden structureel positieve, fiscaal gecorrigeerde overschotten behaald?)

In de jaarstukken van 2017 is al aangegeven dat de gemeente over de fiscale boekjaren 2016 en 2017 een compensabel verlies verwachtte, waardoor geen vennootschapsbelasting verschuldigd zou zijn. In september 2018 is de definitieve aangifte verricht over boekjaar 2016. Uit deze aangifte bleek geen verschuldigde Vpb-last voort te vloeien. De gemeente is nog wel met de Belastingdienst in gesprek over de gehanteerde uitgangspunten, maar verwacht voor de fiscale boekjaren 2017 en 2018 geen last.

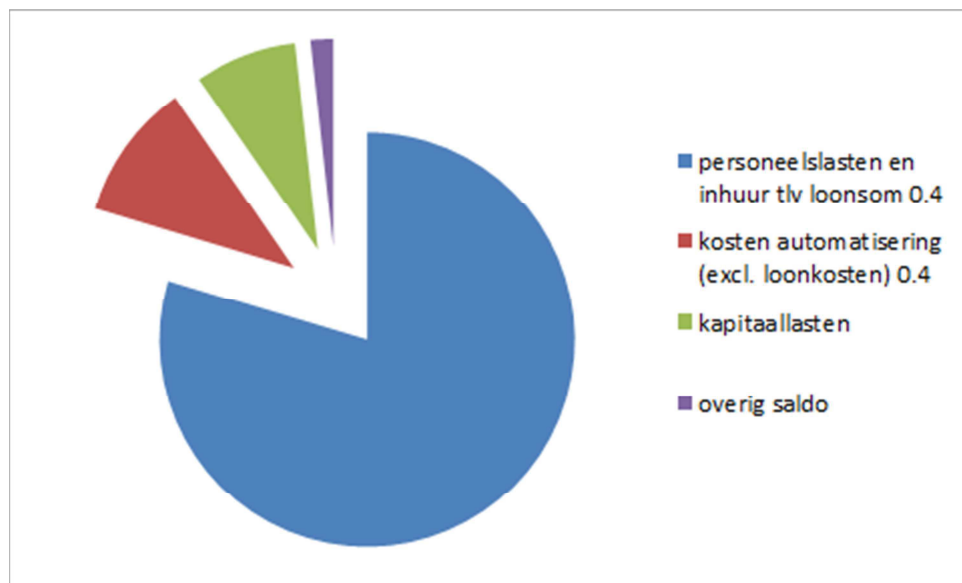
Overhead

De overheadkosten worden op basis van BBV-regelgeving centraal begroot. Hierdoor krijgt de raad op eenvoudige wijze meer inzicht in de totale kosten van de overhead voor de gehele organisatie en kan de raad hier ook nadrukkelijker op sturen. Voorheen werden deze kosten verdeeld over de programma's en niet afzonderlijk inzichtelijk gemaakt.

Onder overhead wordt verstaan alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Voorbeelden zijn de salarislasten voor alle algemene ondersteunende functies, welke niet direct toe te rekenen zijn aan taakvelden. Ook de exploitatielasten van het gemeentehuis en algemene ICT kosten zijn bijvoorbeeld onderdeel van de overhead.

In 2018 is er voor het eerst gewerkt met een verdeelsystematiek van de overhead binnen de gemeentelijke begroting. De gemeenteraad heeft ingestemd met deze systematiek en deze is conform uitgevoerd in de begroting en de realisatie van 2018. Alle direct toe te rekenen kosten aan specifieke taakvelden, zijn ook daadwerkelijk toegerekend.

De overheadkosten waren voor het jaar 2018 begroot op € 5,57 miljoen. In de realisatie 2018 is er per saldo € 6,11 miljoen uitgegeven ten behoeve van overhead. Er is een bedrag van € 99.000 aan overhead ten lasten gebracht van de grondexploitaties.

Onvoorzien

De wettelijk verplichte post 'onvoorzien' is bedoeld als dekking voor uitgaven die als onuitstelbaar en onvermijdbaar worden aangemerkt en waarvoor in de begroting verder geen raming is opgenomen.

Voor de basisberekening hanteert Borne een bedrag van € 2,75 per inwoner. Het budget van € 63.000 is dit jaar niet ingezet.

Wat heeft het gekost?

Financieel overzicht van programma P6 Borne Algemeen

<i>(x € 1.000)</i>	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	19.057	22.361	11.312	11.049 V
Totale baten	45.964	58.005	43.030	14.974 N
Saldo (lasten minus baten)	-26.907	-35.643	-31.719	3.925 N

Paragrafen

Paragraaf Financieel weerstandsvermogen en risicobeheersing

Om de financiële positie van de gemeente te kunnen beoordelen brengen we het weerstandsvermogen in kaart. Het weerstandsvermogen is de mate waarin de organisatie in staat is middelen vrij te maken (beschikbare weerstandscapaciteit) om onverwachte financiële tegenvallers (risico's) op te kunnen vangen. De benodigde weerstandscapaciteit wordt afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van de berekening vormt de ratio weerstandsvermogen. De ratio geeft een indicatie of de gemeente voldoende in staat is om de aanwezige risico's op te kunnen vangen. In de nota weerstandsvermogen is het minimum voor de norm gesteld op het niveau 'voldoende', minimaal 1,0.

Daarnaast zijn in deze paragraaf een set van financiële kengetallen opgenomen. Deze geven een aanvullend inzicht in de weer- en wendbaarheid van de gemeente en hoeveel financiële ruimte er is om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken.

Aan de basis van deze paragraaf liggen de nota risicomangementbeleid en de nota weerstandsvermogen. In 2018 is een start gemaakt met het visiedocument risicomangement waarin ingegaan wordt op de doorontwikkeling van risicomangement, waar we als organisatie met risicomangement naar toe willen en hoe we dit willen bereiken.

Beschikbare weerstandscapaciteit

Voor de beschikbare weerstandscapaciteit kan de volgende cijferopstelling worden gepresenteerd:

	Begroot	Werkelijk
Structurele weerstandscapaciteit (weerstandscapaciteit exploitatie):		
* Onbenutte belastingcapaciteit	€ 0	€ 0
* Begrotingsoverschot komende jaren	€ 0	€ 0
Incidentele weerstandscapaciteit (weerstandscapaciteit vermogen):		
* Post onvoorzien	€ 63.000	€ 63.000
* Algemene reserve	€ 5.694.500	€ 5.729.500
* Reserve beleidsontwikkeling	€ 2.638.000	€ 3.145.500
* Algemene reserve grondexploitatie	€ 5.795.500	€ 6.052.000
* Stille reserves	€ 4.611.000	€ 3.706.500
Totale beschikbare weerstandscapaciteit	€ 18.802.000	€18.696.500

Toelichting

Structurele weerstandscapaciteit

Middelen die permanent (structureel) kunnen worden ingezet om tegenvallers in de begroting (exploitatie) op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de bestaande taken.

- Onbenutte belastingcapaciteit

In de gemeente Borne is geen sprake van onbenutte belastingcapaciteit. Gezien de OZB norm artikel 12 is de onbenutte belastingcapaciteit nihil. Ten aanzien van rioolrechten, afvalstoffenheffing, leges en andere heffingen geldt dat deze 100% kostendekkend moet zijn, waardoor ook op deze onderdelen geen sprake is van onbenutte belastingcapaciteit.

- Begrotingsoverschot komende jaren

Er wordt geen begrotingsoverschot verwacht voor de komende jaren.

Incidentele weerstandscapaciteit

Het vermogen om calamiteiten en andere éénmalige tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat deze invloed hebben op de voortzetting van taken op het te gelden niveau.

- Post onvoorzien

De algemene post onvoorzien is dit jaar niet ingezet.

- Algemene reserve

De Algemene reserve kan volledig worden gezien als buffer om financiële tegenvallers op te vangen. Wel zijn door de raad minimale spelregels afgesproken.

- Reserve beleidsontwikkeling

De reserve beleidsontwikkeling kan, uitgezuiverd van verplichtingen (op basis van door de raad genomen besluiten), volledig worden meegenomen als weerstandscapaciteit.

- Algemene reserve grondexploitatie

Op grond van gewijzigde regelgeving (notitie grondexploitatie van de commissie BBV) wordt het Winst-nemen op meerjarige grondexploitaties beheerst door het voorzichtigheidsbeginsel. Voorziene verliezen worden al in de jaarrekening opgenomen zodra zij bekend zijn. Positieve resultaten, ofwel winsten, worden pas in de jaarrekening verwerkt als zij met voldoende zekerheid vast staan en dus zijn gerealiseerd. Door dit uitgangspunt worden niet meer de reële opbrengsten grondexploitatie gehanteerd in de berekening van de weerstandscapaciteit, maar de stand van de Algemene reserve grondexploitatie.

- Stille reserves

Indien de marktwaarde van de bezittingen hoger is dan de boekwaarde op de balans is sprake van een stille reserve. Voor de gemeentelijke gebouwen betreft dit het verschil tussen de boekwaarde en de WOZ-taxatiewaarde. Stille reserves moeten zo nodig tijdig liquide kunnen worden gemaakt. Niet alle gemeentelijke gebouwen zijn direct verkoopbaar omdat ze een belangrijke maatschappelijke functie (onderwijs, sport) of een belangrijke taak in de gemeentelijke bedrijfsvoering (gemeentehuis, de Bieffel) vervullen. Deze worden niet meegenomen in de berekening van de weerstandscapaciteit. Aandelen staan voor de verkrijgingsprijs op de balans conform BBV. Bij vervreemding zullen ze een bepaalde waarde vertegenwoordigen.

Benodigde weerstandscapaciteit / Risico's

De top 10 risico's van zowel de lijn- en projectorganisatie als de grondexploitaties worden hieronder weergegeven.

Lijn- en projectorganisatie:	Grondexploitaties:
1. Productgroep Welzijn en Educatie Autonome groei van de vraag naar jeugdzorg en WMO.	1. Grondexploitaties (geconsolideerd) Een situatie waar sprake is van een (geringe) verslechtering van de economische situatie of

	<p>stagnatie op de vastgoedmarkt.</p> <p>Gevolgen hiervan zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De uitgifte van bouwgronden start later of stagneert tijdelijk - De fasering van de investeringen en opbrengsten in de tijd verlopen niet volgens oorspronkelijke inschatting/planning waardoor extra renteverliezen optreden - De gronden worden niet tegen de geraamde prijzen afgezet, of de toekomstige opbrengstenstijging is te optimistisch ingeschat - Aan de kostenkant voltrekt zich een prijsstijging welke niet kan worden gecompenseerd door een verhoging van de opbrengsten uit grondverkoop - Er is sprake van een rentestijging gedurende de resterende looptijd van het plan.
<p>2. Verbindingsweg</p> <p>Verbindingsweg/onderdoorgang kan niet gerealiseerd worden binnen eigendomsgrens (na verwerving).</p>	<p>2. Borsche Maten</p> <p>Het mogelijk niet kunnen voldoen aan de contractuele verplichtingen richting diverse private partijen. Er is een kans dat niet alle aangegane verplichtingen kunnen worden nagekomen en hiervoor een schadevergoeding moet worden betaald.</p>
<p>3. Productgroep Uitvoering</p> <p>Achterstand in groot onderhoud en het niet tijdig vervangen van gemeentelijke kapitaalgoederen.</p>	<p>3. Borsche Maten</p> <p>Scopewijzigingen in het projectplan: Wanneer 'de knip' in de Rondweg niet wordt gerealiseerd zijn er schadeclaims te verwachten.</p>
<p>4.. Zuidelijke Randweg</p> <p>Het mogelijk niet (kunnen) voldoen aan gestelde subsidievoorwaarden, zowel qua uitvoerings- als verantwoordingsvereisten.</p>	<p>4. Olde Engberink</p> <p>In verband met beperking wijkerslocatie en onzekerheid over bereidheid tot vrije verkoop kan dit leiden tot een afwaardering van de helft van de kavels.</p>
<p>5. Verbindingsweg</p> <p>Grondwaterstanden blijken in werkelijkheid anders dan aangenomen.</p>	<p>5. Westermaat De Veldkamp</p> <p>Langdurige stagnatie van de verkoop in combinatie met het uitblijven van opbrengstindexering.</p>
<p>6. Control</p> <p>Onzorgvuldig / onrechtmatig verwerken van persoonsgegevens.</p>	<p>6. Kollergang</p> <p>Project afsluiten en niet realiseren van verdere kaveluitgifte.</p>
<p>7. Team Bestuur en Strategie</p> <p>Negatieve beeldvorming door uitingen in media op verschillende dossiers.</p>	<p>7. Borsche Maten</p> <p>Extra archeologisch onderzoek: binnen het plangebied liggen enkele verdachte locaties. Afhankelijk van wat er op deze locaties wordt gevonden kan het huidige budget worden overschreden.</p>
<p>8. Verbindingsweg</p> <p>Tijdens realisatie aantreffen van onvoorziene objecten in de bodem (archeologische vondst,</p>	<p>8. Kernrand Borne West</p> <p>Vanwege bestemmingsregels het niet kunnen uitgeven van een nog te realiseren erf ter plaatse</p>

verontreinigingen, etc).	van De Kluit Noord.
9. Team Informatie en Techniek Door faillissement of overnames leverancier softwaretoepassingen, of een monopoliepositie van de leverancier.	9. Westermaat De Veldkamp Om de verkoop te bevorderen bestaat de mogelijkheid dat maatregelen worden genomen die leiden tot een tussentijdse planherziening.
10. Team Ondersteuning Er worden inkopen gedaan zonder dat er een geldend contract aan ten grondslag ligt.	10. Bornsche Maten Gemeente wordt geconfronteerd met onvoorziene (bouw) claims van derden.

Op basis van het volledige risicoprofiel is de benodigde weerstandscapaciteit bepaald. De basis hiervoor is een statistisch rekenmodel. Dit model gaat er vanuit dat niet alle risico's op hetzelfde moment en in volledige vorm plaatsvinden. Hiervoor gebruiken we een zekerheidspercentage van 90%. Op basis van de meest recente risico-inventarisatie en simulatie is de benodigde weerstandscapaciteit € 4.920.500.

Weerstandsvermogen

Op basis van de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit ziet de ratio er als volgt uit:

	Jaarstukken 2017	Begroting 2018	Jaarstukken 2018
Beschikbare weerstandscap.	21.480.000	18.802.000	18.696.500
Norm weerstandsvermogen	----- = 3,39	----- = 1,73	----- = 3,80
Benodigde weerstandscap.	6.328.000	10.871.000	4.920.500

De benodigde weerstandscapaciteit ten opzichte van de begroting 2018 is flink gedaald.

De verlaging heeft betrekking op een aantal belangrijke grondexploitaties en het strategisch project Verbindingsweg.

Door de daling van de benodigde weerstandscapaciteit verhoogt de ratio en blijft ruim boven de gestelde norm van 1,0. Het weerstandsvermogen is op gewenst niveau.

Kengetallen

	Norm/ Signaleringswaarde	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening* 2018
1a Netto schuldquote	0% - 100%	123%	127%	140%
1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	0% - 100%	123%	127%	140%
2 Solvabiliteitsratio	> 30%	27%	24%	26%

3 Grondexploitatie	5% van de begrotingsomvang	90%	85%	81%
4 Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	2%	0%
5 Belastingcapaciteit	Landelijk gemiddelde woonlasten 2018: 723	108%	108%	103%

**Met ingang van jaarrekening 2018 is bij de berekening aangesloten zoals voorgeschreven door het BBV. Dit leidt met name tot verschillen in de kengetallen grondexploitatie en structurele exploitatie ruimte.*

De berekening achter de kengetallen is beschreven in de ministeriële regeling tot vaststelling kengetallen. De betekenis van de getallen wordt hieronder toegelicht:

1a Netto schuldquote en gecorrigeerde schuldquote

De schuldquote is een maat voor de hoeveelheid schulden ten opzichte van het eigen vermogen. Afhankelijk van een gemeente net grote investeringen achter de rug heeft, is de netto schuldquote hoger of lager. Normaal bevindt de netto schuldquote van een gemeente zich ergens tussen de 0% en 100%. De VNG geeft als leidraad dat, wanneer de netto schuldquote boven de 130% komt, dit een punt van aandacht moet zijn. De schuldquote in Borne is hoog vanwege de aangetrokken middelen voor de grondexploitaties.

2 Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio laat zien hoe groot het deel van het balanstotaal uit het eigen vermogen bestaat. Hoe hoger het kengetal, hoe hoger het eigen vermogen in verhouding is. Vanuit de VNG is gesteld dat een solvabiliteitsratio onder de 20% onwenselijk is en dat een norm van boven de 30% goed is. Met een gemiddeld solvabiliteitspercentage van rond de 26% zit Borne ruim boven de minimum norm.

De stijging ten opzichte van de begroting is te verklaren doordat er in werkelijkheid minder leningen zijn afgesloten door uitstel van investeringen.

3 Grondexploitatie

Dit kengetal geeft aan hoe groot de balanswaarde van de gronden is, ten opzichte van de totale begroting. Een lager kengetal betekent een kleinere balanswaarde van de gronden en dus minder (mogelijke) risico's. Bij risico's valt te denken aan kosten die gemaakt zijn voor het bouwrijp maken van de gronden maar waarbij de kavels niet verkocht worden. Door wijzigingen in de BBV richtlijnen moet tussentijds winst genomen worden wanneer deze wordt verwacht, de zogenaamde percentage of completion methode (POC methode). Daarnaast zijn de opbrengsten door de verkoop van kavels hoger dan de kosten die de gemeente maakt.

4 Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte wordt aangegeven als een percentage op basis van de structurele baten en lasten. Hoe hoger het percentage, hoe meer structurele ruimte. Voor 2018 staat dit percentage op 0%, dit houdt in dat er geen tot weinig structurele ruimte in de exploitatie is.

5 Belastingcapaciteit

Dit kengetal geeft aan hoe de gemiddelde woonlasten binnen de gemeente zich verhouden tot het landelijk gemiddelde. De gemiddelde woonlasten liggen 3% boven het landelijk gemiddelde, er is relatief minder ruimte om belastingen te verhogen. De daling van de gemiddelde woonlasten wordt veroorzaakt door de verlaging van de tarieven afval en riool. Hiermee zijn we dicht bij het landelijk

gemiddelde gekomen. Voorstellen voor lastendrukverhoging kunnen weer leiden tot stijging van het percentage.

Paragraaf Financiering

Inleiding

De Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) geeft de kaders aan waarin decentrale overheden de treasuryactiviteiten moeten uitvoeren. Het doel hiervan is de bevordering van een gezonde financiering en handhaving van de positie op de kapitaalmarkt. Op grond van deze wet is het treasurystatuut vastgesteld. Daarnaast wordt in zowel de begroting als in de jaarstukken deze paragraaf financiering opgenomen. Met het treasurystatuut en de paragraaf financiering wordt beoogd:

- De kwaliteit van de uitvoering van de treasuryfunctie te verhogen
- De transparantie van het besluitvormingsproces te verbeteren
- Het democratische verantwoordingsproces te versterken
- De kredietwaardigheid in stand te houden en te bevorderen

De treasuryfunctie is daarmee ondersteunend aan de uitvoering van de programma's.

Renteberekening

In 2018 is over de langlopende schuld gemiddeld 2,94% rente betaald. Voor bespaarde rente (rente over eigen reserves) is een rente van 3% gehanteerd.

Kortlopende geldleningen

Met de Bank Nederlandse Gemeenten is een overeenkomst afgesloten waarin de kredietlimiet onder de overeenkomst bancaire dienstverlening met ingang van 2011 is vastgesteld op € 6.405.000.

Deze kredietlimiet is gekoppeld aan het begrotingstotaal en is in 2018 niet geactualiseerd.

Vaste schuld

De som van de vaste schuld bedraagt € 71.621.888. Dit bestaat uit een bedrag van € 71.506.290 aan langlopende geldleningen, een bedrag van € 36.302 aan onderhandse leningen en een bedrag van € 79.295 aan door derden belegde gelden.

In 2018 is een bedrag van € 4.082.569 aan vaste geldleningen afgelost. Er zijn geen nieuwe langlopende geldlening aangetrokken.

Verstreckte vaste geldlening

Per 31-12-2018 zijn de volgende leningen verstrekt:

- SvN Startersleningen € 1.416.687
- Hypothecaire geldleningen aan ambtenaren € 681.784

Voor deze leningen wordt rente ontvangen volgens een overeengekomen percentage.

Renterisicobeheer

Renterisicobeheer omvat het beperken van de invloed van (externe) rentewijzigingen op de financiële resultaten van de gemeente. De wet fido beschrijft hiervoor twee normen, de renterisiconorm en de kasgeldlimiet.

Renterisiconorm (voor leningen met een rentetypische looptijd groter dan 1 jaar)

Het renterisico is gelijk aan de som van het bedrag aan herfinanciering van vaste schuld en het bedrag aan renteherziening op de vaste schuld. Dit komt neer op het totale bedrag van langlopende leningen waarvan het te betalen rentepercentage wijzigt. Voor gemeenten is de norm vastgesteld op maximaal 20% van het begrotingstotaal.

Renterisiconorm	Begroting	Werkelijk
Begrotingsomvang	60.832.764	70.390.000
Percentage	20,0%	20,0%
Renterisiconorm	12.166.553	14.078.000
Renteherzieningen	0	
Aflossingen	4.082.569	4.076.342
Ruimte onder renterisiconorm	8.083.984	10.001.658
Overschrijding renterisiconorm	0	0

In 2018 hebben de treasuryactiviteiten zich afgespeeld binnen de ruimte van de renterisiconorm. Ook voor de jaren na 2018 laat de financieringsplanning geen overschrijding zien.

Kasgeldlimiet (voor leningen met een rentetypische looptijd kleiner dan 1 jaar)

De kasgeldlimiet is bedoeld om de kortlopende schuld te beheersen en wordt elk kwartaal getoetst. Indien de kasgeldlimiet drie kwartalen op rij overschreden dreigt te worden, moet de schuld geconsolideerd worden, ofwel omgezet naar een langlopende schuld.

Voor gemeenten is de norm vastgesteld op maximaal 8,5% van het begrotingstotaal.

Kasgeldlimiet	Kwartaal 1 2018	Kwartaal 2 2018	Kwartaal 3 2018	Kwartaal 4 2018
Omvang begroting	60.832.764	60.832.764	60.832.764	60.832.764
Kasgeldlimiet in procenten	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Kasgeldlimiet in bedrag	5.170.785	5.170.785	5.170.785	5.170.785
Omvang vlottende schuld	-11.499.419	-9.416.528	-7.460.215	-4.614.208
Omvang vlottende middelen	4.694.520	13.072.744	6.898.872	5.585.418
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	-1.634.114	8.827.001	4.609.442	6.141.995

Het eerste kwartaal van 2018 was er nog sprake van een overschrijding van de kasgeldlimiet. De kwartalen daarna was er weer sprake van ruimte.

Ook na 2018 zullen op basis van de ruimte binnen de kasgeldlimiet en een liquiditeitenplanning de treasuryactiviteiten worden uitgevoerd.

Paragraaf Lokale heffingen

Met lokale heffingen verwerft de gemeente eigen middelen om de uitvoering van taken te dekken. De invoering, wijziging of intrekking van lokale heffingen gebeurt door middel van een door de gemeenteraad vast te stellen verordening. De verordeningen waarin de tarieven voor 2018 zijn opgenomen, zijn door de gemeenteraad op 12 december 2017 vastgesteld.

De lokale heffingen bestaan uit de gemeentelijke belastingen en retributies. Deze vormen een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente, die vooral door de burgers moeten worden opgebracht. Lokale belastingen worden onderscheiden in ongebonden en gebonden heffingen. Ongebonden heffingen (onroerende zaakbelasting, hondenbelasting en reclamebelasting) worden tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend, omdat de besteding hiervan niet gebonden is aan een bepaalde taak. De gemeente is dus vrij in de besteding van de opbrengst van de ongebonden heffingen (algemene belastingen). Gebonden heffingen (afvalstoffenheffing, rioolheffing en leges) zijn juist wel gebonden aan de uitvoering van een bepaalde taak.

Voor het betalen van rechten en retributies verricht de gemeente diensten. De kosten van de gemeentelijke dienstverlening worden doorberekend in de tarieven. De tarieven van deze rechten en leges dienen zodanig vastgesteld te worden dat de geraamde opbrengsten de geraamde kosten voor het verlenen van de diensten niet overschrijden. Het beleid is gericht op het zoveel mogelijk beperken van de kosten en op een rechtvaardige verdeling. Hierdoor wordt een evenwichtige lastenverdeling bereikt.

Volgens artikel 26 van het Besluit Begroting en Verantwoording bevat de paragraaf een verantwoording van hetgeen in de begroting is opgenomen:

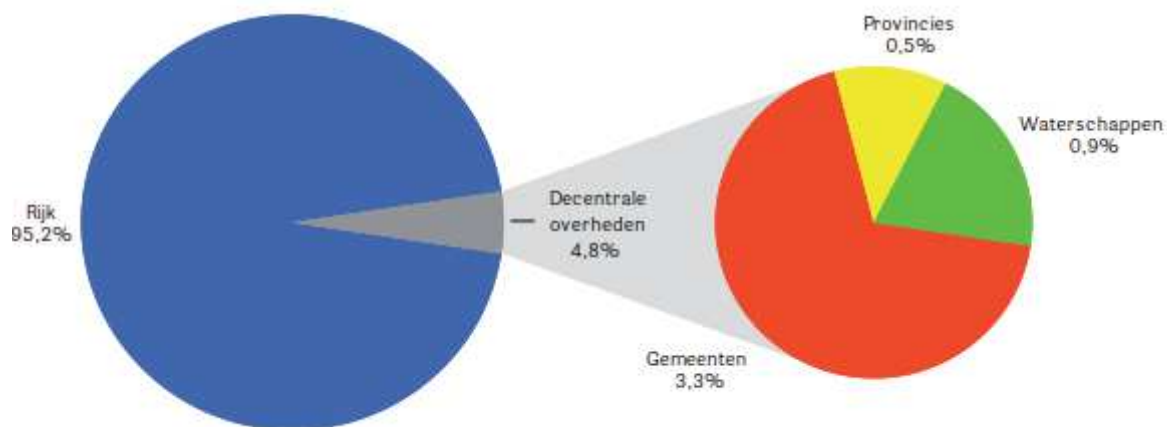
- a. de verantwoording van de geraamde inkomsten
- b. het beleid ten aanzien van de lokale heffingen
- c. een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de heffingen, waar de geraamde baten de geraamde lasten niet mogen overtreffen, de inkomsten zich verhouden tot de lasten
- d. een aanduiding van de lokale lastendruk
- e. een beschrijving van het gevoerde kwijtscheldingsbeleid

In artikel 26 BBV is het volgende vermeld:

Het jaarverslag bevat de paragrafen die ingevolge artikel 9 in de begroting zijn opgenomen. Ze bevatten de verantwoording van hetgeen in de overeenkomstige paragrafen in de begroting is opgenomen. De paragraaf lokale heffingen geeft inzicht in de diverse gemeentelijke belastingen en de consequenties daarvan voor de inwoners van Borne.

a. Inkomsten lokale heffingen

Van elke euro die huishoudens en bedrijven in Nederland aan belastingen en sociale premies betalen gaat in 2018 3,3% naar de gemeenten. Provincies, waterschappen en gemeenten ontvangen samen 4,8%, de rijksoverheid 95,2%.

Grafiek: uit Coelo-atlas overzicht van de lokale lasten 2018

In totaal ontvangt de gemeente Borne 10 miljoen euro aan lokale belastingen en retributies. In de tabel hieronder is per belasting/retributie de hoogte van de inkomsten opgenomen.

Omschrijving lokale lasten (bedragen in euro's)	2017		2018	
	Raming	Realisatie	Raming	Realisatie
Afvalstoffenheffing	2.209.908	2.293.706	2.203.762	2.020.140
Begraafplaatsrechten	112.100	134.949	111.900	184.006
Hondenbelasting	105.000	101.767	103.000	97.817
Leges burgerzaken	231.500	257.655	264.700	227.927
Leges omgevingsvergunning	599.900	571.142	415.000	756.767
Leges overig	45.900	16.301	65.800	73.172
Marktgelden	32.500	25.262	32.400	20.816
OZB-eigenaren woning	3.447.100	3.389.488	3.526.000	3.490.825
OZB-eigenaren niet-woning	1.035.100	1.028.643	1.066.000	1.068.428
OZB-gebruikers niet-woning	648.800	661.652	682.000	681.714
Reclamebelasting	145.000	158.236	169.000	164.019
Rioolheffing	1.719.500	1.825.887	1.719.500	1.779.810
Totaal	10.332.308	10.474.688	10.359.062	10.565.440

b. Beleid ten aanzien van de lokale heffingen

Het beleid betreffende de lokale heffingen is opgenomen in:

- de diverse belastingverordeningen en –regelingen
- het raadsprogramma 2014-2018
- landelijke wet- en regelgeving

Uitbreiding lokaal belastinggebied

Het kabinet heeft op 24 juni 2016 de Tweede Kamer geïnformeerd over de mogelijke herziening van het lokaal belastinggebied. Het kabinet schetst de knelpunten en mogelijke oplossingen, maar de te maken keuzes worden overgelaten aan het nieuwe kabinet. In het regeerakkoord van Rutte III komt de mogelijke herziening en/of uitbreiding van het lokaal belastinggebied niet aan de orde. De staatssecretaris van Financiën heeft op 9 mei 2018, kenmerk 2018-000069163, in antwoord op vragen naar aanleiding van de fiscale beleidsagenda, aangegeven dat dit niet tot zijn vijf gestelde prioriteiten behoort.

Zonnepanelen

De WOZ-waarde wordt bepaald op basis van de Wet WOZ. Op de uitvoering van deze wet door gemeenten wordt toegezien door de Waarderingskamer. Jaarlijks controleert de Waarderingskamer of het GBT de wet uitvoert conform de wettelijke bepalingen. Bij de waardebepaling moet de onroerende zaak worden gewaardeerd. De waarde in het economisch verkeer wordt bepaald op basis van marktgegevens. Tot de onroerende zaak behoren ook eventuele zonnepanelen. Het GBT heeft dus geen beleidsvrijheid om zonnepanelen niet in de waarde te betrekken. In hoeverre de aanwezigheid van zonnepanelen van invloed zijn op de waarde, blijkt uit de beschikbare marktinformatie. Uit de permanente marktanalyse tot nu toe is niet gebleken dat de aanwezigheid van zonnepanelen van invloed is op de verkoopwaarde.

Mocht het in de toekomst zo zijn dat uit onze permanente marktanalyse blijkt dat de aanwezigheid van zonnepanelen wel van invloed is op de verkoopwaarde, dan heeft een gemeente bij een positieve invloed de mogelijkheid een facultatieve vrijstellingsbepaling op te nemen. Het GBT zal dan per object met zonnepanelen moeten bepalen wat de waarde is van de zonnepanelen op basis van levensduur, kwaliteit, aantal, ligging, etc.

Amendement Omtzigt

De Gemeentewet maakt voor de OZB onderscheid tussen woningen en niet-woningen. Eigenaren van woningen worden in de OZB-eigenarenheffing betrokken, de gebruikers van woningen betalen geen OZB en de eigenaren en gebruikers van niet-woningen betalen respectievelijk de OZB-eigenaren niet-woning en gebruikersheffing niet-woning. Beide tarieven voor niet-woningen zijn hoger dan het eigenarentarief voor woningen. Sportvelden, dorpshuizen, sportkantines, dorps- en buurthuizen worden voor de OZB aangemerkt als niet-woning en worden dienovereenkomstig in de belastingheffing betrokken. Een aantal gemeenten compenseert buiten de belastingheffing om de OZB geheel of gedeeltelijk of overweegt dit te doen.

In het Belastingplan 2019 is het zogenaamde amendement Omtzigt opgenomen waardoor artikel 220f van de Gemeentewet per 1 januari 2019 is gewijzigd in die zin dat voor - nader door de gemeente te bepalen - sociaal behartigende instellingen niet de hoge niet-woning tarieven kunnen gelden, maar het woningtarief.

In de OZB-verordening van een gemeente kan (het amendement biedt de mogelijkheid om dit te doen, het is niet verplicht) een bepaling opgenomen worden strekkende tot het toepassen van het woningtarief voor nader te bepalen onroerende zaken.

De toelichting op het amendement en de wettekst zijn op onderdelen tegenstrijdig en niet duidelijk. Wij volgen de ontwikkelingen en zolang er geen duidelijkheid is, is het advies vooralsnog geen gebruik te maken van de wetswijziging.

Nieuwe rechtsbescherming uitstel en kwijtschelding niet per 1 januari 2019

Tegen beschikkingen over uitstel van betaling en kwijtschelding van belastingen is op dit moment alleen administratief beroep mogelijk (ook bij gemeenten). Per 1 januari 2019 zou daarvoor bezwaar (bij invorderingsambtenaar) en beroep (bij rechter) in de plaats komen. De invorderingswet was daarvoor al eerder aangepast; voor inwerkingtreding is alleen nog een Koninklijk Besluit nodig.

Echter, het voorstel is onderdeel van de stroomlijning van de invorderingsregelgeving voor belastingschulden en toeslagschulden door de Belastingdienst en die heeft aangegeven de datum van 1 januari 2019 niet te halen vanwege automatiseringsperikelen. De verwachting is dat de stroomlijning pas na 2021 te realiseren is.

Macronorm

Om landelijk een onevenredige stijging van de collectieve lastendruk te voorkomen heeft de Rijksoverheid een 'macronorm' ingesteld. De jaarlijkse stijging van de totale OZB-opbrengst voor alle gemeenten bij elkaar moet binnen deze norm blijven. De macronorm is een landelijke norm en niet een norm voor individuele gemeenten. De macronorm voor het jaar 2018 was 3,2%. In Borne bedroeg de tariefstijging -0,5%. De in het bestuurlijk overleg financiële verhoudingen afgesproken evaluatie van de systematiek van de macronorm is nog niet afgerond.

De tarieven voor de riool- en afvalstoffenheffingen zijn geraamd op basis van 100% kostendekking. De voor 2018 geldende tarieven voor de overige belastingen en rechten werden met een inflatiecorrectie van -1,5% aangepast, gebaseerd op het Centraal Economisch Plan. Dit geldt niet voor de tarieven die de Rijksoverheid vaststelt/maximeert.

c. Overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen

Gemeenten zijn beperkt in de soorten belastingen die ze mogen heffen. Deze zijn limitatief opgesomd in de wet. De tarieven van de belastingen en overige heffingen worden in beginsel alleen aangepast aan de inflatiecorrectie. Deze bedroeg in 2018 -1,5%.

De gemeentelijke belastingen en retributies die in 2018 in Borne werden geheven zijn:

Ongebonden belastingen	Gebonden belastingen
Hondenbelasting	Afvalstoffenheffing
Onroerende- zaakbelastingen	Leges en Rechten
Reclamebelasting	Rioolheffing

Kostendekking

Met ingang van 2017 moet door gewijzigde regelgeving (Besluit Begroting en Verantwoording) meer inzicht gegeven worden in de kostendekkendheid van heffingen. Bij de toepasselijke heffingen zijn de lasten-batenoverzichten en specifieke beleidsuitgangspunten vermeld. Naast de lasten die direct uit de taakvelden zijn af te leiden, mogen ook overheadkosten en BTW worden toegerekend.

De BTW is berekend als opslag over de 'derdenkosten'. De afschrijvingslasten zijn ontstaan uit investeringen waarbij deels sprake is van derdenkosten. De BTW daarover is ook meegenomen.

De leges zijn in de tarieventabel van de legesverordening ingedeeld in drie titels:

- titel 1, algemene dienstverlening

- titel 2, dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning
- titel 3, dienstverlening vallend onder Europese dienstrichtlijn

Binnen elke titel afzonderlijk gaan wij uit van maximaal 100% kostendekkendheid. Binnen titel 3 beoordelen we dat per hoofdstuk in verband met de Europese Dienstenrichtlijn (EDR). Daarnaast kan bij de tariefstelling uitdrukking worden gegeven aan het profijtbeginself. Dat is een aparte beleidsmatige afweging. Voor een aantal tarieven binnen titel 1 geldt dat deze door het Rijk zijn gemaximeerd: paspoorten, rijbewijzen, kansspelen en wet bescherming persoonsgegevens.

Gemeenten mogen op grond van artikel 229b van de Gemeentewet en de Europese dienstenrichtlijn (EDR) kostendekkendheid per dienst of per samenhangende groep van diensten nastreven, zolang de gemeente maar een consequente lijn volgt. De Gemeentewet laat ruimte voor 'kruissubsidiëring' binnen de hele legesverordening: het hoger stellen van tarieven van leges voor sommige diensten om daarmee de tarieven voor andere diensten laag te kunnen houden. De Europese Dienstenrichtlijn (EDR) maakt kruissubsidiëring binnen een cluster van samenhangende vergunningstelsels mogelijk. Dit betreft alleen de diensten aan dienstverrichters waarop de EDR van toepassing is (titel 3 van de Legesverordening). Met 100% kostendekkendheid per titel volgt Borne een consequente lijn.

Taakveld	Leges	Lasten taakveld	Overhead lasten	BCF/BTW lasten	Totaal lasten	Leges baten	Overige baten	Totaal baten	Kosten-dekking
0.2	Burgerzaken	339.926	305.234		645.161	228.249		228.249	35,38%
1.2	Openbare orde en veiligheid	28.129			28.129	4.295		4.295	15,27%
2.1	Verkeer en vervoer	18.648			18.648	19.819		19.819	106,28 %
8.1	Ruimtelijke ordening	147.563			147.563	7.847		7.847	5,32%
8.3	Wonen en bouwen	857.411	253.580		1.110.991	756.767	21.485	778.251	70,05%
Taakveld	Afvalstoffenheffing	Lasten taakveld	Overhead lasten	BCF/BTW	Totaal lasten	Heffing	Overige baten	Totaal baten	Kosten-dekking
7.3	Afval	1.999.400	33.168	317.873	2.350.441	2.020.140	444.464	2.464.604	
6.3	Inkomensregelingen	114.162			114.162				
Totaal		2.113.562	33.168	317.873	2.464.603	2.020.140	444.464	2.464.604	100,0%
Taakveld	Rioolheffing	Lasten taakveld		BCF/BTW	Totaal lasten	Leges	Overige baten	Totaal baten	Kosten-dekking
7.2	Riolering	1.469.370	24.409	199.015	1.692.794	1.795.961		1.795.961	
2.1	Verkeer en vervoer	41.695			41.695				
6.3	Inkomensregelingen	61.472			61.472				
Totaal		1.572.537	24.409	199.015	1.795.961	1.795.961	0	1.795.961	100,0%

Taakveld	Begraafrechten	Lasten taakveld		BCF/BT W	Totaal lasten	Leges	Overige baten	Totaal baten	Kosten-dekking
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	164.506	14.569		179.075	184.006		184.006	
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	14.760			14.760				
Totaal		179.266	14.569	0	193.835	184.006	0	184.006	94,9%
Taakveld	Marktgeden	Lasten taakveld		BCF/BT W	Totaal lasten	Leges	Overige baten	Totaal baten	Kosten-dekking
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	14.689	9.107		23.796	20.816	1.649	22.465	
Totaal		14.689	9.107	0	23.796	20.816	1.649	22.465	94,41%

d. Woonlastenontwikkeling

Woonlasten zijn belastingen en tarieven waarmee ieder huishouden in een gemeente jaarlijks te maken krijgt: onroerende-zaakbelastingen, afvalstoffen- en rioolheffing. Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) publiceert jaarlijks de Atlas van lokale lasten. Daarin zijn per gemeente de woonlasten opgenomen van een woning met een voor die gemeente gemiddelde waarde. De tariefsaanpassingen voor de OZB, afval- en rioolheffing hebben voor een gemiddeld gezin (met eigen woning) tot de volgende woonlastenontwikkeling geleid:

Woonlastenontwikkeling gemeente Borne	2016	2017	2018
Onroerende-zaakbelasting (eigenaar)	350,31	356,62	357,57
Afvalstoffenheffing (meerpersoons)	237,00	243,48	212,76
Rioolheffing	177,36	182,52	173,52
Totaal	764,67	782,62	743,85

In onderstaand overzicht wordt de ontwikkeling van de woonlasten 2018 ten opzichte van 2017 van alle Twentse gemeenten weergegeven:

	bruto woonlasten				stijging in % t.o.v. 2017	
	éénpersoonshuishouden		meerpersoonshuishouden		1-pers	meerpers
	2017	2018	2017	2018		
Almelo	773	781	773	781	1,0%	1,0%
Borne	783	744	783	744	-5,0%	-5,0%
Dalfsen	586	587	647	600	0,3%	-7,3%
Deventer	688	684	821	736	-0,6%	-10,4%
Enschede	716	747	775	787	4,3%	1,5%
Haaksbergen	794	769	845	820	-3,1%	-2,9%
Hardenberg	713	701	792	747	-1,7%	-5,7%
Hengelo	674	714	781	787	6,0%	0,8%
Losser	768	775	768	806	1,0%	5,0%
Oldenzaal	648	638	694	668	-1,5%	-3,7%
Raalte	638	678	723	720	6,3%	-0,3%

Twenterand	655	657	750	697	0,3%	-7,2%
Zwartewaterland	717	661	865	741	-7,8%	-14,3%
Zwolle	594	594	648	647	-0,1%	-0,1%
Overijssel	684	688	752	755	0,6%	0,4%
Nederland	650	654	723	721	0,6%	-0,3%

In onderstaand overzicht is de rangorde van de Twentse gemeenten op de woonlastenladder van Coelo vermeld. Hierbij geldt dat het laagste nummer de laagste woonlasten heeft en hoe hoger het nummer, hoe hoger de woonlasten.

	2017	2018
Almelo	246	263
Borne	265	195
Dinkelland	356	252
Enschede	248	270
Haaksbergen	338	311
Hellendoorn	250	285
Hengelo	259	272
Hof van Twente	345	274
Losser	233	299
Oldenzaal	109	75
Rijssen-Holten	32	22
Tubbergen	247	102
Twenterand	210	120
Wierden	238	235
	nummer 1 laagste woonlasten, nummer 398 de hoogste	nummer 1 laagste woonlasten, nummer 387 de hoogste

e. Kwijtscheldingsmogelijkheden

De gemeente moet bij het vaststellen van kwijtschelding landelijke regels toepassen. Binnen deze mogelijkheden zijn de volgende eigen beleidskeuzes gemaakt:

- Voor de ozb, riool- en voor de afvalstoffenheffing is kwijtschelding mogelijk, waardoor minima geen woonlasten betalen
- Voor extra containers wordt geen kwijtschelding afvalstoffenheffing verleend en ook geen kwijtschelding rioolheffing bij een grondslag > 500m³
- Bij de normkosten van bestaan wordt uitgegaan van 100% van de bijstandsnorm
- Ondernemers voor de privébelastingen zijn gelijkgesteld met particulieren
- Kosten voor kinderopvang worden in aanmerking genomen als uitgaven bij de berekening van de betalingscapaciteit
- Bij de normkosten van bestaan voor AOW'ers wordt uitgegaan van 100% van de netto AOW-norm.

In 2018 is voor de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen in het kader van het minimaalbeleid in totaal ruim € 175.000 kwijtgescholden. Hierbij gaat het om:

- Afvalstoffenheffing € 113.600
- Onroerende-zaakbelasting € 800
- Rioolheffing € 61.000

De gedeelde inkomsten voor de riool- en afvalstoffenheffing worden gecompenseerd via het tarief van de betreffende heffing.

Paragraaf Grondbeleid

Doelstellingen

De gemeente Borne wil sturing geven aan (de kwaliteit van) ruimtelijke ontwikkelingen. Dit vanuit een regisserende rol. De Wet ruimtelijke ordening (Wro) biedt gemeenten de mogelijkheid om in geval van particuliere initiatieven de regie te voeren op de inhoud. De gemeente kan daarnaast op basis van de Wro kosten verhalen die zij maakt vanwege particuliere initiatieven. Ondanks dat de gemeente over een effectief instrumentarium beschikt om ontwikkelingen over te laten aan de markt, kunnen er situaties zijn waarin de gemeente zelf de ontwikkeling oppakt. Een actief grondbeleid kan bijvoorbeeld aangewezen zijn indien de markt de ontwikkeling niet oppikt. Per situatie wordt bezien welke vorm van grondbeleid en welke in te zetten instrumenten het beste passen bij de te realiseren doelen van het ruimtelijk beleid.

Grondbeleid is een instrument dat wordt ingezet om doelstellingen op andere beleidsvelden te kunnen realiseren. Vanuit de beleidsvelden volkshuisvesting, economie & werkgelegenheid, maatschappelijke ontwikkeling en verkeer & vervoer worden de zogenaamde w-vragen (wat? waar? wanneer?) ingevuld en vastgelegd in de Structuurvisie. In juni 2015 heeft de gemeenteraad de structuurvisie Borne 2030 vastgesteld.

De exploitatie van bouwgrond wordt jaarlijks gerapporteerd in de Meerjaren Prognose Grondexploitatie (MPG).

Relaties met overig beleid: bovenlokaal beleid

Provinciale doelstellingen van het grondbeleid vertonen slechts een gedeeltelijke overlap met het gemeentelijk grondbeleid. Provinciaal beleid is gericht op de aanleg van nieuwe natuur, wegen, recreatie- en bedrijventerreinen.

Op 12 juli 2012 heeft de bestuurlijke conferentie van de Netwerkstad opdracht gegeven om te komen tot een verdergaande samenwerking. Concreet heeft dit geleid tot een Ontwikkelagenda Netwerkstad en de kantoren- en bedrijventerreinenvisie. Op 29 januari 2016 hebben de provincie Overijssel en de gemeenten in Twente woonafspraken ondertekend. Uitgangspunt van deze afspraken is dat alle gemeenten bouwen voor eigen behoefte. Gelet op de prioritaire positie van de Bornsche Maten in de ontwikkelagenda Netwerkstad, zijn in maart 2017 voor deze locatie nadere programmeringsafspraken gemaakt tussen Netwerkstad Twente en provincie Overijssel. Dankzij de nadere afspraken kan de Bornsche Maten doorgroeien naar een totaal van 2300 woningen.

Relaties met overig beleid: lokaal beleid

De hoofdlijnen van het lokale grondbeleid zijn vastgelegd in de Nota Grondbeleid 2011-2015 die op 31 mei 2011 door de gemeenteraad is vastgesteld. Voor verdere toelichting op het grondbeleid wordt verwezen naar deze nota. De Nota Grondbeleid wordt in 2019 herijkt. Zolang er geen nieuwe nota grondbeleid is vastgesteld blijft de huidige nota van kracht.

Grondprijzen

Op 9 januari 2018 is de Nota Grondprijzen 2018 vastgesteld. Deze nota heeft als grondslag gediend voor de kaveluitgifte in 2018. In deze nota zijn de grondprijzen in de kernen Borne, Hertme en Zenderen met 3 % verhoogd ten opzichte van 2017. Voor 2019 heeft het college van burgemeester en wethouders op 5 februari 2019 een nieuwe nota grondprijzen vastgesteld. Ten opzichte van 2018 zijn de prijzen voor woningbouw met 1% gestegen, met uitzondering van het buitengebied en Kollergang, waar de prijzen niet zijn gestegen. Op het enige bedrijventerrein in Borne zijn de prijzen eveneens met gemiddeld 1% verhoogd.. Bij de herziening van de grondexploitaties per 1 januari 2019 dienen de grondprijzen 2019 als grondslag voor de opbrengstprognose. De resultaten van de herzieningen per 1 januari 2019 zijn van invloed op de benodigde verliesvoorzieningen per 31 december 2018.

Beheer

Tijdelijk beheer

Aangekocht onroerend goed wordt zo mogelijk verhuurd of verpacht tot het nodig is voor de ontwikkelingen ter plaatse. Hierbij worden zoveel als mogelijk is marktconforme prijzen gerekend. Indien verhuren of verpachten niet tot de mogelijkheden behoort, wordt het onroerend goed onderhouden tot het nodig is voor de ontwikkelingen ter plaatse. Opbrengsten komen ten gunste van het betreffende project, kosten ten laste ervan. De opbrengsten en uitgaven worden verantwoord in de betreffende grondexploitaties.

Permanent beheer

In voorkomende gevallen wordt onroerend goed permanent beheerd. Hierbij moet met name gedacht worden aan erfpacht, opstalrecht en permanente verhuur.

Overzicht planresultaten

In de onderstaande tabel 'complexen in exploitatie' worden de planresultaten per 1 januari 2018 van de vastgestelde grondexploitaties weergegeven en vergeleken met de planresultaten per 1 januari 2019. Let op: een negatieve boekwaarde correspondeert met een positief saldo in het betreffende complex en omgekeerd.

complex	boekwaarde 1-1-2018	grondexploitatie per 1-1-2018		mutaties boekwaarde 2018	boekwaarde 31-12-2018	grondexploitatie per 1-1-2019	
		eind per 31-12	startwaarde per 1-1-2018			eind per 31-12	startwaarde per 1-1-2019
<i>Bedrijventerreinen</i>							
Bedrijventerrein Veldkamp*	€ 51.883.214	2027	€ 23.055.604	€ 2.923.538-	€ 48.959.676	2027	€ 23.478.781
<i>Woningbouw</i>							
Bornsche Maten**	€ 26.424.298	2029	€ 1.425.403-	€ 1.407.653	27.831.951	2029	€ 549.437
Oosterveld Zenderen*	€ 1.850.149-	2020	€ 819.230-	€ 406.994-	€ 2.257.143-	2021	€ 2.608.594-
Kollergang**	€ 286.195-	2020	€ 1.158.292-	€ 205.871-	€ 492.067-	2024	€ 1.519.467-
Wijkerslocatie Olde Engberink**, ***	€ 4.477.948	2026	€ 603.983-	€ 110.274	€ 4.588.222	2039	€ 373.708-
Knooperf Blenke (Bornsche Flieren)	€ 2.735.145	2019	€ 2.006.981	€ 109.007	€ 2.844.152	2020	€ 2.202.829
Uitbreiding Hertme II	€ 138.437	2026	€ 433.578-	€ 168.446-	€ 30.009-	2026	€ 413.064-
<i>Overig</i>							
Kernrand Borne West	€ 633.744	2019	€ 157.262	€ 153.232-	€ 480.513	2021	€ 135.101
saldo	€ 84.156.442			€ 2.231.146-	€ 81.925.295		€ 21.451.316

Tabel complexen in exploitatie

- * 35/115 aandeel Borne, overige 80/115 aandeel Hengelo. De weergegeven verliesvoorziening is voor het Bornse aandeel in het tekort.
 ** vanwege correctie na controle jaarrekening wijken gegevens 2018 af van MPG 2018
 *** 50% aandeel Borne, overige 50% aandeel Hengelo

De boekwaarden per 31 december 2017 liggen ten grondslag aan het begrote resultaat per 1 januari 2018 op startwaarde. De boekwaarden per 31 december 2018 zijn verwerkt in de herzieningen van de grondexploitaties per 1 januari 2019. Deze zijn opgenomen in de Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG) 2019. De MPG 2019 wordt aan de gemeenteraad aangeboden ter vaststelling, voorafgaand aan de jaarstukken 2018.

Om de resultaten per 1-1-2019 te vergelijken met de resultaten per 1-1-2018, moet de laatste met een jaar inflatie worden verhoogd. Conform regelgeving BBV wordt hiervoor de disconteringsvoet van 2% gehanteerd¹.

Wanneer een grondexploitatie een tekort (startwaarde, dat wil zeggen netto contante waarde) vertoont, moet hiervoor een voorziening worden getroffen. Deze voorziening moet worden getroffen zodra het tekort bekend is. Conform wet- en regelgeving wordt per 31-12 winst genomen op basis van de Percentage of Completion (POC) methode. Deze winstneming wordt niet ten laste gebracht van de boekwaarde in het betreffende complex en is in de jaarrekening terug te vinden in de exploitatie en op de balans. De ontwikkelingen in 2018 van de voorzieningen en de winstnemingen worden weergegeven in de volgende tabel:

complex	voorziening per 1-1-2018	winstnemingen per 1-1-2018****	mutatie winstneming 31-12-2018	winstneming per 31-12-2018	mutatie voorziening per 31-12-2018	voorziening per 31-12-2018
<u>Bedrijventerreinen</u>						
Bedrijventerrein Veldkamp*	€ 7.016.923				€ 128.793	€ 7.145.716
<u>Woningbouw</u>						
Bornsche Maten**					€ 549.437	€ 549.437
Oosterveld Zenderen*		€ 1.780.294	€ 787.363	€ 2.567.657		
Kollergang**		€ 425.417	€ 266.616	€ 692.033		
Wijkerslocatie Olde Engberink**, ***			€ 34.674	€ 34.674		
Knooperf Blenke (Bornsche Flieren)	€ 2.006.981				€ 195.848	€ 2.202.829
Uitbreiding Hertme II			€ 83.889	€ 83.889		
<u>Overig</u>						
Kernrand Borne West	€ 157.262				€ 22.161-	€ 135.101
saldo	€ 9.181.166	€ 2.205.711	€ 1.172.542	€ 3.378.253	€ 851.917	€ 10.033.083

Tabel complexen in exploitatie: voorzieningen en winstnemingen

- * 35/115 aandeel Borne, overige 80/115 aandeel Hengelo. De weergegeven verliesvoorziening is voor het Bornse aandeel in het t
 ** vanwege correctie na controle jaarrekening wijken gegevens 2018 af van MPG 2018
 *** 50% aandeel Borne, overige 50% aandeel Hengelo
 **** In de jaarrekeningen 2016 en 2017 zijn winstnemingen gedaan voor Oosterveld Zenderen in de boekwaarden van de complexen. Per 1-1-2018 is dit gecorrigeerd. Eerdere winstnemingen (ten laste van de boekwaarden) zijn niet gecorrigeerd, en in dit overzicht buiten beschouwing gelaten.

¹ De rente op de verliesvoorziening wordt toegerekend aan de Algemene Reserve Grondexploitaties (ARG). De benodigde verhoging van de verliesvoorziening wordt met de algemene middelen verrekend. Aan de gemeenteraad wordt voorgesteld om deze verrekening ten laste of ten gunste (al naar gelang wat van toepassing is) van de ARG te brengen.

In de grondexploitaties 2018 was de rentetoerekening in de grondexploitaties gebaseerd op rente per 1-1 van het betreffende boekjaar, vermeerderd met rekening courant rente van het lopende jaar. Dit was tot en met 2017 een weergave van de wijze waarop rente daadwerkelijk met de complexen werd verrekend. Zodoende was dit ook verwerkt in de prognose. Vanaf 2018 is deze werkwijze niet meer van toepassing. Aangezien in alle complexen gedurende de resterende looptijd de boekwaarde gaat afnemen, is deze aanpassing nadelig voor de grondexploitaties. Dit nadeel is verwerkt in het resultaat op startwaarde per 1 januari 2019.

Looptijd langer dan 10 jaar

De volgende 2 grondexploitaties hebben een looptijd langer dan 10 jaar:

- Bornsche Maten
- Wijkerslocatie Olde Engberink

In beide gevallen is de beheersmaatregel toegepast om voor de periode na 10 jaar geen opbrengststijging te hanteren. Bij de aanbieding aan de gemeenteraad van de MPG 2019 wordt geadviseerd om dit met een beslispunt expliciet te bekrachtigen.

Korte toelichting van de twee grootste grondexploitatieprojecten

De gemeenten Borne en Hengelo ontwikkelen samen het *Bedrijventerrein Westermaat De Veldkamp*. De gemeente Hengelo is verantwoordelijk voor 80/115 deel van het resultaat, Borne voor 35/115. Voor het Bornse aandeel in het becijferde tekort van de grondexploitatie is een voorziening getroffen (de gemeente Hengelo heeft een voorziening getroffen voor haar aandeel). Op basis van de in de MPG 2019 opgenomen herziening van de grondexploitatie, wordt rekening gehouden met een tekort van € 23,5 miljoen startwaarde per 1-1-2019. De voorziening wordt per 31-12-2018 verhoogd met € 128.793 om het Bornse aandeel hierin te dekken. Deze verhoging van de voorziening is het gevolg van inflatiecorrectie (contant maken van 1-1-2018 naar 1-1-2019).

Het resultaat van de *Bornsche Maten* zoals opgenomen in de MPG 2019 bedraagt € 0,55 miljoen negatief op startwaarde (tekort). In vergelijking met de grondexploitatie van 2018 is dit een verslechtering van € 2 miljoen. De ramingen voor de planvoorbereidingskosten, saneringen en bouwen woonrijp maken zijn bijgesteld. Dit gaf een positief effect op het resultaat. De grondprijzen zijn geïndexeerd en het woningbouwprogramma is gewijzigd. Aan de hand van hernieuwde bouwclaimafspraken met ontwikkelaars is, evenals vorig jaar, een deel van de nog te realiseren particuliere kavels omgezet naar projectmatige kavels. Doordat de grondprijs voor projectmatige kavels lager ligt dan particuliere kavels zijn de opbrengsten afgenomen. De aanpassing van de opbrengstenparameter van gemiddeld 2,0 % naar 1,5% per jaar heeft de grootste negatieve invloed van € 3,7 miljoen op het resultaat. De mutaties aan de kosten en opbrengsten kant gaven per saldo een verslechtering van het resultaat van € 2 miljoen.

Voor verdere analyse van de grondexploitaties 2019 wordt verwezen naar de MPG 2019.

Exploitaties derden

Onderstaande tabel 'Exploitaties van derden' is bestemd voor particuliere exploitaties waarvoor de gemeente een complex heeft geopend en een boekwaarde heeft opgebouwd. Deze boekwaarden worden normaal gesproken middels kostenverhaal volledig op de exploitant verhaald. In een aantal gevallen zijn de kosten niet (geheel) te verhalen. De boekwaarden van deze complexen worden geheel gedekt door de getroffen voorzieningen. Dit laat onverlet dat een zo groot mogelijk deel van de kosten zal worden verhaald. De aldus te verkrijgen inkomsten worden als zodanig in het betreffende complex geboekt en zullen leiden tot (gedeeltelijk) terugstorten van de getroffen voorziening in de

Reserve Grondexploitatie. Per 1-1-2018 is er binnen de gemeente Borne geen sprake van een dergelijk complex. Wel is de gemeente deelnemer in de grondexploitatie RBT (XL Businesspark Twente).

Het RBT staat voor Regionaal Bedrijventerrein Twente en is een gezamenlijk initiatief van de provincie Overijssel en de gemeenten Almelo, Hengelo, Enschede en Borne. In dit plan worden bedrijvenkavels groter dan 2 hectare gerealiseerd. De samenwerking en de werkwijze van de projectorganisatie is vastgelegd in een Gemeenschappelijke Regeling. Het project wordt geheel uitgevoerd door een eigen projectorganisatie, aangestuurd door een algemeen en een dagelijks bestuur. In beide is Borne vertegenwoordigd. De gemeente Borne heeft een aandeel van 8% in de grondexploitatie. Gezien het becijferde tekort, is voor dit aandeel een voorziening getroffen. Volgens de Gemeenschappelijke Regeling moet de jaarlijkse herziening van de grondexploitatie vóór 15 juli zijn vastgesteld door het algemeen bestuur, na kennisgeving aan de betrokken raden en staten. Het resultaat hiervan staat nog niet vast. In onderstaande tabel is uitgegaan van het resultaat van de meest actuele versie van de concept grondexploitatie 2019. Indien noodzakelijk op basis van de definitieve grondexploitatie zal de voorziening worden aangepast naar het benodigde niveau.

complex	boekwaarde 1-1-2018	grondexploitatie per 1-1-2018		voorziening per 1-1-2018	mutatie boekwaarde 2018	boekwaarde 31-12-2018	grondexploitatie per 1-1-2019		mutatie voorziening 2018	waarvan vrijval	voorziening per 31-12-2018
		eind per 31-12	startwaarde per 1-1-2018				eind per 31-12	startwaarde per 1-1-2019			
RBT*											
grondexploitatie	€ 93.150.030	2035	€ 25.036.909	€ 2.002.953	€ 4.871.916-	€ 88.278.114	2034	€ 20.499.286	€ 363.010-	€ 363.010-	€ 1.639.943
voorziening ivm overige verplichtingen				€ 868.449					€ 868.449-	€ 808.917-	€ -
saldo				€ 2.871.402	€ 4.871.916-	€ 88.278.114		€ 20.499.286	€ 1.231.459-	€ 1.171.927-	€ 1.639.943

Tabel openstaande exploitaties van derden

* op basis van concept jaarstukken 2018, incl. door accountant goedgekeurde jaarrekening

**raadsbesluit 16int03303 van 8-11-2016: ".4. Een voorziening te treffen van € 1.027.200,= ten behoeve van het Borne aandeel in de jaarlijkse kosten buiten de grondexploitatie, gedurende de looptijd van de grondexploitatie." In 2018 zijn ten laste van deze voorziening betalingen gedaan. Naar aanleiding van advies van de accountant is het resterende bedrag vrijgevallen, de resterende verplichtingen worden opgenomen in de meerjarenbegroting.

Het RBT komt, als Gemeenschappelijke Regeling, ook aan bod in de paragraaf Verbonden Partijen van deze jaarstukken.

Eindwaarde in relatie tot startwaarde

In de tabel "complexen in exploitatie" wordt per grondexploitatie de startwaarde weergegeven, net als in de tabel "openstaande exploitaties van derden". Deze startwaarde, ook wel contante waarde genoemd, wordt afgeleid van de eindwaarde (nominale waarde). In de eindwaarde zijn de tijdsinvloeden (rentetoerekening, index van kosten en opbrengsten) meegenomen. De startwaarde komt tot stand door vanaf de eindwaarde terug te rekenen op basis van de disconteringsvoet 2% tot de peildatum (1-1-2019). Indien eindwaarde een tekort is, zal dit ook voor de startwaarde gelden, als zal dit een geringer bedrag zijn, afhankelijk van de parameters van de grondexploitatie en de looptijd. De startwaarde van de tekort exploitaties bepaalt de getroffen voorziening. Om aan het einde van de looptijd te beschikken over een toereikende voorziening om het tekort te dekken, zal de voorziening aldus, ook als er verder niets verandert in de grondexploitatie en uitgaven en inkomsten precies conform prognose plaatsvinden, jaarlijks verhoogd moeten worden. In de volgende tabel worden per verlieslatende grondexploitatie (inclusief RBT) de startwaarde en de eindwaarde weergegeven, om inzicht in dit verloop te geven:

complex	grondexploitatie per 1-1-2019			voorziening per	
	eind per 31-12	startwaarde per 1-1-2019	eindwaarde	31-12-2018	eienddatum
In exploitatie					
Bedrijventerreinen					
Bedrijventerrein Veldkamp	2027	€ 23.478.781	€ 28.059.317	€ 7.145.716	€ 8.539.792
Woningbouw					
Bornsche Maten	2029	€ 549.437	€ 683.156	€ 549.437	€ 683.156
Knooperf Blenke (Bornsche Flieren)	2020	€ 2.202.829	€ 2.291.824	€ 2.202.829	€ 2.291.824
Overig					
Kernrand Borne West	2021	€ 135.101	€ 143.370	€ 135.101	€ 143.370
Openstaande exploitaties derden					
RBT	2034	€ 20.499.286	€ 28.141.126	€ 1.639.943	€ 2.251.290
saldo				€ 11.673.026	€ 13.909.432

Tabel startw aarden-eindw aarden voorzieningen

Af te sluiten complexen

Per 31 december 2018 worden geen complexen afgesloten.

Nagekomen kosten / opbrengsten afgesloten projecten

In 2018 zijn geen nagekomen kosten of opbrengsten in verband met afgesloten projecten geboekt.

Algemene Reserve Grondexploitatie

De Algemene Reserve Grondexploitatie (ARG) is de reserve waarmee winsten uit grondexploitaties worden verrekend, verliezen uit grondexploitaties worden gedekt.

Conform wet- en regelgeving worden verliezen gedekt / voorzien in het jaar waarin het verlies tot uitdrukking komt (onafwendbaar is). Dit is meestal het jaar waarin de exploitatie wordt vastgesteld of het jaar waarin een boekwaarde is ontstaan die nog niet is verantwoord middels een grondexploitatie. Voorzieningen worden getroffen voor het resultaat op startwaarde (contante waarde) van de betreffende grondexploitatie. Door de jaarlijkse herziening van de grondexploitatie en op basis daarvan aanpassing van de voorziening, groeit deze mee naar de benodigde eindwaarde. Aangezien aan de ARG jaarlijks rente op de ARG en de voorzieningen wordt toegevoegd, zijn de benodigde toevoegingen geborgd.

Naast de verrekening van winsten en verliezen speelt de ARG een belangrijke rol in de dekking van risico. De ARG dient te worden beschouwd als de buffer voor de risico's waarvan de omvang niet redelijkerwijs is in te schatten. De hoogte van de ARG wordt uitgedrukt als percentage van de boekwaarde voor zover de gemeente Borne het risico draagt. Dit betekent dat boekwaarden van de projecten De Veldkamp (35/115) en Wijkerslocatie Olde Engberink (50/50) alleen moeten worden meegewogen voor het Bornse aandeel, al staan deze projecten in hun geheel in de boeken. Anderzijds betekent dit dat de boekwaarde RBT, niet in de gemeentelijke rekening terug te vinden, voor de 8% die Borne daaraan deelneemt, moet worden meegewogen. Ten slotte worden (met terugwerkende kracht) tussentijdse winstnemingen vanaf 2017 niet meer ten laste gebracht van de boekwaarde van de complexen. Zodoende moeten deze worden verrekend met de boekwaarde om een realistisch beeld te verkrijgen.

In de volgende tabel zijn de toevoegingen en onttrekkingen aan de Algemene Reserve Grondexploitatie in 2018 weergegeven.

Saldo per 1-1-2018		6.505.426
toevoegingen	€	502.022
onttrekkingen	€	-955.466
Balanswaarde per 31-12-2018	€	6.051.982

Tabel mutaties Algemene Reserve Grondexploitatie 2018

Het saldo per 1 januari 2018 van de ARG bedroeg € 6,5 miljoen. Ultimo 2018 bedraagt de reserve € 6,0 miljoen. Hierbij moet worden aangetekend dat in 2018 per saldo de voorzieningen voor een bedrag van € 488.908 zijn verhoogd en er tussentijdse winstnemingen zijn gedaan van in totaal € 671.316 (zie bovenstaande tabel complexen in exploitatie: voorzieningen en winstnemingen). Conform bestendige gedragslijn zal de raad worden voorgesteld om beide bedragen ten gunste te brengen van de reserve grondexploitatie. De verwerking hiervan zal pas in 2019 plaatsvinden evenals eventuele stortingen in en onttrekkingen aan de reserve grondexploitatie als gevolg van de resultaatbestemming 2018.

In de volgende tabel wordt de boekwaarde per 31 december 2018 berekend waarover de gemeente Borne risico loopt, om vervolgens in beeld te brengen hoe deze zich verhoudt tot de ARG.

	100% boekwaarde gemeente Borne per 31-12-2018		aandeel derden* (af te trekken van totale boekwaarde gemeente Borne om tot risico Borne te komen)		boekwaarde per 31-12-2018 aandeel Borne (risicodragend)
in exploitatie	€ 81.925.295		€ 36.353.016		€ 45.572.279
Veldkamp: 80/115 aandeel Hengelo in boekwaarde Borne		€ 48.959.676		€ 34.058.905	
Wijkerslocatie Olde Engberink: 50% aandeel Hengelo in boekwaarde Borne		€ 4.588.222		€ 2.294.111	
winstnemingen					€ 3.378.253
Verrekening winstneming omdat de boekwaarden niet worden belast met al wel genomen winst**		€ 3.378.253			€ -
RBT: geen boekwaarde Borne			€ 7.062.249-		€ 7.062.249
boekwaarde RBT waarvan 8% aandeel Borne (daarom als negatief aandeel derden meegenomen)		€ 88.278.114		€ 7.062.249-	
totaal	€ 81.925.295		€ 29.290.767		€ 56.012.782

* Bij het RBT is juist sprake van een aandeel van de gemeente Borne in de boekwaarde van een derde partij, daarom een negatief bedrag

** Voorheen werden de winstnemingen ten laste van de boekwaarde gebracht. Omdat dit, conform wet- en regelgeving, niet meer gebeurt, maar de winstneming wel ten gunste wordt gebracht van de exploitatie van de gemeente, en dus besteedbaar is, geeft de boekwaarde met betrekking tot de risico's een geflatteerd beeld. Bij afsluiting van de betreffende complexen valt het resterend overschot vrij, met aftrek van de al genomen winst.

De totale boekwaarde van alle grondexploitaties en exploitaties derden bedraagt € 81,9 miljoen. Hier maakt het RBT geen deel van uit. Het boekwaardebedrag waarvoor de gemeente Borne risico draagt, dat wil zeggen na aftrek van het aandeel gemeente Hengelo en vermeerderd met reeds genomen winst en met het aandeel van de gemeente Borne in de boekwaarde RBT, bedraagt € 56 miljoen. De ARG bedraagt vóór resultaatbestemming € 6,1 miljoen, dat wil zeggen 10,8 % van de boekwaarde waarvoor zij als buffer dient. Gerelateerd aan de beleidsnorm dat deze 10% moet vormen, vertoont de ARG een "overschot" van € 0,5 miljoen (vóór resultaatbestemming).

In onderstaande tabel wordt de aldus beschreven relatie tussen de ARG en de boekwaarde weergegeven (bedragen x € 1 miljoen):

Boekwaarde aandeel Borne (risico) per 31-12-2018	56,0
Vereiste ARG op basis van 10%	5,6
ARG per 31-12-2018	6,1
verschil ARG ten opzichte van norm	-0,5

Tabel relatie ARG en boekwaarde

In de paragraaf in deze jaarstukken waar het weerstandsvermogen van de gemeente wordt beschreven, wordt eveneens ingegaan op de risico's van het 'grondbedrijf'.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Dienstverlening in de publiekshal

De gemeentelijke dienstverlening wordt gemonitord door deelname aan de tweejaarlijkse burgerpeiling www.waarstaatjegemeente.nl. Het gemiddelde rapportcijfer dat de inwoners in 2018 gaf voor de dienstverlening van de gemeente is gestegen van 6,92 naar een 7,0. Hiermee scoren we hoger dan het regionale gemiddelde (6,59). In 2018 bezochten 9.147 inwoners de balies in de publiekshal. 35% van de bezoekers kwam op afspraak. De gemiddelde wachttijd aan de balie bedroeg 7.07 minuten. De servicenorm voor wachten in de Publiekshal is 20 minuten. Het aantal bezoekers van het digitale loket steeg naar 3.458 in 2018. De vragen van inwoners via het Whatsapp-kanaal verdubbelde naar 1.867 vragen.

	2016	2017	2018
Gemiddeld rapportcijfer inwoners		6,92	7,00
Regionale gemiddelde			6,59
Aantal bezoekers	*31.259	**10.100	**9.147
Aantal bezoekers op afspraak			35%
Aantal bezoekers digitaal loket	2.275	2.550	3.458
Aantal vragen via Whats-app		936	1.867
Gemiddelde wachttijd	7.36 min	6,45 min	7.07 min

* totaal aantal bezoekers in de Publiekshal

** totaal aantal bezoekers aan de Publieksbaliesnatuurbankoverijssel.nl

Website

Als uitwerking van het programma 'Dienstverlening en Informatie' is onder de projecttitel 'Optimalisatie website' een project opgestart met als eindresultaat een vernieuwing van de website die in 2019 wordt opgeleverd. Met deze vernieuwing wordt voldaan aan de nieuwe Europese eisen (webrichtlijnen) voor toegankelijkheid van gemeentelijke websites moet voldoen). In 2018 is een opdracht voor een nieuw ontwerp verstrekt aan organisatie die gespecialiseerd is in de Europese richtlijnen voor toegankelijkheid. Om ook de tevredenheid van de inwoners van Borne over de nieuwe website te borgen is een vragenlijst ontwikkeld dat in 2019 wordt uitgezet aan het BornePanel. Mede op basis van de uitkomsten wordt er een voorlopig ontwerp gemaakt, dat wordt getest door het BornePanel. Waar nodig worden aanpassingen gemaakt en kan de website daarna live.

Human Relations (HR)

Het HR team stemt haar werkzaamheden jaarlijks af op de organisatieontwikkeling richting een regisserende netwerkorganisatie. In oktober is de raad geïnformeerd over de voortgang waarbij specifiek is ingegaan op het traject Basis op orde.

In 2018 heeft het HR team, naast de going concerntaken, vanwege modernisering, efficiëntie en het traject Basis op orde ingezet op digitalisering van processen en personeels- en inhuurdossiers. Alle personeelsdossiers zijn opnieuw bekeken en mede op basis van de archiefwet opgeschoond.

Daarnaast is 80% van de inhuurdossiers op orde gebracht en gedigitaliseerd. Het resterende deel van de inhuurdossiers wordt in 2019 gedigitaliseerd.

De processen die gedigitaliseerd zijn, hebben betrekking op verlof en nevenactiviteiten. Digitalisering van processen is nog niet afgerond en zal de komende tijd op de agenda van het HR team blijven staan.

Naast het digitaliseren en op orde brengen van inhuurdossiers, is naar aanleiding van de afspraken die de VNG met de vakbonden heeft gemaakt, een analyse gemaakt van de inhuur. Daarbij is gekeken naar waarom we mensen inhuren en is onderscheid gemaakt tussen inhuur op structureel werk, inzet in verband met pieken in werkzaamheden en voor ziektevervangning.

Landelijk is afgesproken dat als er structureel werk is, dit werk structureel wordt ingevuld door een aangestelde medewerker. Het HR team gaat de komende maanden samen met leidinggevendenden kijken op welke wijze het aantal inhuurkrachten kan worden teruggebracht. Directe aanleiding is de overschrijding op de loonkosten, waarvan een groot deel wordt veroorzaakt door externe inhuurkrachten op vaste formatie.

Tot 2023 stroomt 11,1% van het totale personeelsbestand uit in verband met het bereiken van de AOW-leeftijd. Anticiperend op deze uitstroom is in 2018 de regeling generatiepact gemeente Borne in werking getreden en konden medewerkers van 58 jaar en ouder aangeven of zij deel wilden nemen aan deze regeling. 70% van de medewerkers behorend tot de doelgroep, heeft aangegeven deel te willen nemen en alle verzoeken werden voorafgaand aan de inwerkingtreding van de regeling gehonoreerd, waardoor duidelijk werd op welke plekken formatie vrijgespeeld wordt voor de inzet van jongeren. Deelname aan het generatiepact betekent namelijk niet direct een volledige uitstroom van de oudere medewerker. De regeling is er juist voor bedoeld om oudere medewerkers langer door te kunnen laten werken en jongeren in te laten stromen, waarbij voorafgaand aan volledig pensioen van de oudere medewerker kennisoverdracht wordt geborgd.

Van de in totaal vier jongeren (< 35 jaar) die op basis van de doelgroep (en rekening houdend met 20% vermindering in arbeidstijd) kunnen instromen, zijn er in 2018 twee jongeren aangesteld. De looptijd van de regeling is in eerste instantie tijdelijk voor de duur van twee jaar vastgesteld en wordt eind 2019 geëvalueerd, waarbij wordt onderzocht welke effecten de regeling heeft gehad en of voortzetting wenselijk is.

Naast instroom van jongeren door middel van het generatiepact, hebben we in 2018 in hoofdzaak HBO en WO stage- en traineeplekken binnen verschillende teams en voor verschillende projecten geboden. In de stages wordt op verschillende vakgebieden meegewerkt aan going concern-taken. De traineeprojecten waren in 2018 gericht op subsidiebeleid, deregulering en de implementatie van een sociaal intranet.

Taken op het gebied van het functioneren en beoordelen van medewerkers liggen primair bij leidinggevendenden. Ten aanzien van het functioneren van medewerkers in de hele organisatie, biedt HR ondersteuning bij het formeel vastleggen en beoordelen van medewerkers als er sprake is van rechtspositionele gevolgen, zoals een vaste aanstelling of een loonsverhoging. De afgelopen jaren is de HRM-cyclus (met een plannings-, functionerings- en beoordelingsgesprek) voor een groot deel losgelaten en wordt onderzocht welke vormen van beoordelen en belonen het beste passen bij de veranderende organisatie. In 2019 wordt een instrumentarium voor beoordelen en belonen ontwikkeld.

In het licht van organisatieontwikkeling heeft het HR team in 2018 bijgedragen aan het sociaal plan, dat in verband met definitieve besluitvorming over de deelname in de Omgevingsdienst Twente (ODT), voor de overgang van onder andere Bornse medewerkers naar de ODT is gemaakt.

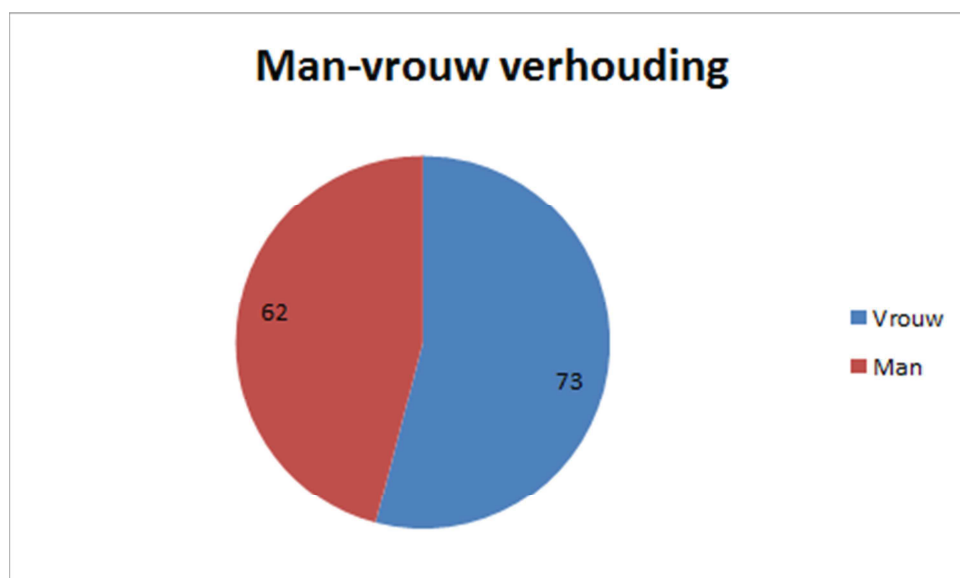
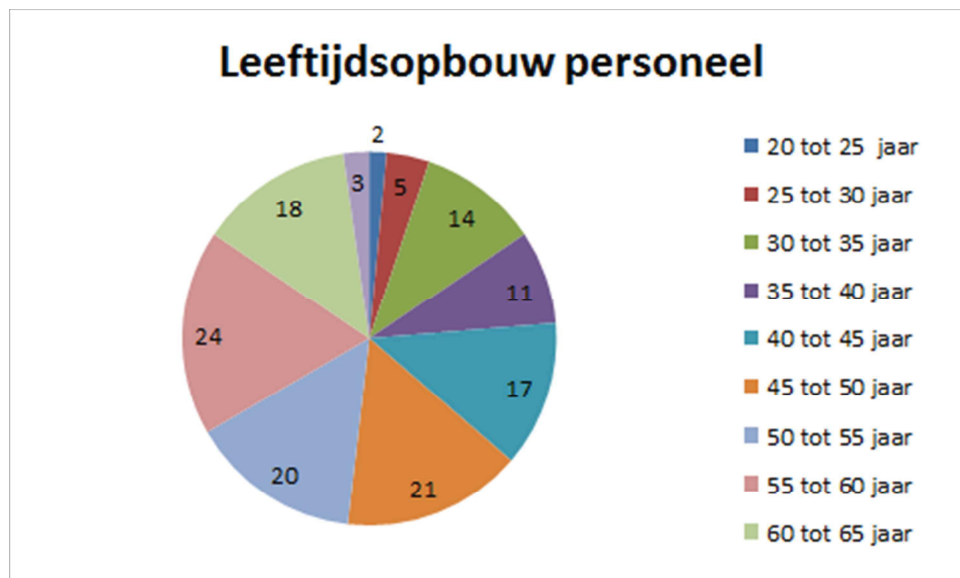
In het kader van opleiding en training is de focus gelegd op het mens- en contextgedreven werken, passend bij de visie MijnBorne2030.

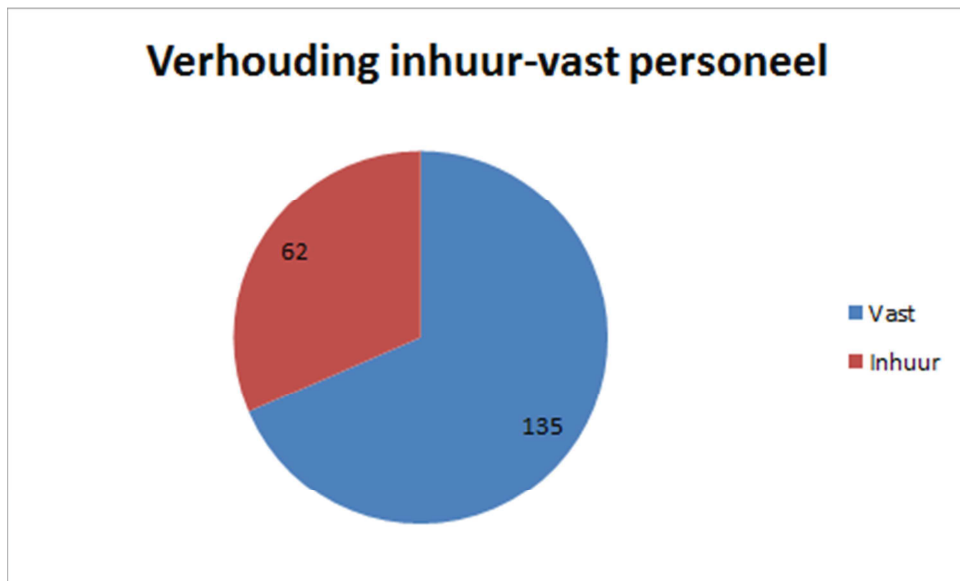
Voor het versterken van de balans werk/privé hebben we in 2018 nadrukkelijk stilgestaan bij vitaliteit. Begin 2018 hebben alle medewerkers deel kunnen nemen aan de "The Borne Vitality", een week waarbij werd ingegaan op het belang van fysieke en geestelijke gezondheid in relatie tot werkplezier.

Met het vitaliteitsprogramma zijn we een voorbeeld in Nederland en voor Twentse gemeenten en hebben we in artikelen in VNG- en A&O-magazine het Bornse verhaal mogen vertellen.

In 2018 heeft het HR team onderzoek gedaan naar de behoeften aan HR ondersteuning in de organisatie, omdat voor HR meer de nadruk komt te liggen op ondersteuning bij veranderingsprocessen, strategische deskundigheid en inzicht in organisatieprocessen en businesskennis. Doel van het onderzoek was het verkrijgen van een beeld van wat er op lange termijn nodig is, zodat het HR team in de toekomst de ondersteuning kan blijven geven die de organisatie nodig heeft in het licht van de externe uitdagingen die we zien. Naast de uitvraag van behoeften in de organisatie is onderzocht welke ondersteuning het HR team zelf zou willen bieden. Na afronding van het onderzoek is het HR team gaan werken op basis van de resultaten van het behoeftenonderzoek, dat onder andere als uitkomst gaf dat de behoeften van de organisatie en die van het HR team naadloos op elkaar aansloten. Eén van de uitkomsten was de samenwerking tussen beleid en uitvoering. Daarop is in 2018 ingezet, wat heeft geleid tot verbetering van de samenwerking op het HR vakgebied. De komende tijd wordt ingezet op modernisering en actualisering van het HR instrumentarium en personele regelingen.

In onderstaande grafieken is de personeelsopbouw per 1 januari 2019 weergegeven.

Informatiebeheer

Het jaar 2018 was er vooral een van doorontwikkeling ten aanzien van het zaakgericht archiveren en het implementeren van de module bestuurlijke besluitvorming in Corsa NxT, gekoppeld met iBabs. Sinds de zomer worden alle bestuurlijke voorstellen digitaal op route gebracht. De opsteller is verantwoordelijk voor de compleetheit van zijn/haar case, vraagt digitaal adviezen, vraagt digitaal akkoord bij de teamleider of biedt het rechtstreeks aan bij de gemeentesecretaris. De case wordt vervolgens integraal geüpload naar iBabs. In dit pakket kunnen de collegeleden de digitale stukken tijdig beoordelen (akkoord/bespreken) ter voorbereiding op de vergadering van B&W. De notulen worden gemaakt in iBabs en na de vergadering worden de cases met de besluiten digitaal in Corsa NxT teruggeleid naar de stellers ter afhandeling. Dit proces heeft geleid tot een versnelling van de aanlevering en afhandeling, maar ook tot een veel beter overzicht van de bestuurlijke voorstellen die op route zijn, dan wel zijn afgehandeld. Ook draagt dit proces bij aan een verbeterde kwaliteit, juistheid en volledigheid van de stukken die aangeboden worden aan de raad.

Een aantal werkprocessen is in 2018 volledig gedigitaliseerd. Zo worden de processen-verbaal voor het beheer van de BAG (beheer adressen en gebouwen) en die van de kinderopvang (gastouders c.s.) geheel digitaal afgehandeld. In deze werkprocessen is de digitale handtekening verwerkt.

De eerste aanzet voor digitalisering van het proces evenementenvergunning heeft eind 2018 plaatsgehad en zal met ingang van het nieuwe jaar 'live' gaan. Daarnaast zijn voorbereidingen getroffen voor het digitaliseren van de werkprocessen met betrekking tot het project snippergroen, de afhandeling van subsidieaanvragen, datalekken en de afhandeling van bezwaarschriften.

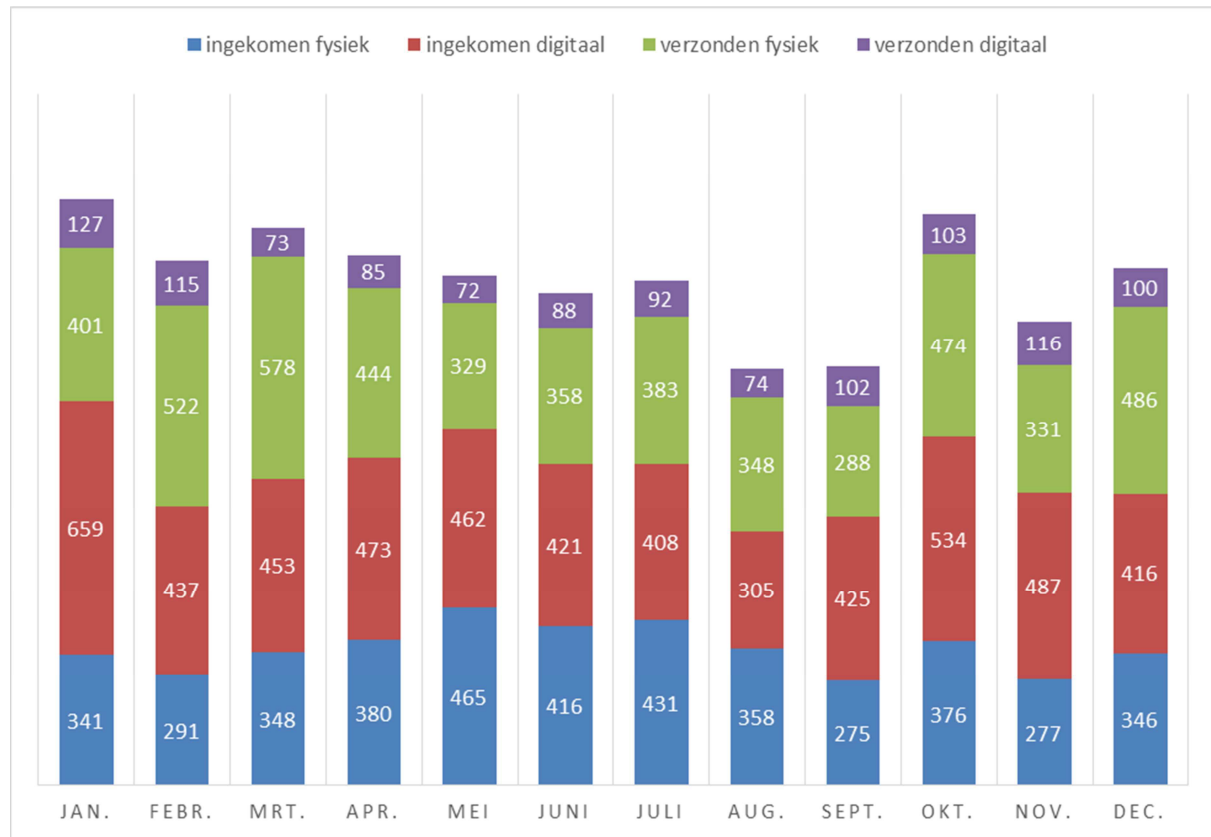
Bij de start van een nieuwe digitale case (werkproces) wordt automatisch een digitaal dossier gemaakt. Daarmee bereiken we dat het digitale dossier door de behandelende ambtenaar eenvoudiger compleet kan worden gemaakt en vervolgens automatisch ter digitale archivering wordt aangeboden. Het betekent minder handmatig werk voor de informatiebeheerders, maar ook een voor de archivaris eenvoudiger en beter beheer van de op termijn te vernietigen c.q. permanent te bewaren digitale dossiers.

Totaal aantal in 2018 geregistreerde ingekomen analoge en digitale stukken: 9.784

Totaal aantal in 2018 geregistreerde verzonden analoge en digitale stukken: 6.089

Totaal aantal in 2018 nieuw geregistreerde digitale dossiers: 3.669

Totaal aantal in 2018 aangemaakte digitale bestuurlijke cases: 327

Inkoop

In 2018 is met name gefocused op de toetsing van de rechtmatigheid en bijbehorende dossiervorming van inkoop en aanbestedingen. Dit gebeurt vooral aan de hand van de maandelijkse crediteurenanalyse. Inkoop heeft daarbij aangegeven nog meer aan de voorkant van het inkoopproces te willen komen om reparaties achteraf te voorkomen en levert hierbij de nodige ondersteuning binnen onze organisatie. Ook wordt bij aanbestedingen meer nadruk gelegd op Social Return on Investment (SROI) en duurzaamheid en op de monitoring van de invulling hiervan. De interne regels zijn hier op aangescherpt en het interne startformulier inkoop is hierop aangepast.

Voor de SROI is bij wijze van proef door de 14 Twentse gemeenten gebruik gemaakt van een beheers- en monitoringssysteem WIZZR. Onlangs is besloten om deze proef met nog één jaar te verlengen.

Administratieve organisatie, interne controle en rechtmatigheid

Burgers mogen van de overheid verwachten dat zij rechtmatig, betrouwbaar, transparant, doelmatig en doeltreffend handelt. De gemeente Borne heeft tal van interne beheersingsmaatregelen getroffen om 'in control' te zijn. Om de interne beheersing en het zelf-controlerende vermogen verder te verbeteren wordt in lijn met de landelijke ontwikkelingen meer aandacht besteed aan de IT aspecten binnen de processen. De doelstelling is om bij het uitvoeren van de interne controle steeds meer te kunnen steunen op geautomatiseerde controles. De resultaten worden meegenomen in de IC-memo (interne controle memo) die twee keer per jaar wordt opgesteld om de voortgang te bewaken en aan het MT en bestuur wordt voorgelegd. In samenhang met het Actieplan Basis op Orde worden ook alle processen opnieuw tegen het licht gehouden. Er is gestart met een onderzoek naar de doelmatigheid

en doeltreffendheid van het personeelsbeheer en het daaraan gerelateerde beheer van de personeelsbegroting. Het resultaat van dit onderzoek wordt in het eerste halfjaar 2019 verwacht.

Risicomanagement

Een ander onderdeel dat bijdraagt aan het 'in control' zijn is risicomanagement. De gemeente Borne onderkent het belang van het sturen op risico's en besteedt sinds eind 2006 structureel aandacht aan risicomanagement. De relatie tussen de risico's en de mate waarin de gemeente in staat is om eventuele grote financiële tegenvallers die bij de risico's horen op te vangen is hierbij van belang. Conform ons risicomanagementbeleid wordt tweemaal per jaar een risicorapportage opgeleverd. In deze rapportage wordt door middel van een risicosimulatie de verhouding (ratio) weergegeven in welke mate de organisatie in staat is middelen vrij te maken (weerstandscapaciteit) om onverwachte financiële tegenvallers (risico's) op te kunnen vangen. De gehanteerde systematiek om risico's te managen is in 2018 geëvalueerd. De uitkomst hiervan wordt meegenomen in een nieuwe visie op risicomanagement. Beoogd wordt het risicomanagement te transformeren van financieel naar strategisch niveau waarbij het beter als sturingsinstrument kan worden ingezet.

Informatieveiligheid

Gemeenten en hun partners gaan met een toenemende hoeveelheid (vertrouwelijke) digitale gegevens om. Veel informatieprocessen verlopen digitaal. Dat is tegenwoordig zeer kwetsbaar en de beveiliging van gegevens en continuïteit van processen verdient de nodige aandacht. In 2018 is gestart met een gefaseerde implementatie van de verbetermaatregelen met de BIG (Baseline Informatieveiligheid Gemeenten) als uitgangspunt voor de informatieveiligheidsnorm. Hiervoor is een verbeter plan opgesteld en wordt gerapporteerd over de voortgang. Daarmee is feitelijk een jaarlijkse verbetercyclus gestart met de BIG-criteria als uitgangspunt. Door gebrek aan middelen en/of andere prioriteiten is het gestelde doel voor 2018 niet gehaald. De totaalscore van het informatiebeveiligingsniveau zou eind 2018 op 63% worden gebracht. Met een score van 53% is de voorgenomen verbetering marginaal geweest. Een onderdeel van de BIG is de jaarlijks verplicht gestelde ENSIA verantwoording (Eenduidige Normatiek Single De ENSIA rapportage (incl. collegeverklaring) wordt met het jaarverslag informatieveiligheid en privacy 2018 uiterlijk in juli 2019 aan uw raad voorgelegd.

Privacy

Om de persoonlijke levenssfeer te eerbiedigen en de bescherming van persoonsgegevens te waarborgen, kennen wij sinds 25 mei 2018 nieuwe privacywetgeving, de Algemene verordening gegevensbescherming (Avg). Deze Europese verordening versterkt de positie van mensen van wie gegevens worden verwerkt. Organisaties die persoonsgegevens verwerken – zoals gemeentelijke overheden - krijgen meer verplichtingen. Een belangrijke nieuwe eis is dat de gemeente niet alleen in overeenstemming met de AVG moet handelen, maar dit ook moet kunnen verantwoorden en aantonen aan het maatschappelijk verkeer. (betrokkenen, accountant, AP, rechter).

Voldoen aan de Avg is een groeiproces. Wij hebben hierin de eerste stappen gezet met het aanstellen van een Functionaris gegevensbescherming, het plaatsen van een privacyverklaring op onze website, door onze burgers te faciliteren bij het gebruik van hun privacyrechten, door verwerkersovereenkomsten aan te gaan, door een verwerkersregister en een register datalekken bij te houden. De bescherming van de privacy van onze burgers, moet een vanzelfsprekend onderdeel worden van onze dagelijkse bedrijfsvoering. Dit is niet alleen een bewustwordingsproces, hiervoor is ook nodig dat rollen, taken en verantwoordelijkheden helder zijn belegd.

Inzageverzoeken

Opvallend is dat, ondanks de grote aandacht in de media, in 2018 slechts 1 inwoner gebruik heeft gemaakt van zijn recht op inzage van zijn persoonsgegevens.

Datalekken

Incidenten met persoonsgegevens moeten wij in bepaalde situaties, als er mogelijk sprake is van een risico voor betrokkenen, melden aan de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). In 2018 zijn er door menselijke fouten 12 incidenten gemeld. In 8 situaties waren er persoonsgegevens bij betrokken (2017: 2) waarvan in 3 gevallen (2017: 1) een mededeling is gedaan aan de AP. De incidenten waren niet zo ernstig dat ook betrokkenen moesten worden geïnformeerd. Dit laat onverlet dat wij om redenen van zorgvuldigheid en transparantie, dat in enkele situaties wel hebben gedaan. Evenals in 2017 zijn ook in 2018 geen geslaagde hackpogingen of inbreuken op ons netwerk.

Bezwaren

In 2018 zijn er in totaal 91 bezwaarschriften ontvangen tegen 45 in 2017. De in 2018 ingediende bezwaarschriften zijn gericht tegen besluiten op de volgende gebieden:

Participatiewet	29
WMO	9
Omgevingsvergunning	38
Handhaving	6
Verkeer	3
Jeugdwet	1
Planschade/nadeelcompensatie	2
Wet dwangsom en beroep	1
Wob	1
Uitwerking bestemmingsplan	1
Totaal:	91

Het jaar 2018 laat dus een sterke stijging zien van het aantal bezwaren ten opzichte van 2017 maar ligt daarmee wel weer in lijn met de aantallen bezwaarschriften in de voorgaande jaren, variërend van 80 tot 120 bezwaarschriften per jaar. Van de 91 ingediende bezwaarschriften zijn er 26 lopende de procedure ingetrokken. Deze intrekkingen zijn vooral het gevolg van de werkwijze waarbij eerst het gesprek met bezwaarden wordt aangegaan. Soms is een nadere toelichting op het besluit voldoende voor bezwaarde om het bezwaarschrift in te trekken. In een aantal gevallen wordt er een overleg opgestart tussen bezwaarden en derde-belanghebbenden zoals bijvoorbeeld een vergunninghouder. De commissie heeft in 2018 47 keer advies uitgebracht: in 39 gevallen luidde het advies ongegrond en in 8 gevallen adviseerde de commissie dat bezwaarden NO dienden te worden verklaard.

Ingediende klachten

In onderstaande tabel zijn de klachten van de afgelopen drie jaar weergegeven.

	2016	2017	2018
Klachten afdeling inwoners	9	4	3
Klachten afdeling grondgebied	4	8	13
Klachten afdeling concernstaf			2
Klachten PAB	1		
Klachten college/burgemeester			2
Klachten uitvoeringsorganisatie SMS	9	6	1
Klachten uitvoeringsorganisatie GBT	1		
Klachten Overijsselse Ombudsman	2		7

In de periode van 1 januari 2018 tot en met 31 december 2018 zijn 20 klachten geregistreerd. Drie klachten hiervan zijn doorgestuurd door de Overijsselse Ombudsman aan de gemeente Borne voor behandeling in eerste instantie. Eén klacht is ter behandeling doorgestuurd aan de gemeente Hengelo en Welbions. Eén klacht is door middel van een besluit van het college formeel afgehandeld. Het oordeel van de klacht is: gedeeltelijk gegrond vanwege de schending van de behoorlijkheidsnorm "Transparant" en voor het overige ongegrond, omdat er geen schending van de behoorlijkheidsnorm "Integriteit" heeft plaatsgevonden. Twee klachten zijn nog in behandeling. De overige 16 klachten zijn informeel afgehandeld. Het informeel afhandelen van een klacht betekent dat er geen collegebesluit naar aanleiding van de klacht is genomen. De gemeente en klager komen bijvoorbeeld door het maken van afspraken of het aanbieden van excuses tot een informele afdoening van de klacht. Wanneer een klacht informeel wordt opgelost, wordt dat in bijna alle gevallen, schriftelijk bevestigd aan klager. Als klager wel verdere behandeling van de klacht wenst dan is dat mogelijk.

Overijsselse Ombudsman

Er zijn door de Overijsselse Ombudsman in 2018 vanuit de gemeente Borne 7 klachten ontvangen. Naar geen enkele klacht van de gemeente Borne is een onderzoek ingesteld door de Overijsselse Ombudsman.

Ten aanzien van één klacht heeft er door de Overijsselse Ombudsman een interventie plaatsgevonden, waarna de klacht is opgelost. Een drietal ingediende klachten bij de Overijsselse Ombudsman waren nog niet in eerste instantie behandeld door onze gemeente. Deze klachten zijn door de gemeente Borne in behandeling genomen. Eén klacht is niet-ontvankelijk verklaard. Eén klacht is door het maken van afspraken informeel opgelost. Eén klacht is nog in behandeling.

Een drietal klachten zijn niet verder in behandeling genomen door de Overijsselse Ombudsman. Een reden hiervan zou kunnen zijn dat de Overijsselse Ombudsman niet bevoegd is ten aanzien van de klacht.

Uitvoeringsorganisatie SMS (centrumregeling gemeente Hengelo)

De uitvoeringsorganisatie voert sinds 1 juli 2013 de werkzaamheden voortvloeiend uit de Participatiewet uit voor de gemeente Borne. Klachten van inwoners van de gemeente Borne over medewerkers van de uitvoeringsorganisatie handelt de gemeente Hengelo af. Jaarlijks legt de gemeente Hengelo verantwoording af over de afhandeling van de klachten.

In 2018 is er 1 klacht ingediend door een vertegenwoordiger van een inwoner van de gemeente Borne bij de uitvoeringsorganisatie. Deze klacht is behandeld door telefonisch contact op te nemen met de mentor (indiener van het bezwaar) en de klacht, naar tevredenheid, te bespreken.

In 2018 is er geen klacht ingediend door een Bornse inwoner, over de uitvoeringsorganisatie, bij de Overijsselse Ombudsman.

Analyse proces jaarrekening 2017 - Actieplan Basis op orde

Op 10 juli jl. heeft de gemeenteraad de jaarrekening 2017, zonder controleverklaring en zonder inhoudelijke behandeling, als hamerstuk vastgesteld. De inhoudelijke behandeling was doorgeschoven naar de raadsvergadering op 2 oktober 2018. De gemeentesecretaris / algemeen directeur heeft opdracht gegeven om in de zomerperiode 2018 een interne analyse uit te voeren. Hieruit is het Actieplan Basis op orde voortgekomen. Dit actieplan is op hoofdlijnen, het is opgezet om organisatiebreed gerichte verbeterstappen te zetten in de bedrijfsvoering en interne beheersing. Voor de korte termijn zijn de acties voornamelijk gericht op de P&C processen en specifiek op een tijdige en goede jaarrekening en een realistische P&C planning. De planning is in hoofdlijnen opgenomen in de P&C-gids en met de accountant zijn deelcontroles afgesproken waardoor er ruimte is voor verbeterlagen.

Daarnaast zijn er acties gericht op de langere termijn en de verbinding met de gehele bedrijfsvoering en de organisatieontwikkeling. Hiertoe is een extern adviesbureau ingeschakeld die een organisatiescan in het voorjaar van 2019 uitvoert. De input uit deze scan wordt verwerkt in een organisatiebreed programmaplan. Bij dit traject wordt het bestuur en de organisatie veelvuldig betrokken en geïnformeerd.

Betaaltermijn facturen

De gemeente Borne heeft in 2018 een forse verbetering gemaakt als het gaat om de betaaltermijn van de facturen. Van de 6.000 facturen die de gemeente ontving, werd 79% binnen de gestelde termijn van 30 dagen voldaan. Dit is een verbetering van 5% ten opzichte van 2017. Gemiddeld werd in 2018 een factuur binnen 24 dagen betaald, terwijl dat in 2017 nog binnen 29 dagen gebeurde.

Salarislasten, inhuurkosten en ict-kosten via overhead

Gemeenten moeten vanwege aangepaste regelgeving vanaf begrotingsjaar 2017 alle kosten en baten op taakvelden verantwoorden, en opnemen in het programmaplan en in de financiële administratie. Dit met als doel om de raad meer inzicht te geven in de totale kosten en baten van de gehele organisatie. Hiertoe is onze administratie feitelijk in 2018 opnieuw ingericht conform de structuur van de wettelijke taakvelden. De verantwoording op taakvelden over 2017 heeft extracomptabel plaatsgevonden. Een onderdeel van de totale kosten wordt gevormd door salariskosten, inhuurkosten en ict-kosten. Deze kosten worden in eerste aanleg centraal begroot en vervolgens middels een verdeelsleutel doorbelast naar de taakvelden waarop deze kosten verantwoord moeten worden. Bij het verdelen van deze kosten, op zowel begrotingsbasis als op basis van de realisatie, zijn afwijkingen ontstaan die onbedoelde effecten (zowel positieve als negatieve) hebben veroorzaakt op diverse taakvelden. Dit is de reden waarom hieronder toe nadere toelichting is gegeven omtrent de oorzaken van deze afwijkingen en tevens een overzicht is gegeven van de totale opvang van de salariskosten, inhuurkosten en ict-kosten op concernniveau.

De salarislasten worden centraal begroot en worden zowel op begrotingsbasis als op rekeningsbasis "doorbelast" naar de taakvelden, op basis van een urenverdeling op medewerker (functie) niveau.

Salarislasten: De concernbrede begrote salarislasten na wijziging voor 2018 bedragen € 8.730.000 en de realisatie bedroeg in 2018 € 7.944.000. Per saldo bedraagt het voordeel op salarislasten € 786.000. Dit voordeel is ontstaan door vacatures in de organisatie, waarvoor nog geen vast personeel is aangenomen. Deze taken worden ingevuld door inhuurkrachten. De lasten voor inhuur worden deels gedekt door de ruimte in de loonsom.

Inhuurlasten: Inhuur, zowel op reguliere functies als op specifieke taken, worden gelijk doorbelast als hierboven beschreven bij de salarislasten. In totaal is er in de realisatie voor € 1.364.000 aan medewerkers ingehuurd ten laste van de loonsom en verdeeld over de verschillende taakvelden. Dit betreft dus sec de inhuur ten laste van de loonsom en is slechts een beperkt deel van de totale inhuur. Deze inhuur ten laste van de loonsom afgezet tegen de ruimte in de loonsom leidt tot een concernbrede overschrijding van € 578.000. Deze meerkosten zijn onontkoombaar aangezien de commerciële tarieven in de markt ver boven de uurtarieven van de vaste medewerkers liggen. De kosten worden toegedeeld naar de verschillende taakvelden. Hierdoor ontstaan binnen de verschillende taakvelden binnen de programma's overschrijdingen. Dat de inhuur gelijk getrokken is met de verdeling van reguliere salarislasten, resulteert op enkele onderdelen tot een verdeling van overschrijdingen over verschillende taakvelden terwijl deze overschrijdingen feitelijk behoren tot één specifiek taakveld. Deze fragmentatie leidt tot mogelijke onduidelijkheid in de verschillenanalyse. Deze constatering heeft er toe geleid dat de toerekening van directe kosten in de begroting 2019 e.v. wordt herzien en aangepast.

ICT-kosten: Ook de kosten voor ict-kosten hardware en software laten we zover van toepassing, in zowel de begroting als de jaarrekening, terecht komen op de taakvelden waar ze betrekking op hebben. In de begroting is er een bedrag van € 489.000 geraamd voor software. In de realisatie is er € 529.000 uitgegeven aan software, derhalve een overschrijding van € 40.000.

De kosten voor hardware (printers) waren begroot op € 51.500 en in werkelijkheid zijn deze kosten € 17.000 lager uitgevallen in de realisatie.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Met het onderhoud van kapitaalgoederen is een substantieel deel van de gemeentelijke begroting gemoeid. Deze paragraaf is een instrument voor de raad om de kaderstellende en controlerende taak uit te kunnen voeren. In 2016 is de nota Kapitaalgoederen 2017-2020 vastgesteld. In de Programmabegroting 2017-2020 is de nota meegenomen in de plannen voor de komende jaren.

De diversiteit in achterstallig onderhoud en de daarmee samenhangende schommelende investeringen zijn als ontwikkelpunt genoemd in deze nota. Naar aanleiding hiervan is in 2018 een onderzoek gestart naar een duurzaam kostendekkend systeem voor de (vervangende van) de kapitaalgoederen. De verdere uitwerking hiervan vindt in 2019 plaats.

In de openbare ruimte hebben we te maken met verschillende kapitaalgoederen: wegen, openbare verlichting, straatmeubilair, civieltechnische kunstwerken, afvalcontainers, riolering, water, openbaar groen, begraafplaatsen, speelvoorzieningen en gebouwen. Hieronder wordt ingegaan op de kapitaalgoederen waarbij inzicht wordt gegeven in het kwaliteitsniveau, het uitgevoerde onderhoud, het achterstallige onderhoud en de bestede budgetten in 2018.

Wegen

Beleidskader

In de nota Kapitaalgoederen is vastgesteld dat voor de jaren 2017-2020 uit wordt gegaan van het kwaliteitsniveau C (matig). Er is sprake van sober onderhoud zonder dat er onveiligheid of kapitaalvernietiging optreedt. Niettemin is het aantal schadeclaims in 2018 toegenomen, wat mede oorzaak is geweest van een fors hogere verzekeringspremie.

Voor het noodzakelijke onderhoud wordt een tweejaarlijkse inspectie uitgevoerd die resulteert in een meerjaren onderhoudsplan (MJOP). De laatste inspectie is uitgevoerd in 2017. In het MJOP wordt onderscheid gemaakt tussen klein en groot onderhoud. Klein onderhoud is ondergebracht in de DVO met Twente Milieu, terwijl de gemeente zelf opdracht geeft voor groot onderhoud. Binnen de totaal beschikbare budgetten voor groot en klein onderhoud kan jaarlijks, in overleg tussen Twente Milieu en gemeente, worden geschoven. Vanwege de toename van het aantal claims wordt samen met de (nieuwe) verzekeraar en Twente Milieu bekeken hoe het aantal claims kan worden vermindert.

Wat is gerealiseerd?

Het voor 2018 geplande onderhoud aan de Grotestraat tussen Ziekenhuisstraat en Ennekerdijk is voorlopig uitgesteld in verband met het voornemen om hier ook het gedeelte tussen Ennekerdijk en de Europastraat bij te betrekken.

In het kader van groot onderhoud zijn in 2018 diverse grotere en kleinere werkzaamheden uitgevoerd aan de volgende wegen:

- Bekkingvelderweg, Retraitenhuisweg en uitwijkstroken 4e Hemmelhorst (asfalt en asfaltreparaties).
- Tichelweg, Beemd en Dikkerslaan (vervangende asfalt door klinkers).
- Fietspad Azelosestraat, tunnel Bekenhorst en rotonde Weerselosestraat (slijtlagen).
- Hertmerweg, Hedevelsweg, Hosbekkeweg, Oude postweg en Weerselosestraat (grasbetonkeien).

De uitgevoerde werkzaamheden in 2018 vloeiden voort uit technische noodzaak om degeneratie van de constructies te voorkomen en de veiligheid te waarborgen. Dit laatste vooral in verband met uitgereden bermen in het buitengebied.

Financieel

Omschrijving	Taakveld/ Krediet/ Reserve/ Voorziening	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Regulier onderhoud	Verkeer en vervoer	€ 447.500	€ 451.224	
Groot onderhoud	Verkeer en vervoer	€ 350.500	€ 432.586	De overschrijding op het taakveld Verkeer en Vervoer wordt toegelicht in het programma Borne Werkt.

Openbare verlichting

Beleidskader

De gemeenteraad heeft in 2009 een beleidsplan voor de openbare verlichting vastgesteld. Dit plan is opgesteld voor de periode 2009-2014 en geeft een doorkijk tot en met 2019 voor de noodzakelijke vervangingen. Deze vervangingsnoodzaak is vastgesteld in de nota Kapitaalgoederen voor een jaarlijks bedrag van € 125.000.

Wat is gerealiseerd?

In 2018 is de gehele Vogelbuurt, gelegen tussen de Molenkampsweg en de Rondweg gerenoveerd. Dit met uitzondering van de Prins Bernhardlaan (reeds eerder gerenoveerd) en de Duivenstraat. Eveneens werd de renovatie van lichtmasten in Wensink Noord, tussen Oude Deldensestraat en Stationsstraat, afgerond. In Oud Borne werd de bestaande LED verlichting aangepast wat leidde tot een betere lichtspreading. In 2018 zijn ook de verdere voorbereidingen getroffen voor de grootschalige vervanging van de openbare verlichting die in 2019 zal worden aanbesteed.

Financieel

Omschrijving	Taakveld/ Krediet/ Reserve/ Voorziening	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Regulier onderhoud	Verkeer en vervoer	€ 19.000	€ 43.052	De afwijking tussen begroting en realisatie op het taakveld Verkeer en Vervoer wordt nader toegelicht in het programma Borne Werkt.

Straatmeubilair

Beleidskader

Er is geen beleidsplan beschikbaar voor straatmeubilair. De staat van het straatmeubilair is meegenomen in de nota Kapitaalgoederen. De gemeenteraad heeft de in de nota voor 2019 opgenomen renovatie van de verkeersborden en het straatmeubilair naar voren getrokken.

Wat is gerealiseerd?

In 2018 kon de renovatie nog niet worden gerealiseerd. Deze renovatie was in de nota kapitaalgoederen gepland in 2020 maar is via een amendement van de raad naar 2018 verschoven. Dit heeft geleid tot vertraging in de uitvoering. Wel zijn er in 2018 voorbereidingen getroffen. Op basis van de uitgevoerde inspectie zal de uitvoering in 2019 plaatsvinden. Daarnaast is er regulier onderhoud door Twente Milieu uitgevoerd.

Financieel

Omschrijving	Taakveld/ Krediet/ Reserve/ Voorziening	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Regulier onderhoud	Verkeer en vervoer	€ 22.000	€ 22.183	
Groot onderhoud	Verkeer en vervoer	€ 1.500	€ 6.111	

Civieltechnische kunstwerken

Beleidskader

Er is geen beleidsplan voor de civieltechnische kunstwerken. Wel is in 2016 een MJOP opgesteld voor bruggen, duikers en beschoeiingen. De vervangingsnoodzaak is aangegeven in de nota Kapitaalgoederen.

Wat is gerealiseerd?

In 2018 zijn grootschalige reparaties uitgevoerd aan diverse bruggen en tunnels, waaronder de fietsbrug in de Weerselosestraat en de stenen brug in de Lidwinaweg. Aansluitend is het MJOP geactualiseerd. Met deze grote inhaalslag zijn de bruggen en tunnels in de gemeente weer in een goede staat van onderhoud gebracht. Via inspecties wordt de onderhoudstoestand de komende jaren periodiek in de gaten gehouden.

De beschoeiingen konden in deze onderhoudsronde niet worden meegenomen. Dit wordt opgenomen in de volgende nota Kapitaalgoederen.

Financieel

Omschrijving	Taakveld/ Krediet/ Reserve/ Voorziening	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Regulier onderhoud	Verkeer en vervoer	€ 40.000	€ 29.132	
Planmatig onderhoud	Verkeer en vervoer	€ 250.000	€ 256.000	

Afvalcontainers

Beleidskader

In het nieuwe afvalbeleid is onder meer besloten om de bestaande bovengrondse containers voor restafval (bij hoogbouw) en op de milieupleintjes ondergronds te plaatsen.

In 2018 is een nieuwe fase in het afvalbeleid voorbereid. Eind november 2018 zijn de verschillende mogelijkheden besproken in een open podium. Dit wordt nader uitgewerkt in 2019.

Wat is gerealiseerd?

In 2018 kon de plaatsing van ondergrondse containers op de milieupleintjes in Hertme en Zenderen door verschillende omstandigheden nog niet worden uitgevoerd. Bij winkelcentrum Letterveld wacht de uitvoering op het renoveren van de parkeerplaats. Het streven is de genoemde voorzieningen in 2019 te realiseren.

Financieel

Omschrijving	Taakveld/ Krediet/ Reserve/ Voorziening	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Regulier onderhoud	Afval	€ 462.000	€ 529.460	De afwijking tussen begroting en realisatie op het taakveld Afval wordt nader toegelicht bij het programma Leve Borne.

Riolering

Beleidskader

Het beleid, beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen is vastgelegd in het gemeentelijk rioleringsplan 2017-2021.

Wat is gerealiseerd?

De beheer- en onderhoudswerkzaamheden worden uitgevoerd door Twente Milieu, volgens de vastgestelde dienstverleningsovereenkomst. Jaarlijks wordt een bepaald deel conform het Gemeente Rioleringsplan (GRP) van de riolering geïnspecteerd. Met de inspectie wordt de staat van de riolering bepaald en indien noodzakelijk grootschalig of in overeenstemming met Twente Milieu kleinschalige reparaties uitgevoerd.

Bij beheer en onderhoud is naast de reguliere werkzaamheden voornamelijk geïnvesteerd in renovatiewerkzaamheden van de grote gemalen en relinen (het aanbrengen van een inwendige kunststoflaag in de riolering) van riolering. Bij de renovatie van de gemalen is door Twente Milieu bijgedragen. Naast groot onderhoud hebben enkele gemalen tot grote overlast geleid, met name storingen door het vastlopen van grove materialen (kledingstukken etc). Lozers zijn per brief geïnformeerd om geen ongewenste producten te lozen die niet thuis horen in de riolering. Met relinen wordt de kwaliteit vergroot en de levensduur van de bestaande riolering verlengd. Groot voordeel bij relinen is dat de riolering kan blijven liggen en de werkzaamheden ondergronds worden uitgevoerd.

Financieel

Omschrijving	Taakveld/ Krediet/ Reserve/ Voorziening	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Regulier onderhoud	Riolering	€ 558.500	€ 583.696	De afwijking tussen begroting en realisatie op het taakveld Riolering wordt nader toegelicht bij het programma Leve Borne.

Water

Beleidskader

Het gemeentelijk waterplan Borne, welke in samenwerking met het waterschap en de waterleidingmaatschappij is opgesteld, is bij planvorming richtinggevend. Veel activiteiten gebeuren in samenwerking en afstemming met waterschap Vechtstromen.

Wat is gerealiseerd?

Waterschap is beheerder van de primaire stedelijke oppervlaktewateren en de watergangen op de waterschapslegger. Na de fusie in 2014 (tussen waterschap Regge en Dinkel en waterschap Velt en Vecht) is het hanteren van eenduidig beleid gewenst. Door uiteenlopende criteria (op aanwijzing en onderhoudsplicht) zijn 2018 nieuwe uitgangspunten geformuleerd. Waterlopen welke buiten de criteria vallen zijn door het waterschap afgestoten en komen in beheer van de aangrenzende eigenaar. Het gaat met name om de kleinere waterlopen, veelal greppels en perceelontwatering. Waterschap hanteert een overgangsregeling van drie jaar. Voor de gemeente Borne gaat het om een zeer klein bijkomend areaal aan oppervlakte(water).

In kader van het Deltaplan ruimtelijke adaptatie wordt landelijk veel aandacht besteed aan het verduurzamen en het klimaatrobuust ontwikkelen. Een mooi voorbeeld is de ontwikkeling van waterpartijen in het stedelijk gebied. Borne heeft in de afgelopen jaren meerdere retentievijvers

aangelegd, o.a. Woolderweg en Van Speijkplein. De retentievijvers hebben de vitale functie voor opvang van (overtollig) regenwater, maar dragen ook bij aan verbetering van de klimaatadaptatie.

Financieel

Omschrijving	Taakveld/ Krediet/ Reserve/ Voorziening	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Regulier budget	Water	€ 63.000	€ 63.524	
Groot onderhoud	Water	€ 0	€ 12.151	

Openbaar groen

Beleidskader

Het beleid ten aanzien van groene kapitaalgoederen is vastgelegd in het Groenbeleidsplan 2008-2020. Het beleidsplan is voor de uitvoerende taken vertaald naar de productbladen in de DVO met Twente Milieu. Het bomenbeleid is vastgelegd in de Bomenverordening en de toelichting daarop.

In het groenbeleidsplan van de gemeente Borne wordt uitgegaan van het zogenoemde basisniveau voor het onderhoud van de groenvoorzieningen. Enkele bijzondere locaties, zoals bijvoorbeeld de begraafplaats, zijn vastgesteld op basisniveau +. De gewenste beeldkwaliteit en beheerkwaliteit zijn daarbij beschreven.

In het Groenbeleidsplan is aandacht gevraagd voor het oplossen van knelpunten, die als gevolg van eerdere bezuinigingen en het verbod op het gebruik van gifstoffen in de plantsoenen zijn ontstaan. Door over te stappen op onderhoudsvriendelijker groen kunnen de gevolgen van het bestrijdingsverbod op termijn worden opgevangen.

Wat is gerealiseerd?

In 2018 zijn verschillende omvormingen in het groen gerealiseerd, waarbij steeds de samenwerking is gezocht met omwonenden en wijkverenigingen:

- Omvorming Bornerbroeksestraat.
- Omvorming Blauwgras.
- Omvorming Stroom Eschlaan.
- Start omvorming Akker/Warande.
- Omvorming Ververstraat.

Boomveiligheidscontroles en stormschade hebben geleid tot meerkosten in 2018.

Financieel

Omschrijving	Taakveld/ Krediet/ Reserve/ Voorziening	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Regulier onderhoud	Openbaar groen en (openlucht)recreatie, beplantingen	€ 1.214.000	€ 1.187.367	De afwijking tussen begroting en realisatie op het taakveld Openbaar groen en (openlucht)-recreatie wordt nader toegelicht bij het programma Mooi Borne.
Regulier onderhoud	Openbaar groen en (openlucht)recreatie, bomen	€ 94.000	€ 189.809	De afwijking tussen begroting en realisatie op het taakveld Openbaar groen en (openlucht)-recreatie wordt nader toegelicht bij het programma Mooi Borne.

Begraafplaatsen

Beleidskader

Op de begraafplaats is, een door de raad vastgesteld, beheerplan van toepassing.

Wat is gerealiseerd?

In het beheerplan is een beeldkwaliteit basis + vastgesteld. Deze kwaliteit is, zo blijkt uit de uitgevoerde inspecties gerealiseerd in 2018. De dienstverlening op de begraafplaats is verbeterd door het uitbreiden van de inhuur van een beheerder. In 2018 is een nieuw, duurzaam ingericht urnenveld gerealiseerd.

Financieel

Omschrijving	Taakveld/ Krediet/ Reserve/ Voorziening	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Regulier onderhoud	Begraafplaatsen	€ 201.500	€ 175.632	De afwijking tussen begroting en realisatie op het taakveld Begraafplaatsen wordt nader toegelicht bij het programma Leve Borne.

Sportvelden

Beleidskader

Er is geen beleidsplan sport of een beheerplan voor de buitensportaccommodaties aanwezig. Er wordt gewerkt vanuit meerjarig onderhoudsbestek. Dit bestek beschrijft de exacte kwaliteitseisen en frequenties waardoor de risico's van het gebruik van het sportpark worden bewaakt.

Wat is gerealiseerd?

De werkzaamheden aan de sportvelden in Borne en Zenderen zijn volgens het bestek uitgevoerd.

De droge zomer heeft geleid tot meerwerk door extra doorzaaiingen op de velden.

Financieel

Omschrijving	Taakveld/ Krediet/ Reserve/ Voorziening	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Regulier onderhoud	Sportaccommodaties, 't Wooldrik	€ 120.000	€ 123.726	
Regulier onderhoud	Sportaccommodaties, Zenderen	€ 14.000	€ 13.828	

Speelvoorzieningen

Beleidskader

Voor de speelvoorzieningen is geen beleidsplan opgesteld. In de notitie Spelen in Borne (2006) zijn wel enkele beleidslijnen uitgezet. Ook is in het beheerrapport Ruimte voor Spelen (augustus 2008) de inrichting en het beheer van de speelvoorzieningen uitgewerkt. Landelijk zijn in het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen de wettelijke bepalingen voor aansprakelijkheid en veiligheid opgenomen.

In de gemeente Borne staan op 99 speellocaties 375 speeltoestellen. Op dit moment is er geen specifiek kwaliteitsniveau voor de speelvoorzieningen vastgesteld. Het uitgangspunt is dan ook dat alle voorzieningen op basisniveau worden gehouden, dat wil zeggen 'heel en veilig'. Het belangrijkste is uiteraard dat een toestel veilig is, in tweede instantie wordt gekeken naar functionaliteit.

Wat is gerealiseerd?

Alle speeltoestellen worden periodiek gecontroleerd op veiligheid en functionaliteit. Het onderhoud van de speeltoestellen is gebaseerd op de bevindingen uit deze controles.

Financieel

Omschrijving	Taakveld/ Krediet/ Reserve/ Voorziening	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Regulier onderhoud	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	€ 87.000	€ 72.878	

Gebouwen

Beleidskader

In 2013 heeft de raad kaders voor gemeentelijk vastgoedbeleid vastgesteld.

De gemeente Borne is verantwoordelijk voor het beheer van de gemeentelijke gebouwen en leegstaande schoolgebouwen (en noodlokalen). Om deze goed te laten functioneren is planmatig onderhoud noodzakelijk.

De gebouwen zijn opgenomen in een gebouwenbeheersysteem, waarbij de gegevens periodiek (elke 3-5 jaar) worden geactualiseerd door PLANON conform de NEN 2767 en de meerjarenplanning jaarlijks op basis van eigen visuele waarneming wordt bijgesteld.

De planperiode strekt zich uit over een horizon van 30 jaar.

Conform de in 2015 geactualiseerde MJOP wordt het onderhoud uitgevoerd. Het onderhoud is te verdelen in de twee groepen regulier onderhoud en groot onderhoud/ investeringen. In 2019 wordt het huidige MJOP geactualiseerd.

Voor alle gebouwen wordt in principe uitgegaan van het plegen van sober, duurzaam en vooral doelmatig onderhoud. Het hieronder genoemde onderhoud richt zich vooral op het eerst komende jaar. De onderhoudsconditie van het aanwezige vastgoed is goed = conditie 2 (conform de gestelde eisen NEN 2767).

Wat is gerealiseerd?

Sportzaal de Hooiberg

In de zomer van 2018 zijn de kleedruimten sportzaal Hooiberg gerenoveerd. Hierdoor zijn de ruimten vergroot, de gevelkozijnen inclusief schuifpui vervangen en de technische installatie kleedruimte vervangen.

In het najaar van 2018 is er een plan opgesteld om naast de vervanging van de gevelbeplating ook de sportzaal te verduurzamen, door toepassing van zonnepanelen, zonneboiler, LED verlichting en nieuwe dakbedekking met bijbehorend isolatiepakket.

De voormalige basisschool de Hooiberg zal volgens verwachting in 2019 worden verkocht met tot gevolg een andere functie waarbij de dakopbouw van de sportzaal zal worden verwijderd.

Sportcomplex 't Wooldrik

In verband met de toekomstplannen van 't Wooldrik zijn de jaarplan posten voor het jaar 2018 on hold gezet omdat deze een relatie hebben met de nieuwbouwplannen. Het budget zal in 2019 worden ingezet voor o.a. vervangen dakbedekking, luchtbehandeling en buitenschilderwerk.

Kulturhus

In de zomer 2017 is er vanuit de stichting Kulturhus het verzoek neergelegd bij de gemeente Borne voor een bijdrage voor het realiseren van een interne verbouwing met als doel de verhuurbaarheid te vergroten. De plannen worden uitgevoerd met als verwachte start voorjaar 2019.

In 2018 is er een afweging gemaakt welke posten er vanuit groot onderhoud / investeringen PLANON voor de komende jaren kunnen worden ingevoegd.

Het renoveren/vervangen van de tribune in de theaterzaal is onderzocht waarbij is geconstateerd aan de hand van recent uitgevoerd onderhoud dat het eind van de levensduur tribune is bereikt.

Mede door dit gegeven zijn er offertes aangevraagd welke in het projectteam zullen worden beoordeeld en mogelijk worden ingepast. Hierdoor is het groot onderhoud on hold gezet, waaronder het vervangen binnenschilderwerk, brandmeldinstallatie, en vloerbedekking.

Gemeentehuis

Gezien de landelijke eis, voldoen aan label C voor 2023, zijn de nodige acties uitgezet. Er is een onderzoek uitgevoerd om het huidige label vast te stellen. De rapportage wordt begin 2019 verwacht.

Gezien de onderhoudsconditie van de douche en kolfkamer is eind december een renovatie uitgevoerd opdat de ruimtes weer aan de huidige eisen voldoen.

De lift heeft de afgelopen periode gezorgd voor de nodige storingen. Om toekomstige storingen te voorkomen en het functioneren te optimaliseren is de lift eind 2018 gemoderniseerd. Daarmee voldoen we weer een de geldende veiligheidseisen.

In de zomer van 2018 heeft er een presentatie plaatsgevonden van de mogelijkheden om de balie te wijzigen. Gaandeweg het onderzoek kwamen we tot de conclusie dat de aanpassingen van de balie meerdere raakvlakken heeft in de organisatie waardoor besloten is de uitvraag aan te passen en vervangingen vloerbedekking/linoleum, luchtbehandeling en brandmeldinstallatie nog niet uit te voeren.

Noodlokalen Bornsche Maten

In 2018 zijn er de noodlokalen gerealiseerd. Na bestudering van diverse opties is er gekozen voor een variant en zijn de noodlokalen in de zomervakantie 2018 geplaatst.

Kinderdagverblijf Maja de Bij

In 2018 is het kinderdagverblijf gesloopt om ruimte te maken voor de uitbreiding van basisschool 't Iemnschelf.

Begraafplaats

In 2018 is een start gemaakt met voorbereidende werkzaamheden op de begraafplaats met als doel het huidige beheerdersgebouw te vervangen en de plek van de afvalverzameling elders op het terrein te realiseren. Hierdoor zijn de vervangingen buitenschilderwerk, keukenblok en opstallen uitgesteld.

De verwachting is dat in de zomer 2019 een nieuw beheerdersgebouw met bijbehorende kapschuur is gerealiseerd.

Financieel

Per jaar wordt er kritisch gekeken of vervanging uitgesteld kunnen worden. Uiteraard zonder verlies van het kwaliteitsniveau van het object.

Het onderhoud van kapitaalgoederen is te splitsen in regulier onderhoud en groot onderhoud/ investeringen, waarbij de eerste ten laste van de exploitatie komt en de anderen worden gedekt uit de reserve Egalisatie onderhoud.

De onderhoudsbudgetten zijn berekend op basis van het benodigd onderhoud uit PLANON.

Omschrijving	Taakveld/ Krediet/ Reserve/ Voorziening	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Regulier onderhoud	Gebouwen	€ 341.800	€ 428.178	Dit betreft een verzamelpost van het reguliere onderhoud van alle gebouwen.
Groot onderhoud	Gebouwen	€ 248.000	€ 50.112	Het budget van groot onderhoud wisselt jaarlijks. De schommelingen worden opgevangen door de reserve Egalisatie onderhoud.

Paragraaf Verbonden partijen

Verbonden partijen leveren een forse bijdrage aan de realisatie van maatschappelijke doelen. Participatie in verbonden partijen levert gemeenten niet alleen voordelen op, maar ook financiële en bestuurlijke risico's. Om voordelen optimaal te benutten en risico's te beheersen, is grip en sturing op verbonden partijen belangrijk.

Deze paragraaf geeft een beeld van de doelstellingen van onze verbonden partijen, de behaalde resultaten en de wijze waarop deze resultaten bijdragen aan het beleid en belang van Borne.

Nota Samenwerking

De gemeente Borne wil samen met de samenwerkingspartners van toegevoegde waarde zijn voor de inwoners. Om te zorgen dat de gemeente samen met partners kan sturen op het behalen van beleidsdoelen en maatschappelijke effecten is de nota Samenwerking geschreven en begin 2017 vastgesteld door de gemeenteraad. De partners van de gemeente Borne spelen een belangrijke rol in het behalen van maatschappelijke effecten van de gemeente en haar inwoners. Het dient als houvast voor de samenwerking met partners zoals verbonden partijen en andere samenwerkingen zoals subsidierelaties en voor de raad als hulpmiddel om sturing te houden op wat op afstand gebeurt.

In de nota staat omschreven hoe raad, college en ambtelijke organisatie kunnen sturen op het behalen van beleidsdoelen en maatschappelijke effecten met de verbonden partijen en andere samenwerkingspartners volgens de Bornse 'cirkel van sturing'.

Bestuurlijke opdracht Samenwerking in beweging

Eind 2018 is een bestuurlijke opdracht geformuleerd waarbij een integrale en ondersteunende aanpak ingezet wordt om de maatschappelijke prestaties meer zichtbaar maken en de verantwoording over de uitvoeringsorganisaties vorm te geven voor de inwoners van de gemeente Borne. De verkenningsfase wordt in het tweede kwartaal van 2019 afgerond.

Overzicht verbonden partijen

Onderstaand zijn de verbonden partijen opgenomen, verdeeld in gemeenschappelijke regelingen (GR), vennootschappen en coöperaties en organisaties met een bestuurlijk belang en een maatschappelijk of algemeen belang. Tenslotte wordt ingegaan op overige ontwikkelingen van verbonden partijen.

Voor de financiële informatie worden de jaarrekeningcijfers 2018 gehanteerd. Wanneer deze informatie nog niet beschikbaar is (besluitvorming voor 1 mei 2019) wordt de informatie uit het voorgaande boekjaar opgenomen.

Gemeenschappelijke regelingen

- EUREGIO
- Gemeentelijk Belastingkantoor Twente
- Openbaar Lichaam Crematoria Twente
- Openbaar Lichaam Regionaal Bedrijventerrein Twente
- Regio Twente
- Sociaal Werkleerbedrijf Midden Twente
- Stadsbank Oost Nederland
- Veiligheidsregio Twente

- Samenwerking sociale zaken Borne, Haaksbergen & Hengelo

EUREGIO

Programma	Beter Borne en Borne Werkt
Doelstelling(en) programma	Er is geen directe relatie met één van de beleidsdoelen. Wel draagt de samenwerking in EUREGIO bij aan de sociaal-economische versterking van het totale gebied en de regio Twente in het bijzonder.
Openbaar belang	Om te komen tot één verzorgingsgebied, zet de EUREGIO zich in voor het wegnemen van grensgerelateerde barrières en ondersteunt 'grensburgers', bedrijven, organisaties en gemeenten om te profiteren van de kansen die de grenssituatie biedt. De activiteiten van EUREGIO zijn onder meer: <ul style="list-style-type: none"> - Sociaal-culturele en sociaal-economische samenwerking. - Vervullen van de ombudsfunctie. - Omzetten van INTERREG-gelden (Europese subsidies) in concrete projecten. - Ontwikkelen van grensoverschrijdende mobiliteit. Prioritaire gebieden van samenwerking in de EUREGIO zijn (1) Duurzame Ruimtelijke Ontwikkeling, (2) Economie en (3) Maatschappelijke Ontwikkeling. De EUREGIO is draaischijf, platform en spreekbuis.
Deelnemende partijen	129 Leden: 23 Nederlandse gemeenten en 2 waterschappen, 98 Duitse gemeenten/steden, die deels indirect lid zijn via de 6 deelnemende (Land-)Kreise.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Een vertegenwoordiger van college en een vertegenwoordiger van de gemeenteraad in het Algemeen Bestuur (AB), met twee plaatsvervangende leden; een lid vanuit de gemeenteraad in de EUREGIO-raad.
Financieel belang (aantal aandelen/leningen /garantstellingen/gemeentelijke bijdrage)	De gemeente Borne betaalt een contributiebijdrage die is gebaseerd op een bedrag per inwoner. De financiële bijdrage wordt via de Regio Twente in rekening gebracht en afgerekend. De bijdrage in 2018 is € 6.500 en gebaseerd op € 0,29 per inwoner.
Eigen vermogen	01-01-2017 € 1.081.000 31-12-2017 € 1.119.500
Vreemd vermogen	-
Jaarresultaat	Het positieve jaarresultaat over 2017 bedraagt € 299.500.
Risico's verbonden partij (maatschappelijk/financieel)	De EUREGIO loopt met name personele risico's. Deze bestaan uit mogelijke wachtgeldverplichtingen en vaste personele kosten die niet gedekt zijn op het moment dat projecten eindigen en er geen nieuwe projecten (met financiële dekking) zijn gestart. Voor (Interreg) projecten waar de EUREGIO 'lead-partner' is, bestaat het risico dat niet wordt voldaan aan de voorwaarden en de

	<p>subsidies niet definitief worden vastgesteld en uitbetaald, terwijl de projecten al wel (grotendeels) zijn uitgevoerd.</p> <p>Via de reserve worden de risico's afgedekt. De EUREGIO gebruikt een risicomanagementsysteem.</p>
Risico's gemeente (maatschappelijk/financieel)	De gemeente betaalt een jaarlijkse deelnemersbijdrage, gebaseerd op een bedrag per inwoner. Bij eventuele beëindiging van de regeling zijn de deelnemers aansprakelijk voor mogelijke schulden.
Ontwikkelingen	Er zijn in 2018 geen bijzondere ontwikkelingen geweest.

Gemeentelijk Belastingkantoor Twente

Programma	Beter Borne
Doelstelling(en) programma	Er is geen directe relatie met één van de beleidsdoelen. Met het oog op beperking van de lastendruk, is het van belang dat het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBT) een efficiënte uitvoeringsorganisatie is en blijft.
Openbaar belang	Het heffen en invorderen van gemeentelijke belastingen en de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken.
Deelnemende partijen	Het GBT wordt gevormd door de gemeenten Almelo, Borne, Enschede, Haaksbergen, Hengelo, Losser, Oldenzaal en Twenterand.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Stemrecht in het AB. Het college vertegenwoordigt Borne in het AB.
Financieel belang (aantal aandelen/leningen /garantstellingen/gemeentelijke bijdrage)	De gemeentelijke bijdrage wordt berekend op basis van het aantal aanslagen van de verschillende belastingen die voor de gemeente Borne worden uitgevoerd. De bijdrage aan het GBT in 2018 is € 391.000.
Eigen vermogen	01-01-2018 € 254.000 31-12-2018 € 323.000
Vreemd vermogen	01-01-2018 € 0 31-12-2018 € 0
Jaarresultaat	Het jaarresultaat 2018 bedraagt € 60.000.
Risico's verbonden partij (maatschappelijk/financieel)	Bij verdergaande groei kan dit voor de huidige deelnemers betekenen dat dit niet meer gepaard gaat met een kwaliteitsverbetering dan wel met een efficiencyvoordeel.
Risico's gemeente (maatschappelijk/financieel)	Er zijn geen specifieke risico's.
Ontwikkelingen	Vanaf 2016 voert het GBT de werkzaamheden uit voor de gemeenten Berkelland en Bronckhorst. Met deze gemeenten is een afzonderlijke dienstverleningsovereenkomst (DVO) afgesloten. In 2018 is een nieuwe DVO met het GBT afgesloten, waarbij meer het accent is komen te liggen op kwaliteitsverbetering enerzijds en specifiekere kostentoerekening per belastingsoort anderzijds.

Openbaar Lichaam Crematoria Twente

Programma	Leve Borne
Doelstelling(en) programma	Er is geen directe relatie met één van de beleidsdoelen.
Openbaar belang	Het stichten en exploiteren van één of meer crematoria en ervoor zorg dragen dat de kwaliteit gehandhaafd blijft op minimaal het huidige niveau. Het Openbaar Lichaam Crematoria Twente (OLCT) is opgericht om de inwoners een keuzemogelijkheid te bieden tussen begraven en cremieren. Het is geen wettelijke taak, maar het aanbieden van deze voorziening zou wel als publieke taak kunnen worden beschouwd.
Deelnemende partijen	In de gemeenschappelijke regeling OLCT nemen 12 gemeenten in Twente en de Achterhoek deel; Almelo, Berkelland, Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hengelo, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Tubbergen en Wierden.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Stemrecht in het AB. Het college vertegenwoordigt Borne in het AB.
Financieel belang (aantal aandelen/leningen /garantstellingen/gemeentelijke bijdrage)	De gemeente draagt niet bij, maar ontvangt jaarlijks een winstuitkering op basis van het resultaat van de BV en het aantal crematies.
Eigen vermogen	01-01-2018 € 1.590.500 31-12-2018 € 1.590.500
Vreemd vermogen	01-01-2018 € 0 31-12-2018 € 0
Jaarresultaat	Het jaarresultaat 2018 is € 362.000.
Risico's verbonden partij (maatschappelijk/financieel)	De risico's met betrekking tot vastgoed, installaties en personeel zijn goed in beeld. Daar waar nodig zijn voorzieningen getroffen.
Risico's gemeente (maatschappelijk/financieel)	De deelnemende gemeenten dragen het risico voor het resultaat van de OLCT. Jaarlijks wordt dividend uitgekeerd op basis van positieve resultaten.
Ontwikkelingen	De strategie van het OLCT is om een betere spreiding in het verzorgingsgebied te hebben. In 2018 is in Borne een 4e crematorium geopend.

Openbaar Lichaam Regionaal Bedrijventerrein Twente

Programma	Borne Werkt
Doelstelling(en) programma	Beleidsdoel: Aanbieden van voldoende kwalitatief hoogwaardige werklocaties.
Openbaar belang	Ontwikkeling grootschalig bedrijventerrein ten behoeve van de (boven)regionale vraag naar kavels voor bedrijven die veel ruimte vragen om op deze wijze de Twentse economische structuur te versterken.
Deelnemende partijen	Provincie Overijssel, gemeente Almelo, gemeente Enschede,

	gemeente Hengelo (ieder 23%) en gemeente Borne (8%).
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Het college vertegenwoordigt de gemeente Borne in het AB en DB (Dagelijks Bestuur).
Financieel belang (aantal aandelen/leningen /garantstellingen/gemeentelijke bijdrage)	Aandeel in de grondexploitatie is 8%. Voor meer informatie over het RBT wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid.
Eigen vermogen	01-01-2018: - € 57.000 31-12-2018: € 207.000
Vreemd vermogen	01-01-2018: € 105.270.500 31-12-2018: € 105.710.000
Jaarresultaat	Alle lasten en baten met betrekking tot het onderhanden werk worden verrekend met de post voorraad onderhanden werk. Het onderhanden werk is in 2018 afgenomen met € 4.831.000. Dit is het saldo van € 6.438.500 aan vermeerderingen en € 11.269.500 aan verminderingen.
Risico's verbonden partij (maatschappelijk/financieel)	Veruit het grootste risico voor de grondexploitatie is een tegenvallend tempo van de gronduitgifte. Door het in 2016 ingestelde investeringsfonds, waaraan de gemeente Borne naar rato bijdraagt, wordt een substantieel deel van dit risico opgevangen.
Risico's gemeente (maatschappelijk/financieel)	De gemeente Borne heeft een aandeel van 8% in de grondexploitatie en zodoende ook een aandeel van 8% in de risico's van de grondexploitatie.
Ontwikkelingen	Het AB heeft in 2018 een voorstel voorbereid om de regeling te wijzigen van een zogenaamde gemengde regeling naar een collegeregeling. In 2019 wordt hier een vervolg aan gegeven.

Regio Twente

Programma	Meedoen in Borne, Mooi Borne, Borne Werkt
Doelstelling(en) programma	Beleidsdoelen: - Alle inwoners zijn in staat om volwaardig en actief deel te nemen aan onze samenleving. - Mensen beleven Borne als een aantrekkelijke gemeente om te verblijven en te recreëren. - Borne is een aantrekkelijke gemeente om te ondernemen en te werken en is goed bereikbaar.
Openbaar belang	Behartiging van de volgende belangen: a. Publieke gezondheid, onder de naam GGD Twente; b. Jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning; c. Sociaaleconomische structuurversterking; d. Recreatieve voorzieningen; e. Bovengemeentelijke belangenbehartiging.

Deelnemende partijen	Gemeenten Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Hellendoorn, Hengelo, Haaksbergen, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Rijssen-Holten, Tubbergen, Twenterand, Wierden.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Het college vertegenwoordigt de gemeente Borne in het AB. Sturing door geannoteerde agenda te bespreken in het college. Stemverhouding in AB: - Aantal stemmen op basis van inwoneraantal voor: begroting, wijzigingen daarvan en de jaarrekening alsmede om besluiten over investeringen op basis van een gemeentelijke bijdrage op basis van inwoneraantal. - 1 Stem per deelnemer voor overige onderwerpen.
Financieel belang (aantal aandelen/leningen/garantstellingen/gemeentelijke bijdrage)	De gemeente draagt bij door een bedrag per inwoner. De totale begrote bijdrage 2020 aan de Regio Twente is: € 1.265.000. Verdeling over de thema's: - Bestuur € 17.000. - Economie € 165.000. - Mobiliteit € 13.000. - Maatschappelijke participatie € 201.000. - Gezondheid € 861.000. - Dienstverlening € 8.000.
Eigen vermogen	01-01-2018 € 6.269.000 31-12-2018 € 10.034.000
Vreemd vermogen	01-01-2018 € 13.972.000 31-12-2018 € 14.465.000
Jaarresultaat	Het negatieve resultaat over 2018 bedraagt € 390.000 na mutaties reserves
Risico's verbonden partij (maatschappelijk/financieel)	Risico's met een risicowaarde van € 100.000 en hoger binnen de Regio Twente - Investerings Cloud 2020. - Investerings in het nieuwe Digitaal Dossier JGZ. - Wegvallen project opbrengsten en opbrengsten tarief taken. - Niet verzekerde verplichtingen, bijv. WW en ziekteverzuim langdurig. - Lagere vergoeding Agenda van/voor Twente dan gemaakte kosten. - Langdurig ziekteverzuim (€ 135.000). - Productieverlies door onvoldoende werkende ICT infrastructuur. - Niet wordt voldaan aan de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) - Juridische procedures en aansprakelijkheid, bezwaarschriften, fraude e.d.

	De weerstandsratio is 0,7 en voldoet niet aan de norm van minimaal 0,8.
Risico's gemeente (maatschappelijk/financieel)	Beperkte formele zeggenschap in bestuur en daarmee weinig formele invloed op besluiten met voor Borne bindende financiële gevolgen.
Ontwikkelingen	Borne neemt deel aan de Agenda voor Twente en heeft hier structurele en incidentele (2018 en 2019) middelen voor begroot.

Sociaal Werkleerbedrijf Midden Twente

Programma	Borne Werkt
Doelstelling(en) programma	<p>Beleidsdoel: Aanbieden van voldoende kwalitatief hoogwaardige werklocaties.</p> <p>Met het Sociaal Werkleerbedrijf Midden Twente (SWB) wordt jaarlijks een prestatiecontract gesloten over het inzetten van trajecten om mensen met afstand tot de arbeidsmarkt te ontwikkelen naar waardevolle werknemers.</p>
Openbaar belang	<p>Het ontwikkelen van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt via werken & leren naar een duurzame en zo regulier mogelijke baan, passend bij hun talenten; waar nodig binnen de eigen organisatie.</p> <p>Tevens het uitvoeren van de WSW-regeling.</p>
Deelnemende partijen	Gemeenten Borne, Hengelo en Hof van Twente.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	SWB is een gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam). Het college vertegenwoordigt de gemeente Borne in het AB en DB.
Financieel belang (aantal aandelen/leningen/garantstellingen/gemeentelijke bijdrage)	De gemeentelijke bijdrage van € 63.500 wordt berekend op basis van het WSW SE (aantal arbeidsplaatsen) en is in 2018 niet gewijzigd.
Eigen vermogen	01-01-2017 € 5.540.000 31-12-2017 € 5.900.000
Vreemd vermogen	01-01-2017 € 0 31-12-2017 € 0
Jaarresultaat	Het resultaat over 2017 bedraagt € 500.000 positief.
Risico's verbonden partij (maatschappelijk/financieel)	<p>Vanaf 2018 krijgt SWB Midden Twente te maken krijgen met fors dalende overheidsbijdragen, met name voor de uitvoering van de Wsw. Het streven is om de kwaliteit van onze dienstverlening minstens te handhaven en de financiële continuïteit te kunnen blijven waarborgen. Daartoe is een verdere verbetering van de efficiency van de organisatie noodzakelijk, zal de integratie van de Gildebor activiteiten moeten leiden tot een nieuw verdienmodel en zal de cultuur verder geprofessionaliseerd worden.</p> <p>Deze uitgangspunten zijn vertaald naar een nieuwe strategienota 2018-2022.</p>
Risico's gemeente (maatschappelijk/financieel)	Het boekjaar 2018 is geëindigd met een positief resultaat als gevolg van éénmalige meevallers en een vrijval uit de

	bestemmingsreserves. Het resultaat uit de bedrijfsvoering bleef constant ten opzichte van 2017 en dat was meer verwacht.
Ontwikkelingen	<p>In 2018 is er een gewijzigde Strategienota 2018-2022 vastgesteld. Uitgangspunt van de nota is dat de reeds ingezette koers grotendeels wordt voortgezet. De toekomst biedt kansen en uitdagingen. De komende jaren wordt de bijdrage vanuit de rijksoverheid substantieel minder, maar het aanwezige eigen vermogen kan worden ingezet om de kwaliteitsborging en verdere professionalisering te financieren. De GR moet zich blijvend aanpassen aan nieuwe ontwikkelingen.</p> <p>De gemeenten Hengelo en Hof van Twente en SWB hebben het beheer en onderhoud van de openbare ruimte samengevoegd. Het gaat hierbij onder meer om het schoon en heel houden van wegen, pleinen en plantsoenen, groenonderhoud zoals maaien en snoeien, het onderhoud van sportvelden en het legen van afvalbakken. De samenwerking is per 1 januari 2017 geformaliseerd in een team beheer en onderhoud van de openbare ruimte onder de naam Gildebor.</p>

Stadsbank Oost Nederland

Programma	Borne Werkt
Doelstelling(en) programma	De Stadsbank Oost Nederland behartigt het belang schuldhelpverlening aan burgers. Deze past binnen de doelstellingen van het programma Borne Werkt. In het Beleidsplan Schuldhelpverlening 2016-2020 is de gemeentelijke visie geformuleerd naast het beleidskader en de uitgangspunten. Voor haar taken in de uitvoering voor de gemeente Borne is het beleidsplan de leidraad voor de Stadsbank.
Openbaar belang	Schuldhelpverlening aan burgers.
Partijen	22 aangesloten gemeenten uit Overijssel en Gelderland.
Bestuurlijke betrokkenheid en sturing	Het college vertegenwoordigt de gemeente Borne in het AB. Het bestuur komt twee tot vier maal per jaar bij elkaar. Sturing vindt vooral plaats op het gebied van begroting en jaarrekening, maar ook bij het vaststellen van besluiten, verordeningen, het productenboek en andere bank brede aangelegenheden
Financieel belang	De aangesloten gemeenten zijn, overeenkomstig de wet gemeenschappelijke regelingen, gezamenlijk verantwoordelijk voor de overschotten en de tekorten van de Stadsbank Oost Nederland. De werkelijke bijdrage 2018 aan de Stadsbank bedraagt € 154.000.
Eigen vermogen	01-01-2017 € 1.698.000 31-12-2017 € 1.434.000
Vreemd vermogen	01-01-2017 € 18.795.000 31-12-2017 € 19.744.000
Resultaat	Het resultaat over 2017 bedraagt € 113.000 nadelig.
Risico's verbonden partij (maatschappelijk/financieel)	- De GR-vorm brengt met zich mee dat er volledig financieel risico is, samen met de andere 21 gemeenten uit Twente en

	<p>Achterhoek. De Stadsbank is echter zeer goed georganiseerd en heeft de P&C cyclus goed ingericht. De bankrisico's zijn goed afgedicht. Er is een jaarlijkse goedkeuring door de accountant.</p> <ul style="list-style-type: none"> - In veel gevallen is het moeilijk om de te verwachten risico's te becijferen of aan te geven hoeveel kans de Stadsbank loopt dat een bepaalde tegenvaller zal optreden. <p>De onderwerpen met financiële onzekerheden zijn gerangschikt in risicocategorieën:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Financiële risico's: volumebeleid gemeenten, kredietomzet en overige financiële risico's. * Risico's op eigendommen: aansprakelijkheid schadegevallen. * Overige risico's: overheidsmaatregelen, software, beroepsaansprakelijkheid en WIA.
<p>Risico's gemeente (maatschappelijk/financieel)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Als er iets mis gaat bij de Stadsbank, heeft dat direct invloed op de gemeenten en ketenpartners. Bij gebruikers heeft dit invloed op hun financiën en tegenwoordig wordt sneller de publiciteit opgezocht. - De schuldhulpverlening is een zogenaamde open einde regeling en we kennen geen drempels. Dit betekent dat niet altijd gestuurd kan worden op de kosten, aangezien mensen altijd een beroep kunnen doen op schuldhulpverlening. Komen er meer mensen voor hulp, dan stijgen de kosten. De stadsbank is zich bewust van de risico's en heeft dit vanuit haar P&C-cyclus in control.
<p>Ontwikkelingen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Het project POOT is inmiddels regulier ingezet. - De proef met Budget Alert wordt in 1e helft van 2019 geëvalueerd. - Preventieactiviteiten worden verder opgepakt. - De aanbevelingen uit het rekenkameronderzoek van 2016 zijn overgenomen. - Er is via het Sociaal Team een structureel werkoverleg tussen de ketenpartners, zodat er meer regie is op cliëntniveau. - Er wordt gewerkt aan een bredere overlegstructuur waarin alle organisaties deelnemen die betrokken zijn bij schulddienstverlening. - Voor het project Vroegsignalering zal de Stadsbank een belangrijke rol gaan spelen.

Veiligheidsregio Twente

Programma	Leve Borne
-----------	------------

Doelstelling(en) programma	<p>Beleidsdoel: Veiligheid bewaken en borgen.</p> <p>Samen met de Veiligheidsregio Twente (VRT) worden, middels een adequate crisisorganisatie en zelfredzame inwoners, schadelijke gevolgen bij incidenten, rampen en crisis zo veel mogelijk beperkt.</p>
Openbaar belang	<p>De veiligheidsregio heeft tot doel de brandweezorg, de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen met behoud van lokale verankering bestuurlijk en operationeel op regionaal niveau te integreren teneinde een doelmatige en slagvaardige hulpverlening te verzekeren, mede op basis van een gecoördineerde voorbereiding.</p>
Deelnemende partijen	14 Twentse gemeenten.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	<p>1 Lid AB.</p> <p>Sturing door geannoteerde agenda VRT te bespreken met portefeuillehouder en/of gemeenteraad.</p> <p>Elk lid van het AB beschikt in de vergadering over één stem.</p> <p>Indien het gaat om de vaststelling van de begroting, wijzigingen daarvan en de jaarrekening, beschikt een lid van het AB over het aantal stemmen dat wordt bepaald door het aantal inwoners van zijn gemeente bij aanvang van het kalenderjaar waarin de stemming plaatsvindt.</p>
Financieel belang (aantal aandelen/leningen /garantstellingen/gemeentelijke bijdrage)	<p>De gemeentelijke bijdrage 2017 aan de Veiligheidsregio bedraagt € 1.154.500</p> <p>De gemeentelijke bijdrage wordt vanaf 2019 in 4 gelijke stappen verhoogd. De extra bijdrage voor de gemeente Borne bedraagt € 35.500.</p>
Eigen vermogen	01-01-2017 € 73.000 31-12-2017 € 1.143.000
Vreemd vermogen	01-01-2017 € 57.547.000 31-12-2017 € 57.218.000
Jaarresultaat	Het resultaat over 2017 bedraagt € 512.000.
Risico's verbonden partij (maatschappelijk/financieel)	<ul style="list-style-type: none"> - De VRT is van opvatting dat de financiële ondergrens bereikt is wat betreft de financiële huishouding. Aangegeven wordt dat de bedrijfsvoering niet effectiever en efficiënter kan. - Afhankelijkheid van veranderende wet- en regelgeving.
Risico's gemeente (maatschappelijk/financieel)	<ul style="list-style-type: none"> - Beperkte formele zeggenschap in het bestuur. Daardoor weinig invloed op besluiten met voor Borne bindende financiële gevolgen. - Omvang financiële bijdrage, gemeenten zijn namelijk volledig financieel aansprakelijk voor de GR. De bijdrage van de gemeente Borne stijgt structureel de komende jaren door de besluitvorming over de financieringssystematiek van de VRT. - Financiële ontwikkelingen met een meer dan trendmatige

	<p>ontwikkeling kunnen ook een negatief effect hebben op de begroting, waardoor de gemeentelijke bijdrage wordt verhoogd.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Open einde regeling; Langdurige of veelvuldige inzet van personeel en materieel bij een calamiteit of ramp kan leiden tot o.a. hogere personeelskosten, deze worden verdisconteerd op alle deelnemende gemeenten. - Organisatorisch complex, waardoor controlling risico's met zich meebrengt. - Imago schade; past het optreden van de verbonden partij binnen het door de raad vastgestelde beleid? Ook de toekomstige discussie over het herloceren van de brandweerkazernes zal hiervan in het verlengde liggen. Operationaliteit kolom Bevolkingszorg (gemeenten) is (nog) niet optimaal.
Ontwikkelingen	Door herverdeling van de financieringssysteem is de bijdrage voor de gemeente Borne opnieuw verhoogd. Mede naar aanleiding hiervan komt de vraag 'Wat doet de VRT voor de gemeente Borne' sterker naar voren bij de sturing.

Samenwerking sociale zaken Borne, Haaksbergen & Hengelo

Programma	Meedoen in Borne
Doelstelling(en) programma	Beleidsdoel: Bevorderen van een integrale aanpak van de maatschappelijke participatie, arbeidsreïntegratie (betaald en vrijwillig) en armoedebestrijding. De GR draagt vanuit haar visie en missie bij aan de doelen: werken aan werk waar het kan, zorg waar het moet en altijd gericht op participatie.
Openbaar belang	De GR is een samenwerking tussen de gemeenten Borne, Haaksbergen en Hengelo op het domein van sociale zaken.
Partijen	Gemeenten Borne, Haaksbergen en Hengelo
Bestuurlijke betrokkenheid en sturing	De GR is gebaseerd op de lichte variant centrumgemeente constructie. Periodiek vindt er bestuurlijk overleg plaats tussen de wethouders sociale zaken van de gemeenten.
Financieel belang	De jaarlijkse gemeentelijke bijdrage voor 2018 bedroeg € 3.778 per cliënt en wordt jaarlijks berekend op basis van de werkelijke kosten en het aantal cliënten.
Eigen vermogen Vreemd vermogen Jaarresultaat	Door de centrumgemeente constructie niet van toepassing.
Risico's verbonden partij (maatschappelijk/financieel)	Geen bijzonderheden.
Risico's gemeente (maatschappelijk/financieel)	Bij de start van de samenwerking hebben Borne en Hengelo overheadkosten in de vorm van normbedragen toegerekend aan de uitvoering van sociale zaken. Voor een goede verdeling zijn afspraken gemaakt hoeveel van het beschikbare budget voor overheadkosten mag worden ingevuld door de beide gemeenten

	(de zgn. trekkingsrechten). De wijze van invulling van deze trekkingsrechten is in een gezamenlijk plan vastgelegd. Over de verrekening hiervan is een conflict ontstaan dat in 2018 is voorgelegd aan een commissie die daarover een bindende uitspraak heeft gedaan in het nadeel van Borne. Borne kan het deel van de trekkingsrechten niet meer factureren aan Hengelo en heeft daarmee een verlies aan baten van jaarlijks € 400.000.
Ontwikkelingen	De Wet Inburgering wordt met ingang van 01-01-2021 aangepast. De gemeente zal haar regierol terug krijgen op het Inburgeringsproces. De uitvoering zal bij de beperkte GR komen te liggen.

Vennootschappen en coöperaties

- Cogas NV
- Enexis Holding NV
- BNG Bank NV (vm NV Bank Nederlandse Gemeenten)
- Twence Holding BV
- Twente Milieu NV
- Vitens NV
- Wadinko NV

Cogas NV

Programma	Leve Borne
Doelstelling(en) programma	<p>Beleidsdoel: Duurzaam inrichten en beheren van de leefomgeving. De deelneming is historisch gegroeid uit gemeentelijke gasbedrijven. Oorspronkelijk doel was het voorzien in een dekkende en betrouwbare energie- en kabelinfrastructuur op het grondgebied van de deelnemende gemeenten. Momenteel zijn optimale instandhouding, netbeheer en leveringszekerheid belangrijke pijlers. Ook het realiseren van duurzame en innovatieve energieoplossingen wordt steeds belangrijker.</p>
Openbaar belang	<p>Cogas NV is de regionale netbeheerder in grote delen van Twente en verzorgt de ontwikkeling, aanleg, onderhoud en beheer van energienetwerken (gas en elektriciteit). Een stabiele energievoorziening dient het publieke belang. Het doel is een betrouwbaar, betaalbaar, duurzaam en publieksgericht energienetwerk.</p> <p>Cogas heeft een strategische visie 2017-2021 vastgesteld waarin de nadruk wordt gelegd op de kerntaak en van daaruit de bestaande netwerken beheren en nieuwe netwerken aanleggen met het doel de energietransitie proactief te faciliteren om zo een bijdrage te leveren aan de duurzame ambities van de aandeelhouders, klanten en andere belanghebbenden in de regio. Kernwaarden van Cogas hierbij zijn veilig, betrouwbaar, betaalbaar, regionaal verankerd en efficiënte organisatie.</p>
Deelnemende partijen	De gemeenten Almelo, Dinkelland, Hardenberg, Hof van Twente,

	Oldenzaal, Tubbergen, Twenterand en Wierden.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	In het bestuur en de Raad van Commissarissen zit geen vertegenwoordiging van de gemeenten. De gemeenten hebben invloed via het aandeelhouderschap. De aandeelhoudersrol is geregeld in de statuten van de Cogas en het Deelnemingsstatuut (per 1 maart 2014 van kracht). Het college vertegenwoordigt Borne in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA).
Financieel belang (aantal aandelen/leningen /garantstellingen/gemeentelijke bijdrage)	381 aandelen à € 500 nominaal (7,49% van het totale aandelenpakket). Over 2017 is een regulier dividend uit te keren van € 1.000 per aandeel en daarnaast een extra dividend van € 1.000 per aandeel conform meerjarenafspraak 2012 met de aandeelhouders.
Eigen vermogen	01-01-2018 € 171,8 miljoen 31-12-2018 € 179,0 miljoen
Vreemd vermogen	01-01-2018 € 0,1 miljoen 31-12-2018 € 0,9 miljoen
Jaarresultaat	Het resultaat over 2018 bedraagt € 17.4 miljoen.
Risico's verbonden partij (maatschappelijk/financieel)	Cogas is een betrekkelijk klein, maar sterk en gezond bedrijf. Het kapitaalintensieve netwerkbedrijf geeft een stabiel rendement. De afhankelijkheid van het dividend is relatief groot, maar is aanvaardbaar gelet op de sterke financiële positie en de aard van de activiteiten. De continuïteit van de bedrijfsvoering is goed geborgd.
Risico's gemeente (maatschappelijk/financieel)	Borne ontvangt een relatief hoog dividend. In de markt waar Cogas opereert is Cogas een betrekkelijk kleine speler, waardoor verwachte resultaten op termijn sneller onder druk kunnen komen te staan. Er is een dividend-afspraken voor de periode tot en met 2020. Vanwege een stelselwijziging, waardoor de eigen bijdragen niet meer worden gekort op de investering, maar als lang vreemd vermogen wordt gepresenteerd, is het balanstotaal toegenomen. De solvabiliteit daalt hierdoor, terwijl er aan de (risico's van de) bedrijfsvoering niets is veranderd. Dit aspect, de strategische visie, en de jaarrekeningsresultaten is aanleiding geweest voor de aandeelhouders om met COGAS langjarige afspraken te maken met betrekking tot het dividendbeleid in relatie tot het huidige risicoprofiel.
Ontwikkelingen en beleidsvoornemens	Vanuit de maatschappelijke ontwikkelingen en de daarop aansluitende strategie van Cogas wordt ingezet op het versnellen van de energietransitie in het Cogasgebied en het investeren in duurzame energieoplossingen. Dit vraagt investeringen waarvan tempo en projectrealisatie op dit moment nog ongewis is.

Enexis Holding NV

Programma	Leve Borne
Doelstelling(en) programma	Beleidsdoel: De vennootschap heeft ten doel het realiseren van een duurzame energievoorziening door state of the art dienstverlening en netwerken en door regie te nemen in innovatieve oplossingen. Dit om

	<p>de energietransitie te versnellen en excellent netbeheer uit te voeren.</p> <p>Deze deelneming komt historisch voort uit de IJsselcentrale in Hengelo en diverse fusies (Essent) en splitsing van het leverings- en netwerkbedrijf.</p>
Openbaar belang	Enexis is verantwoordelijk voor de aanleg, het onderhoud, het beheer en de ontwikkeling van de energietransport- en distributienetten in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland. Als netbeheerder is Enexis verantwoordelijk voor de goede en veilige energievoorziening voor ongeveer 2,7 miljoen huishoudens en bedrijven. Enexis onderkent het grote maatschappelijke belang van de energievoorziening. Enexis heeft dit als uitgangspunt genomen bij de vaststelling van de visie, missie en kernwaarden.
Deelnemende partijen	De aandeelhouders zijn 6 provincies (74% van de aandelen) en 121 gemeenten (26% van de aandelen).
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Stemrecht in de AvA. Het college vertegenwoordigt Borne in de AvA.
Financieel belang (aantal aandelen/leningen /garantstellingen/gemeentelijke bijdrage)	32.331 aandelen à € 1 (0,0216% van het totale aandelenpakket).
Eigen vermogen	01-01-2018 € 3.808.000 31-12-2018 € 4.024.000
Vreemd vermogen	01-01-2018 € 3.860.000 31-12-2018 € 3.691.000
Jaarresultaat	Het resultaat over 2018 bedraagt € 243.000
Risico's verbonden partij (maatschappelijk/financieel)	<p>Enexis is financieel gezond. Enexis heeft de Standard & Poor's (S&P) rating A+ (Stable outlook) en bij Moody's Aa3 (stable outlook).</p> <p>De aandeelhouders lopen het risico (een deel van) de boekwaarde ad € 6,2 miljoen te moeten afwaarderen. Het risico voor de aandeelhouders is gering omdat Enexis opereert in een gereguleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer. Daarnaast is het risico gering in relatie tot de (intrinsieke) waarde van Enexis Holding N.V. Wettelijk is minimaal 40% eigen vermogen vereist, Enexis heeft op dit moment meer dan 50% eigen vermogen. Gecombineerd met de achtergestelde status van de 'Vordering op Enexis vennootschap' die loopt tot september 2019, levert dit een laag risico op voor de aandeelhouders van Enexis Holding N.V.</p>
Risico's gemeente (maatschappelijk/financieel)	Een aanvullend risico is het achterblijven van de geraamde dividendinkomsten. Het risico is echter gemitigeerd middels een overeengekomen streefwaarde van € 100 miljoen voor het jaarlijkse dividend.
Ontwikkelingen en beleidsvoornemens	<p>Enexis beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,8 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt.</p> <p>De doelen worden gerealiseerd op basis van de volgende strategieën:</p>

- Netwerk en dienstverlening tijdig gereed voor veranderingen in de energiewereld;
- Betrouwbare energievoorziening;
- Excellente dienstverlening: hoge klanttevredenheid en verlaging kosten;
- Samen met lokale partners Nederlandse klimaatdoelen realiseren;
- Innovatieve, schaalbare oplossingen om de energietransitie te versnellen.

De aandeelhouders trachten met haar aandeelhouderschap in Enexis de publieke belangen te behartigen. De infrastructuur voor energie is een vitaal onderdeel voor onze economie en voor onze samenleving.

BNG Bank NV

Programma	Beter Borne
Doelstelling(en) programma	Beleidsdoel: Het versterken van de financiële positie van Borne, terughoudend bij verhoging lastendruk.
Openbaar belang	Uitoefening van het bedrijf van bankier ten dienste van overheden. Door gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan het zo laag mogelijk houden van de kosten.
Deelnemende partijen	De aandeelhouders zijn de Staat der Nederlanden (50% van de aandelen) en de gemeenten (50% van de aandelen).
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Stemrecht in de AvA. Het college vertegenwoordigt Borne in de AvA.
Financieel belang (aantal aandelen/leningen /garantstellingen/gemeentelijke bijdrage)	De gemeente Borne heeft 107.172 aandelen à 2,50 (0,19% van het totale aandelenpakket). In 2012 hebben de aandeelhouders besloten het dividend te maximeren op 25% van de netto winst om te voldoen aan de strengere Basel 3-normen. Over 2018 wordt een dividend van € 305.440 uitgekeerd. De bank heeft een triple-A rating. Deze maximale rating in de bankwereld is herbevestigd door kredietbeoordelaars.
Eigen vermogen	01-01-2018 € 4.953 miljoen 31-12-2018 € 4.990 miljoen
Vreemd vermogen	01-01-2018 € 135.072 miljoen 31-12-2018 € 132.519 miljoen
Jaarresultaat	Over 2018 realiseerde de BNG een resultaat van € 337 miljoen.
Risico's verbonden partij (maatschappelijk/financieel)	Beperkt risico (nominale waarde aandelenkapitaal).
Risico's gemeente (maatschappelijk/financieel)	Het risico voor de gemeente beperkt zich tot de deelname in het aandelenkapitaal en het wegvallen van dividend. De aanhoudende lage lange rentetarieven en de terughoudende rentepositie van de bank blijven het renteresultaat drukken. Het resultaat financiële transacties blijft ook in de nabije toekomst gevoelig voor politieke, economische en monetaire ontwikkelingen.

Ontwikkelingen	De BNG zal de komende jaren mogelijk minder dividend uitkeren. Als gevolg van de aanscherping van kapitaalvereisten voor banken zal het eigen vermogen verstevigd moeten worden door minder winst uit te keren. Schatkistbankieren en de lage rentestand zijn van invloed op de operationele activiteiten van de bank.
----------------	--

Twence Holding BV

Programma	Leve Borne
Doelstelling(en) programma	Beleidsdoel: Duurzaam inrichten en beheren van de leefomgeving. Twence komt voort uit het gezamenlijke belang van gemeenten op gebied van afvalverwerking. Doel van Twence is het op milieuverantwoordelijke wijze verwerken van afval, herwinnen van secundaire grondstoffen en het leveren van energie. Ook wil Twence een bijdrage leveren aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeenten.
Openbaar belang	Beheren en exploiteren van milieuvorzieningen van diensten op het gebied van milieubeheersing in het algemeen. Het bewerken en verwerken van huishoudelijk afval en bedrijfsafval. Het produceren en leveren van (duurzame) energie en secundaire grondstoffen.
Deelnemende partijen	De 14 Twentse gemeenten en gemeente Berkelland zijn aandeelhouder van Twence. Daarnaast heeft Noord Groningen nog een klein aandeel en had Attero nog een aandeel dat verkocht is aan een private partij.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Stemrecht in de AvA. Het college vertegenwoordigt Borne in de AvA.
Financieel belang (aantal aandelen/leningen /garantstellingen/gemeentelijke bijdrage)	27.897 aandelen à € 1 (2,79% van het totale aandelenpakket). De gemeente Borne is sinds 2011 individueel aandeelhouder. De aandeelhouders hebben afgesproken dat uit het dividend in totaal € 80 miljoen wordt uitgekeerd ten behoeve van de Agenda voor Twente. Vanaf 2018 is deze afspraak beëindigd en zijn er met de aandeelhouders afspraken gemaakt over reductie van de tarieven.
Eigen vermogen	01-01-2018 € 130,3 miljoen 31-12-2018 € 133,4 miljoen
Vreemd vermogen	01-01-2018 € 147,5 miljoen 31-12-2018 € 173,8 miljoen
Jaarresultaat	Het resultaat over 2018 bedraagt € 14,5 miljoen
Risico's verbonden partij (maatschappelijk/financieel)	Risico's voor Twence komen voort uit veranderingen in de methodiek van afvalverwerking en de aanlevering van voldoende vollast voor verbranding (met langjarige contracten). Daarnaast blijft de energiemarkt (de levering van elektriciteit, warmtelevering en stoom dragen bij aan risicospreiding) en de secundaire grondstoffenmarkt in beweging. Restafval wordt in de toekomst steeds minder ingezet voor energetische benutting, omdat er steeds betere technieken worden ontwikkeld voor de terugwinning van grondstoffen. Operationele risico's, met name ongeplande stilstand van installaties, vormen een financieel risico dat deels is afgedekt met een bedrijfsschadeverzekering.

Risico's gemeente (maatschappelijk/financieel)	De gemeenten zijn tot 2022 gebonden aan langjarige afvalcontracten. Een risico blijft dat de omzet niet meer als aandeelhouder kan worden gegarandeerd en dat daarmee ook toekomstige dividendverwachtingen onder druk komen te staan.
Ontwikkelingen	<p>In het kader van het streven naar een afvalloze samenleving in 2030 zal het aanbod van afval steeds meer van andere partijen moeten komen. Steeds meer wordt afval omgezet in secundaire grondstoffen en in energie. De omzet in energie levert een grotere bijdrage aan de winst dan de verbranding en verwerking van afval.</p> <p>Twence wil bijdragen aan de duurzaamheidsdoelstellingen van gemeenten en schaarste van grondstoffen tegen gaan.</p> <p>Er zal opnieuw gekeken worden naar de invulling van het strategisch plan. Samen met Twence zal het thema duurzaamheid de komende jaren verder worden uitgewerkt, waarbij ook nieuwe toetreders (Münster) mogelijk worden.</p>

Twente Milieu NV

Programma	Leve Borne, Borne Werkt, Mooi Borne
Doelstelling(en) programma	<p>Beleidsdoel: Duurzaam inrichten en beheren van de leefomgeving.</p> <p>De gemeente is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimten en de doelmatige inzameling van (huishoudelijk) afval.</p>
Openbaar belang	<p>In opdracht van de gemeente Borne voert Twente Milieu de taken uit op het gebied van afvalinzameling en onderhoud van de openbare ruimte. De doelen hierbij zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een bijdrage leveren aan een duurzame, schone en fraaie fysieke leefomgeving. - Milieuhygiënisch inzamelen en distribueren van afval. - Constructief bijdragen aan gemeentelijk milieubeleid op het gebied van afvalscheiding.
Deelnemende partijen	Aandeelhouders zijn de gemeenten Borne, Almelo, Enschede, Haaksbergen, Hengelo, Hof van Twente, Losser en Oldenzaal.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	<p>Het college vertegenwoordigt de gemeente Borne in de AvA.</p> <p>Ter voorbereiding van de AvA wordt er een ambtelijk vooroverleg gehouden. Op operationeel niveau vindt sturing plaats op de geleverde (beeld) kwaliteit.</p> <p>De gemeenteraad wordt met ingang van 2016 jaarlijks door middel van een monitor op de hoogte gehouden van de resultaten van Twente Milieu op hoofdlijnen. Dit betreft klantwaarde, kwaliteit en kosten.</p>
Financieel belang (aantal aandelen/leningen/garantstellingen/gemeentelijke bijdrage)	<p>90 aandelen B à € 450 (5,36% van het totale aandelenpakket).</p> <p>In 2018 is een dividend van € 18.000 naar aanleiding van de resultaatbestemming bij de jaarrekening 2017.</p> <p>Borne bezit B-aandelen. Hierdoor profiteert de gemeente niet van de in het verleden opgebouwde reservepositie van Twente Milieu, maar wel van toekomstige resultaten. De in 2018 doorgevoerde</p>

	statutenwijziging maakt het mogelijk om aandeelhouder A te worden.
Eigen vermogen	01-01-2017 € 9,0 miljoen 31-12-2017 € 9,4 miljoen
Vreemd vermogen	01-01-2017 € 17,8 miljoen 31-12-2017 € 17,4 miljoen
Jaarresultaat	Het resultaat over 2017 bedraagt € 0,4 miljoen.
Risico's verbonden partij (maatschappelijk/financieel)	Concurrentie van een aantal grote (markt)partijen, met name op het gebied van afvalinzameling.
Risico's gemeente (maatschappelijk/financieel)	Ten aanzien van de aansprakelijkheid als gevolg van ongevallen en schade in de openbare ruimte moeten nadere afspraken worden gemaakt.
Ontwikkelingen	<p>Twente Milieu streeft naar een afvalloze maatschappij in 2030 waarin afval grondstof is voor nieuwe producten of brandstof voor duurzame energie. Borne werkt mee aan de regionale doelstelling om in 2030 nog maximaal 50 kilo restafval per inwoner te hebben. In de eerste fase wordt in 2017 de verpakkingencontainer ingevoerd.</p> <p>De gemeente Haaksbergen is met ingang van 1 januari 2018 toegetreden als aandeelhouder. De toetreding past binnen de ambities uit de Meerjarenstrategie 2016-2019 Twente Milieu. Naast dat de toetreding van een nieuwe partner voordelen voor alle aandeelhouders biedt is specifiek voor Borne het bedrijfsonderdeel beheer openbare ruimte van strategisch belang omdat tot nu toe alleen Borne deze taken had overgebracht naar Twente Milieu.</p> <p>In de aandeelhoudersvergadering van december 2018 zijn de nieuwe statuten vastgesteld.</p> <p>In 2018 is een start gemaakt met de herijking van het kostprijs-plus systeem. Bij de herijking wordt het geheel van afspraken rondom prijzen en tarieven opnieuw bekeken. De principes en uitgangspunten zijn medio 2018 in de AvA vastgesteld. Het proces wordt in 2019 voortgezet.</p>

Vitens NV

Programma	Leve Borne
Doelstelling(en) programma	Beleidsdoel: Duurzaam inrichten en beheren van de leefomgeving. Deelneming is historisch gegroeid vanuit WMO (Waterleiding Maatschappij Overijssel).
Openbaar belang	Het doel van Vitens dient een openbaar belang: op een duurzame basis een uitstekende kwaliteit drinkwater leveren met een excellente dienstverlening (leveringszekerheid).
Deelnemende partijen	4 Provincies en 106 gemeenten in het verzorgingsgebied van Overijssel, Gelderland, Friesland, Utrecht, Flevoland.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Het college vertegenwoordigt Borne in de AvA.
Financieel belang (aantal aandelen/leningen /garantstellingen/gemeentelijke	25.480 aandelen à € 1. Voorgesteld wordt om over 2018 € 0,90 per aandeel uit te keren.

bijdrage)	
Eigen vermogen	01-01-2018 € 533,7 miljoen 31-12-2018 € 533, 0 miljoen
Vreemd vermogen	01-01-2018 € 1.194,5 miljoen 31-12-2018 € 1.233,5 miljoen
Jaarresultaat	Het resultaat over 2018 bedraagt € 13,0 miljoen.
Risico's verbonden partij (maatschappelijk/financieel)	Vitens is een gezond bedrijf met een lage kostenstructuur. Twee jaarlijks wordt de 'Weighted Average Cost of Capital (WACC = maximaal te behalen rendement)' en de maximale solvabiliteit vastgesteld door het Rijk. De WACC is bepalend voor het maximale bedrijfsresultaat dat Vitens mag behalen. Door de sterk gedaalde rente is de WACC gedaald van 6% in 2012 naar 4,2% in 2016. De verwachting is dat deze verder zal dalen. De tarieven zullen naar beneden worden bijgesteld. Dit heeft effect op het uit te keren dividend.
Risico's gemeente (maatschappelijk/financieel)	Gelet op de aard van de activiteiten en grootte van het verzorgingsgebied zijn de risico's vrij gering.
Ontwikkelingen	De gemeente heeft in 2017 er voor gekozen om de aandelen Vitens niet te verkopen. Dit betekent dat samen met de gemeenteraad bekeken zal moeten worden hoe het aandeelhouderschap verder zal worden ingevuld.

Wadinko NV

Programma	Borne Werkt en Meedoen in Borne
Doelstelling(en) programma	<p>Stimuleren van bedrijvigheid en werkgelegenheid.</p> <p>Deze deelneming is historisch gegroeid. De gemeente Borne was aandeelhouder in het drinkwaterbedrijf WMO. Binnen de WMO is Wavin en Wadinko ontstaan. Wavin is verkocht.</p> <p>De opdracht voor Wadinko is als volgt geformuleerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het stimuleren van bestaande en nieuwe bedrijvigheid in het verzorgingsgebied van de voormalige WMO door te participeren in het risicodragend vermogen van ondernemingen; - Bijdragen aan de versterking van de economische structuur in het werkgebied, met bijzondere aandacht voor de werkgelegenheid op langere termijn; - Het bevorderen van onderlinge samenwerking tussen ondernemingen waarin wordt deelgenomen, en tussen deze ondernemingen en andere bedrijven en instellingen; - Het stimuleren en laten uitvoeren van kansrijke (bedrijfs)-initiatieven die bijdragen aan gewenste economische en sociale ontwikkelingen in het werkgebied; - Het in stand houden en redelijk laten renderen van het aan Wadinko ter beschikking gestelde vermogen.

Openbaar belang	Bevordering van bedrijvigheid en daarmee de werkgelegenheid in Overijssel, de Noord-Oostpolder en Zuidwest Drenthe.
Deelnemende partijen	Provincie Overijssel en gemeenten uit de provincies Drenthe, Flevoland en Overijssel.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Stemrecht in de AvA. Het college vertegenwoordigt Borne in de AvA.
Financieel belang (aantal aandelen/leningen /garantstellingen/gemeentelijke bijdrage)	55 aandelen à € 100 (2,302% van het totale aandelenpakket). Op 26 november 2010 hebben de aandeelhouders vastgesteld dat alleen dividend wordt uitgekeerd bij een eigen vermogen van tenminste € 60 miljoen en tenminste € 15 miljoen aan liquiditeiten.
Eigen vermogen	01-01-2018 € 67,7 miljoen 31-12-2018 € 68,0 miljoen
Vreemd vermogen	01-01-2018 € 1,5 miljoen 31-12-2018 € 1,5 miljoen
Jaarresultaat	De nettowinst over 2018 bedraagt € 1,5 miljoen.
Risico's verbonden partij (maatschappelijk/financieel)	Geen specifieke risico's.
Risico's gemeente (maatschappelijk/financieel)	Geen risico's uit oogpunt van verlies aan ingebracht kapitaal. Latent vermogen fluctueert bij aangaan van en exit uit participaties.
Ontwikkelingen	Op basis van haar ervaringen bij de participaties heeft Wadinko besloten structureel aandacht te schenken aan het menselijk kapitaal bij haar participaties. In dit kader is vanaf 2015 een start gemaakt met - Wadinko Academy gericht op de verdere persoonlijke ontwikkeling van de directies van haar eigen participaties als de directies van MKB-bedrijven in het Wadinko werkgebied; - Wadinko traineeship gericht op ontwikkeling van jong technisch talent door de mogelijkheid te bieden gedurende twee jaar bij een drietal Wadinko participaties werkervaring op te doen in combinatie met persoonlijke begeleiding. Wadinko heeft geconstateerd dat er in haar werkgebied behoefte bestaat aan risicokapitaal bij kleine ondernemingen waar participatie door middel van aandelen niet realistisch is. Wadinko heeft het product 'ondernemersleningen' geïntroduceerd en een bedrag van € 3 miljoen gealloceerd voor dit product. Er zullen achtergestelde leningen worden verstrekt voor maximaal € 300.000.

Organisaties met een bestuurlijk belang en een maatschappelijk of algemeen belang

- Stichting Beheer Dierenpark Borne

In het geval dat formeel juridisch geen sprake is van een verbonden partij door het ontbreken van een financieel belang maar er wel sprake is van:

* een structurele bekostiging in overwegende mate van (de activiteiten van) een organisatie via één of meer geldstromen (begrotingsfinanciering, subsidie en overeenkomst van opdracht); én

* een bestuurlijke belang;

beveelt de Commissie BBV aan om deze organisaties gezien het maatschappelijke of algemene belang en de mogelijke risico's toch op te nemen in deze paragraaf.

Stichting Beheer Dierenpark Borne

Programma	Mooi Borne
Doelstelling(en) programma	De dierenparken leveren een bijdrage aan mogelijkheden voor passieve recreatie in het dorp. Zowel het groen als de aanwezige dieren dragen hier aan bij.
Openbaar belang	Bevorderen leefbaarheid en educatie, met inzet van buurtparticipatie.
Deelnemende partijen	Welbions en gemeente Borne.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Borne neemt deel in stichting met een jaarlijkse bijdrage voor instandhouding van het dierenpark aan de Spechtstraat en het bokkenparkje aan de Van Deinsteestraat. Het stichtingsbestuur vergadert enkele malen per jaar. Vanuit de wijken Vogelbuurt en Oldhof worden hand- en spandiensten verricht. De dagelijkse verzorging is door de stichting uitbesteed aan een beheerder.
Financieel belang (aantal aandelen/leningen /garantstellingen/gemeentelijke bijdrage)	Geen financieel belang voor de gemeente Borne, het gaat om een kostendekkende instandhouding van de parken. De bijdrage 2018 aan de stichting voor beheer van het dierenpark is € 8.900.
Eigen vermogen	01-01-2018 € 19.000 31-12-2018 € 14.500
Vreemd vermogen	01-01-2018 € 25.000 31-12-2018 € 25.000
Jaarresultaat	Het negatief resultaat over 2018 bedraagt € 4.500. De overschrijding is een gevolg van maatregelen in verband met de ophokplicht (vogelgriep).
Risico's verbonden partij (maatschappelijk/financieel)	De ondersteuning van Welbions wordt als gevolg van landelijke regelgeving voor wooncorporaties beëindigd in 2019. Nadat de deelname van het voormalige Bons en Evers in 2018 al was beëindigd is er dringend behoefte aan nieuwe sponsors. Kringloop Borne heeft in 2018 een over 3 jaar gespreide bijdrage van € 3.000 toegezegd. In 2019 zal in samenspraak met de bedrijven contactfunctionaris moeten worden gezocht naar nieuwe structurele sponsors/deelnemers in de stichting.
Risico's gemeente (maatschappelijk/financieel)	Maatschappelijk gezien zou het verdwijnen van de dierenparken leiden tot een aanzienlijke vershraling van de mogelijkheden voor passieve recreatie in het dorp. Wanneer Borne als enige sponsor/deelnemer in de stichting over zou blijven ontstaat een gat in de begroting. De stichting heeft wel een buffer opgebouwd voor grootschalige vervangingen in de toekomst.
Ontwikkelingen	De inzet van vrijwilligers uit de buurt stond een tijd lang onder druk in de Vogelbuurt, maar onder meer via de NL-Doet dagen is er sprake van nieuwe bereidheid om zich in te zetten voor het dierenpark.

Overige ontwikkelingen verbonden partijen

Stichting Stimuleringsfonds Bornse evenementen

Stichting Stimuleringsfonds Bornse evenementen is geen verbonden partij meer van Borne, omdat geen sprake meer is van een bestuurlijk belang. Het college van B&W is niet meer vertegenwoordigd in het bestuur van de stichting. Het jaar 2018 was een overgangsjaar, om te bepalen welke vorm van subsidie op de stichting van toepassing is, die medio 2019 wordt afgerond.

Bedrijfsvoeringsorganisatie Twentebedrijf

Het college heeft op 22 december 2017 ingestemd met het opheffen van de regeling en liquidatie van de rechtspersoon. Dit is in 2018 geëffectueerd. Ook is het programma Shared service netwerk Twente (SSNT) per 1 juli 2018 beëindigd.

ODT

Per 1 januari 2019 is de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Twente (ODT) van start gegaan. Vanaf dit moment is de netwerkorganisatie Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) gestopt.

Gedurende het jaar 2018 is regionaal gewerkt aan de ontwikkeling van deze ODT. Vanaf eind 2017 zijn verschillende besluiten genomen om op 1 januari 2019 van start te gaan. De gemeente Borne heeft de VTH-milieutaken ondergebracht bij de ODT. Dat zijn alle werkzaamheden op het gebied van vergunningverlening, toezicht, handhaving, geluid, bodem en externe veiligheid.

De ODT is pas kort operationeel en is momenteel bezig de formatie op peil te brengen. In deze inlooperperiode worden ook de processen van de ODT en de deelnemende gemeenten op elkaar afgestemd. In eerste instantie werkt de ODT op basis van input financiering, vooralsnog tot 2022.

Jaarrekening 2018

Gemeente Borne

Waarderingsgrondslagen

Waarderingsgrondslagen

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling, die doorgaans is opgenomen in de september circulaire van het boekjaar.

Met betrekking tot de eigen bijdragen die het CAK int en aan de gemeenten afdraagt geldt op basis van de Kadernota rechtmatigheid 2017 van de commissie BBV het volgende. Gemeenten kunnen op basis van de overzichten van het CAK wel de aantallen personen, soort en omvang van de zorgverlening beoordelen met de eigen WMO-administratie. Probleempunt is dat door het ontbreken van inkomensgegevens op deze overzichten de informatie over de eigen bijdrage ontoereikend is om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke. Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen.

Balans

Vaste activa

Materiële vaste activa

Algemeen

Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak die aan de vervaardiging van het actief worden toegerekend; in dat geval vermeldt de toelichting dat deze kosten worden geactiveerd.

Investerings met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Wanneer investeringen grotendeels of meer worden gedaan voor riolering, het inzamelen van huishoudelijk afval of andere alsook voor rechten die op grond van art. 229 lid 1 a en b Gemeentewet worden geheven, dan worden deze investeringen op de balans opgenomen in een aparte categorie: de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Investerings met een maatschappelijk nut worden, evenals investeringen met een economisch nut, geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur afgeschreven. De verplichting om alle investeringen te activeren volgens de nieuwe methode geldt alleen voor investeringen die vanaf het begrotingsjaar 2017 worden gedaan.

Door de invoering van de nieuwe systematiek blijven verschillen bestaan in de wijze waarop mag worden afgeschreven op investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut die vóór het begrotingsjaar 2017 zijn gedaan. Om inzicht te geven in het deel van de activa dat wel vergelijkbaar is qua systematiek is in het verloopoverzicht in de toelichting op de balans aangegeven welk bedrag volgens de nieuwe systematiek is verantwoord en welk deel volgens een andere systematiek.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en (overige) uitzettingen zijn – tenzij hierna anders is vermeld – opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde

van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering gelukkig niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

De aan derden verstrekte geldleningen zijn opgenomen tegen het overdrachtsbedrag verminderd met de ontvangen aflossingen.

Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Flottende activa

Vorraden

Onderhanden werk

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken) alsmede de rentekosten berekend zoals voorgeschreven in het BBV en de administratie- en beheerskosten.

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat.
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht.
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende activa

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen zijn opgenomen algemene- en bestemmingsreserves alsmede het saldo van de rekening van baten en lasten.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter tegen de contante waarde (tegen 1,648%) van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De onderhoudsegalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Vaste schulden met rentetypische looptijd langer dan één jaar

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Overzicht van baten en lasten 2018

Omschrijving (Bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2018			Actuele begroting 2018			Realisatie 2018		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
<i>Programma's</i>									
Leve Borne	15.695	14.838	857	18.610	14.913	3.696	11.284	11.475	-192
Meedoen in Borne	25.850	5.266	20.584	30.653	5.164	25.489	31.505	6.333	25.172
Mooi Borne	2.737	-165	2.901	3.379	53	3.326	3.549	223	3.326
Borne Werkt	1.848	68	1.779	2.364	69	2.295	2.949	-108	3.057
Beter Borne	1.156	286	870	2.114	396	1.718	2.439	473	1.966
Borne Algemeen	7.187	7.960	-773	12.612	14.295	-1.683	733	-74	807
<i>Subtotaal programma's</i>	54.473	28.254	26.218	69.732	34.890	34.841	52.458	18.322	34.136
<i>Algemene Dekkingsmiddelen</i>									
Lokale heffingen	0	5.377	-5.377	0	5.367	-5.367	0	5.339	-5.339
Algemene uitkeringen	0	28.201	-28.201	0	29.970	-29.970	0	29.855	-29.855
Dividend	0	1.099	-1.099	0	1.099	-1.099	0	1.361	-1.361
Saldo financieringsfunctie	0	169	-169	0	169	-169	480	0	480
Overige algemene dekkingsmiddelen	0	1.782	-1.782	0	1.782	-1.782	0	1.786	-1.786
<i>Subtotaal algemene dekkingsmiddelen</i>	0	36.627	-36.627	0	38.386	-38.386	480	38.340	-37.860
Overhead	10.958	814	10.144	6.123	555	5.568	6.272	163	6.109
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	63	0	63	63	0	63	0	0	0
<i>Gerealiseerde saldo van baten en lasten</i>	65.494	65.696	-202	75.917	73.832	2.085	59.210	56.825	2.385
<i>Toevoeging/onttrekking aan reserves</i>									
Leve Borne	441	989	-548	441	989	-548	502	5	497
Meedoen in Borne	553	851	-298	553	1.144	-591	476	898	-422
Mooi Borne	56	176	-120	56	176	-120	51	11	41
Borne Werkt	178	0	178	378	0	378	378	283	96
Beter Borne	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Borne Algemeen	849	563	286	3.564	4.768	-1.205	3.828	4.602	-774
<i>Gerealiseerde resultaat</i>	67.571	68.274	-703	80.909	80.909	0	64.445	62.623	1.822

Informatie Wet normering topinkomens (WNT)

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Borne van toepassing zijnde regelgeving: Het algemeen WNT-maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2018 voor Borne is € 189.000. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte.

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling

bedragen x € 1	G.J. Rozendom	S.F. Morsink
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Raadsgriffier
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00	1,00
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	92.938	76.023
Beloningen betaalbaar op termijn	15.641	12.372
<i>Subtotaal</i>	<i>108.579</i>	<i>88.395</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	189.000	189.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Totale bezoldiging	108.579	88.395
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2017		
bedragen x € 1	G.J. Rozendom	S.F. Morsink
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Raadsgriffier
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	93.831	77.121
Beloningen betaalbaar op termijn	13.664	11.480
<i>Subtotaal</i>	<i>107.495</i>	<i>88.601</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	181.000	181.000
Totale bezoldiging	107.495	88.601

*Per abuis zijn in de jaarrekening van 2017 de namen van de topfunctionarissen niet opgenomen bij de verantwoording. Daarnaast wijken de hierboven opgenomen vergelijkende cijfers 2017 af van de verantwoording zoals opgenomen in de jaarrekening over 2017. Voorgaande leidt niet tot een onverschuldigde betaling. Derhalve wordt volstaan met deze toelichting.

Rechtmatigheid

Begrotingsrechtmatigheid

In onderstaand overzicht zijn de afwijkingen van de programma's (overschrijding op lasten) met daarbij de verklaringen in hoeverre de afwijking past in het door de raad geformuleerde beleid. Voor een nadere uitleg van de verschillen wordt verwezen naar de toelichting op de programmarekening. Overschrijdingen van € 100.000 of meer zijn toegelicht.

Programma	Begrotingsafwijking lasten			Verklaring	Conclusie
	Begroot	Werkelijk	Verschil		
1. Leve Borne	19.050.600	11.785.832	7.264.768-	n.v.t.	Zie hieronder
2. Meedoen in Borne	31.206.077	31.981.275	775.198	Maatwerkdienstverlening 18- (1.282k)*	Zie hieronder
3. Mooi Borne	3.435.117	3.599.927	164.810	Cultuurpresentatie, cultuurproductie (150k)*	Zie hieronder
4. Borne Werkt	2.741.886	3.327.239	585.353	Verkeer en vervoer (570k)*	Zie hieronder
5. Beter Borne	2.114.008	2.438.996	324.988	Bestuur (192k) en Burgerzaken (133k)*	Zie hieronder
6. Borne Algemeen	22.361.241	11.311.920	11.049.321-	n.v.t.	Zie hieronder

Conclusie begrotingsrechtmatigheid

Bij het beoordelen van de analyse van de begrotingsoverschrijding per programma is vastgesteld dat deze begrotingsoverschrijdingen binnen de beleidskaders van de gemeenteraad vallen en niet meetellen in de oordeelsvorming van de jaarrekening.

*Voor de toelichtingen wordt verwezen naar de programmaverantwoording.

Baten en lasten per programma en toelichting

Baten en lasten per programma (€ x1.000)	Primitieve begroting			Actuele begroting			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
P1 Leve Borne	16.136	15.827	308	19.051	15.902	3.148	11.786	11.481	305	7.265	4.422	2.843
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	614	478	136	1.296	509	787	1.130	301	830	166	209	-43
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.186	0	1.186	1.211	0	1.211	1.178	0	1.178	34	0	34
1.2 Openbare orde en veiligheid	89	12	77	230	12	218	148	4	144	82	8	74
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.948	1.948	1	2.000	1.948	53	173	1.523	-1.350	1.828	425	1.403
7.2 Riolering	1.088	1.770	-682	1.257	1.679	-423	1.469	1.796	-327	-213	-117	-96
7.3 Afval	1.735	2.313	-578	1.684	2.133	-449	1.999	2.465	-465	-316	-332	16
7.4 Milieubeheer	121	0	121	655	0	655	548	122	426	107	-122	229
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	176	158	18	310	209	101	838	934	-96	-528	-724	196
8.1 Ruimtelijke ordening	109	28	81	408	28	380	369	42	327	39	-14	53
8.2 Grondexploitatie	8.950	8.687	263	9.155	8.946	209	3.075	3.517	-442	6.080	5.429	650
8.3 Wonen en bouwen	122	435	-313	844	438	406	857	778	79	-13	-340	327
P2 Meedoen in Borne	26.403	6.117	20.286	31.206	6.308	24.898	31.981	7.231	24.750	-775	-923	148
4.1 Openbaar basisonderwijs	223	6	217	319	6	313	347	19	328	-28	-13	-15
4.2 Onderwijshuisvesting	1.437	94	1.343	1.570	138	1.432	1.402	145	1.257	168	-7	175
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	616	79	537	747	99	649	764	80	684	-16	19	-35
5.1 Sportbeleid en activering	78	0	78	432	148	284	457	153	304	-25	-5	-19
5.2 Sportaccommodaties	1.816	514	1.302	2.259	516	1.743	2.185	598	1.586	74	-82	156
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.653	58	1.595	2.613	58	2.555	1.730	54	1.676	882	4	879
6.3 Inkomensregelingen	7.075	4.955	2.120	7.481	5.010	2.471	8.242	5.720	2.522	-762	-710	-52
6.4 Begeleide participatie	2.897	0	2.897	2.849	0	2.849	2.742	0	2.742	107	0	107
6.5 Arbeidsparticipatie	301	1	300	348	0	348	287	3	284	61	-3	64

6.6 Maatwerkvoorzieningen WMO	1.181	110	1.071	1.608	15	1.593	1.302	23	1.279	306	-8	314
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	3.870	300	3.570	4.310	300	4.010	4.500	396	4.104	-191	-96	-94
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	4.301	0	4.301	5.127	19	5.108	6.409	39	6.370	-1.282	-21	-1.261
6.81 Geescaleerde zorg 18+	110	0	110	255	0	255	267	0	267	-12	0	-12
6.82 Geescaleerde zorg 18-	125	0	125	530	0	530	602	0	602	-72	0	-72
7.1 Volksgezondheid	723	0	723	759	0	759	744	0	744	15	0	15
P3 Mooi Borne	2.793	12	2.782	3.435	229	3.206	3.600	233	3.367	-165	-4	-161
3.4 Economische promotie	85	10	75	168	10	158	135	10	125	33	1	32
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie	424	0	424	424	0	424	574	0	574	-150	0	-150
5.4 Musea	50	0	50	50	0	50	51	0	51	-1	0	-1
5.5 Cultureel erfgoed	42	1	42	73	1	73	76	0	76	-3	0	-3
5.6 Media	409	0	409	409	0	409	414	0	414	-5	0	-5
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recrea	1.784	1	1.783	2.311	219	2.092	2.350	223	2.126	-39	-5	-34
P4 Borne Werkt	2.026	68	1.958	2.742	69	2.673	3.327	174	3.153	-585	-106	-480
0.63 Baten parkeerbelasting	0	10	-10	48	10	38	44	11	33	4	-1	5
2.1 Verkeer en vervoer	1.639	26	1.613	2.132	26	2.106	2.701	140	2.561	-570	-114	-456
2.2 Parkeren	140	0	140	202	0	202	201	0	201	1	0	1
3.1 Economische ontwikkeling	97	0	97	124	0	124	159	0	159	-35	0	-35
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregeling	150	32	118	237	33	204	222	22	200	14	10	4
P5 Beter Borne	1.156	286	870	2.114	396	1.718	2.439	473	1.966	-325	-77	-248
0.01 Bestuur	966	0	966	1.415	0	1.415	1.607	59	1.548	-192	-59	-133
0.2 Burgerzaken	190	286	-96	699	396	303	832	414	418	-133	-18	-115
P6 Borne Algemeen	2.077	2.578	-501	11.228	13.179	-1.950	5.235	5.799	-563	5.993	7.380	-1.387
0.10 Mutaties reserves	2.077	2.578	-501	4.992	7.077	-2.085	5.235	5.799	-563	-244	1.279	-1.522
0.11 Resultaat van rek Baten en lasten	0	0	0	6.237	6.102	135	0	0	0	6.237	6.102	135
0.4 overhead	10.958	814	10.144	6.123	555	5.568	6.272	163	6.109	-149	392	-542

0.5 Treasury	5.637	8.672	-3.035	5.647	8.672	-3.026	-497	1.712	-2.208	6.143	6.961	-817
0.61 OZB woningen	347	3.526	-3.179	149	3.554	-3.405	178	3.491	-3.313	-29	63	-93
0.62 OZB niet woningen	0	1.748	-1.748	30	1.709	-1.679	32	1.750	-1.718	-2	-41	39
0.64 Belastingen overig	0	272	-272	68	273	-205	67	262	-195	1	11	-10
0.70 Algemene uitk. en overige uitk.	0	28.201	-28.201	26	29.970	-29.944	0	29.855	-29.855	26	115	-89
0.8 Overige baten en lasten	38	153	-115	-909	93	-1.002	24	0	24	-933	93	-1.026
Totaal programma's	67.571	68.274	-703	80.909	80.909	0	64.445	62.623	1.822	16.464	18.286	-1.822

Programma Leve Borne

(x € 1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	16.136	19.051	11.786	7.265 V
Totale baten	15.827	15.902	11.481	4.422 N
Saldo (lasten minus baten)	308	3.148	305	2.843 V

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	614	1.296	1.130	166 V
Totale baten	478	509	301	209 N
Saldo (lasten minus baten)	136	787	830	43 N

Het daadwerkelijke onderhoud vindt later plaats dan gepland. Dat levert een incidenteel voordeel op. Er is geconstateerd dat de oude Casimirschool aan de van Heemskerkstraat 75 nog in de boeken stond. De afboeking levert een extra nadeel van 133.000 op.

1.1 Crisisbeheersing en brandweer

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	1.186	1.211	1.178	34 V
Totale baten	0	0	0	0 V
Saldo (lasten minus baten)	1.186	1.211	1.178	34 V

Bij de doorbelasting van centraal begrote kosten zijn enige onbedoelde effecten ontstaan. Zie voor een toelichting hieromtrent paragraaf Bedrijfsvoering.

1.2 Openbare orde en veiligheid

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	89	230	148	82 V
Totale baten	12	12	4	8 N
Saldo (lasten minus baten)	77	218	144	74 V

Doordat de coördinator Ondernijning in plaats van 2018 pas in januari 2019 in functie is gekomen is er een voordeel ontstaan.

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	1.948	2.000	173	1.828 V
Totale baten	1.948	1.948	1.523	425 N
Saldo (lasten minus baten)	1	53	-1.350	1.403 V

Het voordeel van € 1.403.000 bestaat hoofdzakelijk uit de volgende componenten:

- Vrijval voorziening RBT overig (€ 809.000 V)
- Vrijval investeringsbijdragen balanspost RBT (€ 351.000 V)
- Lagere voorziening RBT (€ 363.000 V)
- Dotatie voorziening De Veldkamp (€ 128.000 N)

Het vrijvallen van de bovenste twee bedragen levert in 2018 een incidenteel voordeel op, maar de verplichtingen dienen de komende jaren wel op te worden genomen in de begroting.

Voor een nadere toelichting op de grondexploitaties zie paragraaf Grondbeleid.

7.2 Riolering

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	1.088	1.257	1.469	213 N
Totale baten	1.770	1.679	1.796	117 V
Saldo (lasten minus baten)	-682	-423	-327	96 N

Een hogere heffing levert een voordeel van €178.000 op.

Bij het realiseren van kavels is minder geïnd aan rioolaansluitingen dan verwacht. Dit zorgt voor een nadeel van €33.000. Op verzoek van de raad zijn adviezen met betrekking tot installatieveiligheid uitgebracht. Hiervoor waren echter geen middelen beschikbaar gesteld. Daarnaast waren er diverse onvoorziene onderhoud- en inspectiewerkzaamheden, zoals onderhoudswerkzaamheden aan de lijngoten in de Nieuwe Kerkstraat. Samen zorgen deze voor een nadeel van €11.000. De rioolheffing dient conform ons beleid 100% kostendekkend te zijn. De opbrengsten uit de rioolheffing zijn hoger dan de uitgaven. Na het toerekenen van alle kosten en de daaruit volgende storting in de voorziening ontstaat er een nadeel van €96.000 op het taakveld riolering.

7.3 Afval

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	1.735	1.684	1.999	316 N
Totale baten	2.313	2.133	2.465	332 V
Saldo (lasten minus baten)	-578	-449	-465	16 V

Er ontstaat een voordeel van €392.000 door een hogere legesinkomst dan verwacht (€88.000). Daarnaast zijn de ontvangsten vanuit Nedvang voor verpakkingen €270.000 hoger dan begroot. Hier zit een nabetaling van €169.000 uit 2017 in. Dit voordeel is incidenteel, omdat in de komende jaren de vergoedingen vanuit Nedvang gaan wijzigen. Daarnaast zijn de vuilverwerkingskosten €34.000 lager dan begroot. Dit voordeel ontstaat doordat in 2018 voor het eerst gedurende het gehele jaar met de vierwekelijkse inzameling/verpakkingencontainer gewerkt is.

De leges die mogen worden geheven over afval mogen conform ons beleid maximaal 100% kostendekkend zijn. De opbrengsten uit de afvalstoffenheffing zijn hoger dan de uitgaven. Na toerekening van alle lasten wen de daaruit volgende storting in de voorziening resteert er een voordeel van €16.000.

7.4 Milieubeheer

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	121	655	548	107 V
Totale baten	0	0	122	122 V
Saldo (lasten minus baten)	121	655	426	229 V

Het verschil is deels opgebouwd uit het nog niet betaald hebben van de deelnamekosten voor de RUD (€ 140.000) en deels door meevallers in de sfeer van subsidies (€ 102.000). Waarnaast een aantal incidentele nadelen (€ 13.000)

7.5 Begraafplaatsen en crematoria

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	176	310	838	528 N
Totale baten	158	209	934	724 V
Saldo (lasten minus baten)	18	101	-96	196 V

Het saldo van baten en lasten op de begraafplaats is € 196.000 lager dan begroot. De afwijking wordt hoofdzakelijk (€ 140.000) veroorzaakt door de vrijval van de voorziening uitgifte eigen graven.

Daarnaast waren er hogere leges, lagere kapitaallasten en lagere onderhoudskosten. De aanleg van het urnenveld heeft tot extra leges geleid. De onderhoudskosten zijn lager doordat de geplande werkzaamheden aan de entree zijn opgeschort.

In 2019 worden de werkzaamheden alsnog uitgevoerd in combinatie met de werkzaamheden aan het beheerdersgebouw en de werkloods. Voor de uitvoering is € 17.500 overgeheveld naar 2019.

De kapitaallasten zijn lager doordat het krediet van het urnenveld ultimo 2017 is overgeheveld naar 2018 en daardoor de afschrijving pas met ingang van 2019 op de exploitatie zal gaan drukken.

8.1 Ruimtelijke ordening

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	109	408	369	39 V
Totale baten	28	28	42	14 V
Saldo (lasten minus baten)	81	380	327	53 V

Het verschil tussen begrote en gerealiseerde kosten is bijna geheel ontstaan door een onjuiste doorbelasting van centraal begrote kosten. Zie voor een toelichting hieromtrent paragraaf Bedrijfsvoering.

8.2 Grondexploitatie

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	8.950	9.155	3.075	6.080 V
Totale baten	8.687	8.946	3.517	5.429 N
Saldo (lasten minus baten)	263	209	-442	650 V

Het voordeel op het taakveld/kostenplaats projectatelier ad € 235.000 is ontstaan omdat de kosten niet budgetneutraal in de begroting 2018 zijn opgenomen.

Nader toegelicht:

- Het volledig doorberekenen van salariskosten van projectmedewerkers aan de projecten. In de begroting 2018 is hiermee geen rekening houden. Voordeel € 120.000.
- De doorberekening van overheadkosten aan projecten. In de begroting 2018 is rekening gehouden met een gedeeltelijke doorbelasting van overheadkosten. In de nieuwe kosten verdeelsystematiek zijn de overheadkosten volledig doorbelast aan projecten. Voordeel € 115.000.

Het overige saldo ontstaat door de bouwgrondexploitaties. Deze worden toegelicht in de paragraaf grondbeleid.

8.3 Wonen en bouwen

<i>(€ x1.000)</i>	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	122	844	857	13 N
Totale baten	435	438	778	340 V
Saldo (lasten minus baten)	-313	406	79	327 V

De vanaf 1 juli geldende verplichting om aardgasloos te bouwen levert een incidenteel voordeel op leges voor de omgevingsvergunning bouw van 338.000. Daardoor hebben mensen nog voor 1 juli een vergunning aangevraagd om nog met gas te kunnen bouwen. Daar staat tegenover dat in verband daarmee ook meer advies nodig was, wat een nadeel opleverde van 20.000.

Programma Meedoen in Borne

(x € 1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	26.403	31.206	31.981	775 N
Totale baten	6.117	6.308	7.231	923 V
Saldo (lasten minus baten)	20.286	24.898	24.750	148 V

4.1 Openbaar basisonderwijs

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	223	319	347	28 N
Totale baten	6	6	19	13 V
Saldo (lasten minus baten)	217	313	328	15 N

4.2 Onderwijshuisvesting

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	1.437	1.570	1.402	168 V
Totale baten	94	138	145	7 V
Saldo (lasten minus baten)	1.343	1.432	1.257	175 V

In de actuele begroting 2018 is nog een dotatie opgenomen van € 61.000 (groot) onderhoud onderwijshuisvesting. Bij het vaststellen van de jaarrekening 2016 is besloten de voorziening op te heffen. Hierdoor is een dotatie niet langer aan de orde.

Daarnaast wordt een significant deel van de afwijking veroorzaakt door het verlagen van de rente over de kapitaallasten. Op grond van de BBV wet- en regelgeving is de rente vastgesteld op een lager percentage dan waarvan in de begroting is uitgegaan.

Het restant bestaat uit een opeenstapeling van kleine verschillen in onder andere salariskosten en verzekeringspremies.

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	616	747	764	16 N
Totale baten	79	99	80	19 N
Saldo (lasten minus baten)	537	649	684	35 N

Het verschil wordt verklaard door hogere lasten voor de inzet van leerplicht en vroeg signalering van taalachterstanden bij 5 jarigen.

Verder zijn er bij de doorbelasting van centraal begrote kosten enige onbedoelde effecten ontstaan. Zie voor een toelichting hieromtrent paragraaf Bedrijfsvoering.

5.1 Sportbeleid en activering

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	78	432	457	25 N
Totale baten	0	148	153	5 V
Saldo (lasten minus baten)	78	284	304	19 N

5.2 Sportaccommodaties

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	1.816	2.259	2.185	74 V
Totale baten	514	516	598	82 V
Saldo (lasten minus baten)	1.302	1.743	1.586	156 V

Veel grote onderhoudswerkzaamheden, welke gepland stonden voor sportcomplex 't Wooldrik, zijn niet uitgevoerd. Dit in afwachting van project 't Wooldrik.

Ook bij sportcomplex Wensinkhof zijn een aantal onderhoudswerkzaamheden uitgesteld tot 2019-2020. Dit omdat er nog geen directe aanleiding was om zaken te vervangen.

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	1.653	2.613	1.730	882 V
Totale baten	58	58	54	4 N
Saldo (lasten minus baten)	1.595	2.555	1.676	879 V

De gemeente draagt de vaste (kapitaal-)lasten van het Kulturhus. Naast deze bijdrage in natura stelt de gemeente ook een subsidie beschikbaar. Het totaal van de lump sum subsidie en de kapitaallasten bedraagt circa € 1,5 miljoen. Tijdens het opstellen van de begroting 2018 is, vooruitlopend op het vaststellen van een verdeelsleutel, 50% geraamd als toerekening aan 'Samenkracht en burgerparticipatie'.

Gedurende het jaar 2018 is een nadere analyse uitgevoerd op de financiën van het Kulturhus en de toerekening aan de afzonderlijke taakvelden. Dit heeft er toe geleid dat 25% in plaats van 50% van de lasten hierop is verantwoord. Dit leidt tot een voordeel van € 375.000

De lasten voor cliëntondersteuning (€ 109.000) zijn niet verantwoord binnen dit taakveld, maar binnen taakveld 6.71 ((Maatwerkdienstverlening 18+).

Voor het planmatig groot onderhoud aan het onroerend goed dat verhuurd wordt aan kinderopvang was € 100.000 begroot. We hebben dit niet in uitvoering genomen.

De start van de trajecten uit de transformatieagenda kost meer tijd dan verwacht. Het jaar 2018 is gebruikt voor de oriëntatiefase van diverse onderdelen. Daarom heeft overheveling van het bedrag van € 240.000 naar 2019 plaatsgevonden.

Het resterende verschil van € 55.000 betreft afrondingsverschillen op diverse posten binnen dit taakveld.

6.3 Inkomensregelingen

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	7.075	7.481	8.242	762 N
Totale baten	4.955	5.010	5.720	710 V
Saldo (lasten minus baten)	2.120	2.471	2.522	52 N

De lagere baten worden veroorzaakt doordat voor 2018 nog de jaarlijkse € 400.000 SMS trekkingsrechten waren begroot. Na de juridische afwikkeling van dit dossier konden die baten niet meer gerealiseerd worden. Deze tegenvaller wordt voor circa € 225.000 gecompenseerd door een positieve bijstelling van de specifieke gebundelde uitkering (BUIG budget).

De uitgaven voor bijstandsuitkeringen vielen circa € 300.000 lager uit dan begroot. Dit sluit aan op de nationale trend van dalende bijstandsgerechtigden als gevolg van de aantrekkende economie. Deze

meevaller werd voor circa € 115.000 gedempt door de advieskosten die gemaakt zijn voor de juridische bijstand in het SMS geschil met de gemeente Hengelo.

6.4 Begeleide participatie

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	2.897	2.849	2.742	107 V
Totale baten	0	0	0	0 V
Saldo (lasten minus baten)	2.897	2.849	2.742	107 V

Een deel van het ontvangen participatiebudget is door het Rijk gelabeld als WSW 'oude stijl'. Deze component wordt 1:1 doorsluisd naar SWB. De doorsluising wordt als last in dit taakveld verantwoord.

De begroting 2018 was gebaseerd op de meicirculaire 2016. In de meicirculaire 2018 is het participatiebudget aangepast met als gevolg dat Borne € 107.000 minder heeft ontvangen. Als gevolg van de 1:1 doorsluising leidt een lagere uitkering ook tot lagere lasten op dit taakveld.

6.5 Arbeidsparticipatie

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	301	348	287	61 V
Totale baten	1	0	3	3 V
Saldo (lasten minus baten)	300	348	284	64 V

Voor 2018 zijn op lump sum basis 50 ontwikkeltrajecten bij het SWB ingekocht ten behoeve van re-integratie. In combinatie met de bijdrage aan het Werkplein ontstaat een overschrijding van € 30.000.

De onderbesteding op het taakveld wordt veroorzaakt door minder aanvragen voor individuele studietoelage en minder inzet van de (begrote) begeleiding en job-coachingkosten.

6.6 Maatwerkvoorzieningen WMO

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	1.181	1.608	1.302	306 V
Totale baten	110	15	23	8 V
Saldo (lasten minus baten)	1.071	1.593	1.279	314 V

Binnen dit taakveld worden de woonvoorzieningen, vervoersvoorzieningen en hulpmiddelen belast.

In het voorgaande jaar heeft de gemeente Borne het onderhoud en reparatie van de elektrische deuropeners (>100 stuks) overgedragen aan de woningcorporatie Welbions. Dit heeft een besparing opgeleverd van 80.000 ten opzichte van voorgaande jaren. De vervoerskosten voor 2018 komen voort uit reeds bestaande contracten en vastgestelde prijsafspraken. We zien een afname in het aantal aanvragen voor vervoer, dit geeft een positief saldo van 145.000. Er zijn minder hulpmiddelen verstrekt waardoor een positief resultaat ontstaat van 35.000.

Verder zijn er bij de doorbelasting van centraal begrote kosten enige onbedoelde effecten ontstaan. Zie voor een toelichting hieromtrent paragraaf Bedrijfsvoering.

6.71 Maatwerkdienstverlening 18+

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)	
Totale lasten	3.870	4.310	4.500	191	N
Totale baten	300	300	396	96	V
Saldo (lasten minus baten)	3.570	4.010	4.104	94	N

Binnen dit taakveld worden de lasten voor de maatwerkvoorziening huishoudelijke ondersteuning, begeleiding en dagbesteding verantwoord. De verplichte tariefsverhoging (CAO-afspraken en hanteren van een reële kostprijs) voor huishoudelijke ondersteuning is niet per 1 april 2018 doorgevoerd, maar vanaf 1 januari 2019. Over 2018 is een eenmalige compensatie aan aanbieders betaald. Hierdoor is er een overschot van 600.000 op huishoudelijke ondersteuning. Er is een toename van het aantal inwoners met begeleiding en dagbesteding van 10%. Dit betekent een nadeel van ruim 150.000. Overige kosten die ten laste van dit taakveld zijn gebracht zijn de collectieve zorgverzekering voor Menzis (216.000), cliëntondersteuning (109.000), ingehuurd Wmo-personeel (220.000) en diverse kleinere posten waaronder diverse doorbelastingen (44.000). Hiervoor waren geen baten binnen dit taakveld opgenomen. Doordat er meer inwoners gebruik hebben gemaakt van huishoudelijke ondersteuning en begeleiding, zijn er extra baten van 45.000 aan eigen bijdragen ontvangen.

6.72 Maatwerkdienstverlening 18-

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)	
Totale lasten	4.301	5.127	6.409	1.282	N
Totale baten	0	19	39	21	V
Saldo (lasten minus baten)	4.301	5.108	6.370	1.261	N

Het budget voor jeugdhulp is ruim overschreden. Zoals dat ook voor de Wmo geldt, was de reguliere formatie voor jeugdhulp niet toereikend. Er is extra menskracht ingehuurd. De hiermee gepaard gaande kosten bedroegen € 220.000,-. In 2018 is een bedrag van € 100.000 betaald voor nota's die betrekking hadden op 2016 en 2017.

Het was in 2018 noodzakelijk voor 4 jongeren verblijf- en behandeltrajecten in te zetten. Een dergelijk traject kost ruim € 100.000,- per jongere per jaar. Deze trajecten zijn zowel ingezet via het gedwongen kader (uitspraak kindbeschermingsmaatregel) als vanuit de gemeentelijke toegang. In de begroting was rekening gehouden met 2 van deze trajecten.

Uit de startanalyse Twentse jeugdzorg komt naar voren dat de uitgaven over 2018 voor jeugdhulp in Twente met 26% zijn gestegen ten opzichte van 2017.

Dit is ook het geval in deze gemeente.

Er is een overschot op het budget preventief jeugd beleid van € 100.000. Dit komt omdat kosten voor Veilig Thuis Twente in 2018 zijn verantwoord onder de WMO, geëscaleerde zorg.

Aanvullend wordt opgemerkt dat door zorgvuldige controle van alle ingediende zorgaanvragen van zorgaanbieders, die via de externe verwijzers jeugdhulp verlenen, ingediende aanvragen tot een bedrag van € 531.000 niet zijn toegekend. Redenen van afwijzing waren dubbele zorgtrajecten, combinaties van zorgtrajecten die niet mogelijk zijn en aanvragen die bij een andere gemeente hadden moeten worden gedaan in verband met het woonplaatsbeginsel. De gemeente waarin de gezaghebbende ouders wonen is namelijk verantwoordelijk voor het betalen van de jeugdhulp. Als er sprake is van een voogdijmaatregel dan moet de gemeente betalen waarin de jongere daadwerkelijk verblijft.

6.81 Geëscaleerde zorg 18+

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	110	255	267	12 N
Totale baten	0	0	0	0 V
Saldo (lasten minus baten)	110	255	267	12 N

6.82 Geëscaleerde zorg 18-

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	125	530	602	72 N
Totale baten	0	0	0	0 V
Saldo (lasten minus baten)	125	530	602	72 N

De kinderrechter bepaalt of er een kindbeschermingsmaatregel komt. De gecertificeerde instellingen (=G.I.'s) voeren de kindbeschermingsmaatregelen uit. De G.I.'s bepalen welke zorg ingezet moet worden. De gemeente moet de kosten van die gedwongen hulpverlening betalen. De kosten van de zorg die via het gedwongen kader is ingezet, worden verantwoord op de kostenplaats maatwerk 18 -. Op deze de kostenplaats zijn de kosten van de begeleiding van de G.I.'s verantwoord. Dit is de begeleiding die de voogden aan de gezinnen biedt waarvoor een kindbeschermingsmaatregel is uitgesproken en de begeleiding aan pleeggezinnen, waar kinderen zijn geplaatst met een kindbeschermingsmaatregel. Er zijn in 2018 meer trajecten via het gedwongen kader ingezet en er

zijn nog declaraties van begeleidingstrajecten ingediend die betrekking hadden op 2017. Hierdoor is er een overschrijding op dit budget ontstaan.

7.1 Volksgezondheid

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Verskil 2018 (3-2)
Totale lasten	723	759	744	15 V
Totale baten	0	0	0	0 V
Saldo (lasten minus baten)	723	759	744	15 V

Programma Mooi Borne

(x € 1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	2.793	3.435	3.600	165 N
Totale baten	12	229	233	4 V
Saldo (lasten minus baten)	2.782	3.206	3.367	161 N

3.4 Economische promotie

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	85	168	135	33 V
Totale baten	10	10	10	1 N
Saldo (lasten minus baten)	75	158	125	32 V

Geen opmerkingen. (personeel)

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	424	424	574	150 N
Totale baten	0	0	0	0 V
Saldo (lasten minus baten)	424	424	574	150 N

De gemeente draagt de vaste (kapitaal-)lasten van het Kulturhus. Naast deze bijdrage in natura stelt de gemeente ook een subsidie beschikbaar. Het totaal van de lump sum subsidie en de kapitaallasten bedraagt circa € 1,5 miljoen. Tijdens het opstellen van de begroting 2018 is, vooruitlopend op het vaststellen van een verdeelsleutel, 20% geraamd als toerekening aan cultuur.

Gedurende het jaar 2018 is een nadere analyse uitgevoerd op de financiën van het Kulturhus en de toerekening aan de afzonderlijke taakvelden. Dit heeft er toe geleid dat 35% in plaats van 20% van de lasten aan cultuur is toegerekend. Dit zorgt voor een nadeel van € 225.000. In combinatie met de onderbesteding van de waarderingsubsidies met een bedrag van € 75.000 is hiermee het verschil volledig verklaard.

5.4 Musea

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	50	50	51	1 N
Totale baten	0	0	0	0 V
Saldo (lasten minus baten)	50	50	51	1 N

5.5 Cultureel erfgoed

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	42	73	76	3 N
Totale baten	1	1	0	0 N
Saldo (lasten minus baten)	42	73	76	3 N

5.6 Media

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	409	409	414	5 N
Totale baten	0	0	0	0 V
Saldo (lasten minus baten)	409	409	414	5 N

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	1.784	2.311	2.350	39 N
Totale baten	1	219	223	5 V
Saldo (lasten minus baten)	1.783	2.092	2.126	34 N

Het budget onderhoud bomen is overschreden met € 68.000. Dit heeft enerzijds te maken met extra werkzaamheden als gevolg van de storm in januari 2018 (€ 30.000). Anderzijds hebben in 2018 extra onderhoudswerkzaamheden plaats gevonden voortkomend uit de boomveiligheidscontroles (€ 28.000). Met deze werkzaamheden is achterstallig onderhoud met betrekking tot bomen weggewerkt.

Onderhoudswerkzaamheden aan de Groene Poort zijn structureel van aard. De lasten zijn incidenteel begroot t/m 2017. Dit betekent een overschrijding van € 26.000 in 2018. Daarnaast ontstaat er een voordeel van € 15.000. Dit betreft het saldo van nog te realiseren inkomsten en uitgaven door verplaatsing van het Spookhuis in Hertme.

Een hogere doorbelasting dan begroot lijdt tot een nadeel van €83.000 op het personeel, dit wordt centraal toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering. Daarnaast is er in 2018 incidenteel €290.000 beschikbaar gesteld voor de agenda van Twente, hier is €170.000 uitgegeven, per saldo een voordeel van €120.000. Op diverse posten zijn kleine overschotten gerealiseerd, per saldo €8.000. Dit lijdt in totaal tot een nadeel van €34.000 op het taakveld Openbaar groen.

Programma Borne Werk

(x € 1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	2.026	2.742	3.327	585 N
Totale baten	68	69	174	106 V
Saldo (lasten minus baten)	1.958	2.673	3.153	480 N

0.63 Baten parkeerbelasting

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	0	48	44	4 V
Totale baten	10	10	11	1 V
Saldo (lasten minus baten)	-10	38	33	5 V

2.1 Verkeer en vervoer

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	1.639	2.132	2.701	570 N
Totale baten	26	26	140	114 V
Saldo (lasten minus baten)	1.613	2.106	2.561	456 N

Het nadeel van €372.000 wordt voor €292.000 veroorzaakt door uitgaven aan de verbindingsweg. Hier staat een onttrekking uit de reserve tegenover waardoor het per saldo budgetneutraal is verwerkt.

We realiseren een voordeel van €44.000 op het onderhoud van de openbare verlichting. Dit betreft een incidenteel voordeel doordat we meer hebben vervangen. Hierdoor wordt het krediet overschreden, maar leidt tot lagere onderhoudslasten.

Daarnaast ontstaat er een nadeel van 80.000 op het onderhoud van de wegen. Dit wordt veroorzaakt door noodzakelijke reparaties aan asfaltwegen en wegbermen om de veiligheid te kunnen waarborgen.

2.2 Parkeren

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	140	202	201	1 V
Totale baten	0	0	0	0 V
Saldo (lasten minus baten)	140	202	201	1 V

3.1 Economische ontwikkeling

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	97	124	159	35 N
Totale baten	0	0	0	0 V
Saldo (lasten minus baten)	97	124	159	35 N

Bij de doorbelasting van centraal begrote kosten zijn enige onbedoelde effecten ontstaan. Zie voor een toelichting hieromtrent paragraaf Bedrijfsvoering.

3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	150	237	222	14 V
Totale baten	32	33	22	10 N
Saldo (lasten minus baten)	118	204	200	4 V

Programma Beter Borne

(x € 1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	1.156	2.114	2.439	325 N
Totale baten	286	396	473	77 V
Saldo (lasten minus baten)	870	1.718	1.966	248 N

0.01 Bestuur

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	966	1.415	1.607	192 N
Totale baten	0	0	59	59 V
Saldo (lasten minus baten)	966	1.415	1.548	133 N

Het nadeel van €133.000 op Bestuur heeft de volgende oorzaken:

De aanvullende overeenkomst met de accountant voor de controle van de jaarrekening leidt tot een structurele verhoging van de kosten. Voor 2018 waren deze extra kosten nog niet begroot wat leidt tot een nadeel op accountantskosten van €18.000 (N)

Door aanpassing van het rechtspositiebesluit zijn de vergoedingen voor raadsleden met ingang van 1 april 2018 gestegen. Omdat deze stijging niet gecompenseerd wordt door het rijk, leidt dit in 2018 tot een nadeel op loon en sociale premies raad van €46.000 (N)

Door het college zijn niet-begrote kosten gemaakt voor juridische bijstand in procedures voortvloeiend uit het dossier Burenweg 7-9, een nadeel op de advieskosten college van €52.000 (N).

De rekenrente voor pensioenen is verhoogd (autonoom) waardoor de voorziening voor pensioenen (voorziening APPA) met €110.000 moet worden verhoogd. Uit dezelfde voorziening is in 2018 voor €34.000 aan pensioenen uitgekeerd. Per saldo leidt dit tot een toevoeging van €76.000 (N).

In 2018 heeft Borne gebruik gemaakt van twee trainees, terwijl één trainee was begroot. Dit is een nadeel op bestuurlijke samenwerking van €35.000 (N).

Het saldo van de overige verschillen bedraagt €9.000 (V).

Verder zijn er bij de doorbelasting van centraal begrote kosten enige onbedoelde effecten ontstaan. Zie voor een toelichting hieromtrent paragraaf Bedrijfsvoering.

0.2 Burgerzaken

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	190	699	832	133 N
Totale baten	286	396	414	18 V
Saldo (lasten minus baten)	-96	303	418	115 N

De afwijking wordt met name veroorzaakt door de geregistreerde doorberekende personeelslasten en software. Het ontstaan van deze afwijkingen is centraal toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Programma Borne Algemeen

(x € 1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	19.057	22.361	11.312	11.049 V
Totale baten	45.964	58.005	43.030	14.974 N
Saldo (lasten minus baten)	-26.907	-35.643	-31.719	3.925 N

0.4 Overhead

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	10.958	6.123	6.272	149 N
Totale baten	814	555	163	392 N
Saldo (lasten minus baten)	10.144	5.568	6.109	542 N

0.40 Overhead Ondersteuning

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	2.057	2.033	1.720	313 V
Totale baten	155	155	36	119 N
Saldo (lasten minus baten)	1.902	1.878	1.684	195 V

Het voordelig resultaat is ontstaan doordat enkele afschrijvingen en rentes lager zijn uitgevallen dan begroot. Oorzaak ligt deels in BBV regelgeving, er mag maar één renteomslag percentage worden gebruikt. Op begrotingsbasis hebben we nog met diverse hogere rentepercentages gerekend. Hierdoor is er een incidenteel voordeel ontstaan in de kapitaallasten. Een andere oorzaak is het uitstellen van investeringen waardoor de afschrijving nog niet kan starten maar deze wel begroot is.

Andere voordelige resultaten zijn onder andere de advertentiekosten, door meervoudige aanbesteding van het gemeentenieuws in 2017 is er een voordelig resultaat ontstaan op de advertentiekosten en de portokosten.

In het najaar 2018 is er geld aangevraagd voor het vernieuwen van de website, de uitgaven hiervoor worden begin 2019 verwacht. Het budget is meegenomen in de budgetoverheveling.

Naast deze voordelen zijn er ook enkele nadelige effecten, zo is er in 2018 besloten om een medewerker onder te brengen bij een andere organisatie, dit brengt een eenmalig last met zich mee.

Daarnaast moet conform het BBV alle rente opbrengsten onder treasury verantwoord worden. In de begroting staan de hypotheekrente opbrengsten nog geraamd onder overhead waardoor hier een nadeel ontstaat.

0.41 Overhead Directie

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Verschil 2018 (3-2)	
Totale lasten	445	395	422	27	N
Totale baten	0	0	63	63	V
Saldo (lasten minus baten)	445	395	359	35	V

Het verschil wordt veroorzaakt door diverse elementen. Zo is er op het onderdeel Basis op orde sprake van een onderschrijding van 75.000 dat is meegenomen in de budgetoverheveling, terwijl daarnaast onder meer sprake is van budgetoverschrijding mbt de voorbereidingskosten voor het project Omgevingswet. Per saldo is sprake van een onderschrijding van 35.000.

0.42 Overhead Concernstaf

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Verschil 2018 (3-2)	
Totale lasten	3.231	3.302	3.648	346	N
Totale baten	0	0	11	11	V
Saldo (lasten minus baten)	3.231	3.302	3.637	335	N

Het resultaat is deels ontstaan door voordelig resultaat op de personeelskosten. Het voordeel wordt verklaard door een mis van afwijkingen zoals een dubbel begroot bedrag in salariskosten 2018, kosten voor vervanging ziekte, inhuur op vacatureruimte en ontvangsten voor inzet in projecten.

Daarnaast is er ten onrechte een overhead last begroot op bestuur, in werkelijkheid wordt deze niet doorbelast waardoor er een nadeel ontstaat.

Ook in de accountantskosten ontstaat een nadeel, dit als gevolg van aanvullende accountantskosten voor de controle jaarrekening 2017. De extra kosten betreffen meerwerk wegens niet conform overeenkomst kwalitatief goed opgeleverde stukken. Eerder zijn deze al toegelicht in de evaluatie op de jaarrekening 2017.

0.43 Overhead Projectbureau

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	98	0	0	0 N
Totale baten	259	0	0	0 V
Saldo (lasten minus baten)	-161	0	0	0 N

0.44 Overhead Grondgebied

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	2.670	140	264	124 N
Totale baten	400	400	44	356 N
Saldo (lasten minus baten)	2.270	-260	220	480 N

Dit nadeel betreft met name personeel. Enerzijds is er een managementtaakstelling op het personeel. Zodra er geen projecten meer zijn dient de taakstelling te worden gerealiseerd.

Daarnaast zijn er minder uren doorbelast naar projecten door vertragingen, hierop was al wel op geanticipeerd door vervanging in te huren.

0.45 Overhead Inwoners

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	2.458	253	218	35 V
Totale baten	0	0	10	10 V
Saldo (lasten minus baten)	2.458	253	209	44 V

Als gevolg van intern doorberekende kosten en inkomsten naar aanleiding van uitkering WAZO (zwangerschap) is er een voordelig saldo op de personeelskosten.

Naast deze voordelen zijn er ook enkele nadelige effecten waaronder het onder brengen van een medewerker bij een andere organisatie, dit brengt een eenmalige extra last met zich mee.

0.5 Treasury

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	5.637	5.647	-497	6.143 V
Totale baten	8.672	8.672	1.712	6.961 N
Saldo (lasten minus baten)	-3.035	-3.026	-2.208	817 N

Er is een nadeel gerealiseerd van € 817.000. De belangrijkste verklaringen zijn:

- Rente langlopende geldleningen € 100.000 N
Dit nadeel wordt veroorzaakt doordat de rentelast van een nieuw aangetrokken langlopende geldlening in 2017 niet was opgenomen ten tijde van het realiseren van de begroting.
- Deelnemingen € 165.000 N
Op basis van de BBV-voorschriften moesten oude activa worden afgeboekt (€ 310.000 N) en vond een correctie van een boekwaarde plaats (€ 79.000 N). Daartegenover staat een voordeel van € 260.000, omdat er meer dividend is uitgekeerd dan verwacht (o.a BNG, Twence en Twente Milieu).
- Renteopbrengst De Veldkamp € 245.000 V
De jaarlijkse vergoeding van de gemeente Hengelo voor het rentenadeel inzake de Grondexploitaties is niet begroot
- Renteopbrengst kasgeldleningen, hypotheek en startersleningen € 120.000 V
- Toegerekende rente € 915.000 N
Op taakveld treasury wordt het totaal van de toegerekende rente over de investeringen en grondexploitaties als opbrengst verantwoord (€ 3.085.000). Door gewijzigde BBV regelgeving mag alleen de werkelijke rente, rekening houdend met de verhouding vreemd vermogen/totaal vermogen, worden toegerekend aan de grondexploitatie. In de begroting is hier geen rekening mee gehouden. Hier tegenover staat overigens wel een positief effect van dezelfde omvang op de grondexploitaties, echter wordt dit over meerdere jaren pas bereikt.

0.61 OZB woningen

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	347	149	178	29 N
Totale baten	3.526	3.554	3.491	63 N
Saldo (lasten minus baten)	-3.179	-3.405	-3.313	93 N

De Waarderingskamer heeft het besluit genomen om alle gemeenten en uitvoeringsorganisaties met een overgangstermijn van vijf jaar (vóór 1 januari 2022) de woningen verplicht te laten waarderen op basis van de gebruiksoppervlakte. Een van de redenen is dat dit beter aansluit bij de door de overheid ingerichte basisregistraties.

Dit heeft geleid tot éénmalige extra kosten die het GBT voor Borne heeft moeten maken van € 87.500 die gespreid over drie jaren bij ons in rekening zijn/worden gebracht.

Ten aanzien van de opbrengst wordt een totaalbedrag geraamd gebaseerd op de verwachte areaalontwikkelingen, raadsbesluiten met betrekking tot tariefontwikkeling, kwijtscheldingen en

oninbaar. In combinatie met het taakveld OZB-niet woningen is de totale opbrengst nagenoeg wel gerealiseerd.

0.62 OZB niet woningen

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	0	30	32	2 N
Totale baten	1.748	1.709	1.750	41 V
Saldo (lasten minus baten)	-1.748	-1.679	-1.718	39 V

Ten aanzien van de opbrengst wordt een totaalbedrag geraamd gebaseerd op de verwachte areaalontwikkelingen, raadsbesluiten met betrekking tot tariefontwikkeling, kwijtscheldingen en oninbaar. In combinatie met het taakveld OZB-woningen is de totale opbrengst nagenoeg wel gerealiseerd.

0.64 Belastingen overig

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	0	68	67	1 V
Totale baten	272	273	262	11 N
Saldo (lasten minus baten)	-272	-205	-195	10 N

0.70 Algemene uitk. en overige uitk.

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	0	26	0	26 V
Totale baten	28.201	29.970	29.855	115 N
Saldo (lasten minus baten)	-28.201	-29.944	-29.855	89 N

De raming van de algemene uitkering gemeentefonds en overige uitkeringen is gebaseerd op de meicirculaire gemeentefonds 2018. Het nadeel van totaal € 89.000 ontstaat door de effecten uit de september- en decembercirculaire 2018 (€ 257.000 nadeel)

met name veroorzaakt door een lager accres en het plafond BTW-compensatiefonds, en de verrekeningen uit 2016 en 2017 (€ 15.000 voordeel).

Daarnaast krijgen centrumgemeenten middelen voor beschermd wonen vanuit het gemeentefonds. Omdat centrumgemeente Enschede een deel van deze middelen niet nodig heeft gehad is eind 2018 het restant naar de betreffende Twentse gemeenten overgemaakt (€ 153.000 voordeel).

0.8 Overige baten en lasten

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	38	-909	24	933 N
Totale baten	153	93	0	93 N
Saldo (lasten minus baten)	-115	-1.002	24	1.026 N

Het nadeel van € 1.087.000 wordt veroorzaakt doordat een aantal stelposten (deels) niet zijn ingezet, dan wel dat de verantwoording op andere taakvelden in de rekening is verwerkt:

- Post onvoorzien (€ 63.000 voordeel).
- Stelpost autonome groei (€ 82.000 voordeel).
- Stelpost loon- en prijscompensatie voor CAO-stijging salarissen en prijsverhogingen op de taakvelden (€ 203.000 nadeel).
- Taakstelling stelpost sociaal domein (€ 1.067.000 nadeel).
- Saldo Bestuursrapportage 2018 (€ 56.000 voordeel).
- Stelpost vervangingsinvesteringen (€ 94.000 voordeel).
- Stelpost compensatie personele capaciteit afdeling grondgebied vanwege inzet projecten (€ 92.500 nadeel).
- Overige posten waaronder ambtsjubilea en stelpost schulden en armoede (€ 19.500 nadeel).

0.9 Vennootschapsbelasting

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten				
Totale baten				
Saldo (lasten minus baten)				

0.10 Mutaties reserves

(€ x1.000)	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	2.077	4.992	5.235	244 N
Totale baten	2.578	7.077	5.799	1.279 N
Saldo (lasten minus baten)	-501	-2.085	-563	1.522 N

Het nadeel van 1.522k is ontstaan door:

1. Door een administratief technische fout is een onttrekking uit de voorziening riolering begroot in de exploitatie (1.008k N).
2. Er is een te lage dotatie begroot voor bespaarde rente (403k N).
3. Er is minder (groot) onderhoud gepleegd aan de gemeentelijke gebouwen dan in de onderhoudsplanning was opgenomen. Dit heeft geleid tot een lagere onttrekking uit de reserve egalisatie onderhoud (165k N).
4. Aan de reserve bovenwijkse voorzieningen is een toevoeging begroot van € 107.054. Van de BBV mag de reserve niet meer via de GREX gevoed worden 107k V).
5. Overige verschillen (hoofdzakelijk door verschuivingen in kapitaallasten) 53k N.

0.11 Resultaat van rek Baten en lasten

<i>(€ x1.000)</i>	Primitieve begroting 2018 (1)	Bijgewerkte begroting 2018 (2)	Rekening 2018 (3)	Vershil 2018 (3-2)
Totale lasten	0	6.237	0	6.237 V
Totale baten	0	6.102	0	6.102 N
Saldo (lasten minus baten)	0	135	0	135 V

Het voordelige saldo van € 135.000 is het begrotingsaldo na de eerste wijziging 2018.

Volgens BBV is het niet toegestaan om de resultaatbestemming van 2017 te verwerken in de baten en lasten. Deze baten en lasten (ruim 6 miljoen euro), die wel begroot waren, zijn dan ook niet verwerkt in de exploitatie, maar rechtstreeks op de balans verwerkt.

Na vaststelling van de jaarrekening 2018 wordt het rekeningresultaat via een slotboeking op dit taakveld verantwoord.

Incidentele baten en lasten

Overzicht van incidentele baten en lasten

In deze jaarrekening zijn zowel de incidentele als structurele baten en lasten opgenomen. In onderstaande tabel zijn de incidentele baten en lasten, gerubriceerd per programma, weergegeven. Onder incidentele baten en lasten moeten worden verstaan alle baten en lasten die eenmalig in 2018 (tot max. 4 jaar) zijn opgetreden en verantwoord en dus (naar verwachting) niet opnieuw zullen optreden in latere jaren.

Incidentele baten				
Programma	Omschrijving	Begroting 2018	Realisatie	Vershil
1. Leve Borne	Asbest subsidie	0	-101.792	101.792
	Bouwvergunningen (ivm gasloos bouwen)	0	-338.467	338.467
	Mutatie voorziening grondexploitaties	0	-22.161	22.161
	Mutatie voorziening RBT	0	-1.171.927	1.171.927
	Winstneming grondexploitaties	0	-1.120.775	1.120.775
	Mutatie voorziening riolering	-981.777	0	-981.777
Totaal 1. Leve Borne		-981.777	-2.755.122	1.773.345
2. Meedoen in Borne	Combinatiefuncties	-135.000	-96.402	-38.598
	Project Borne Werkt	-12.500	-12.500	0
Totaal 2. Meedoen in Borne		-147.500	-108.902	-38.598
3. Mooi Borne	Budgetoverheveling	-117.725	-78.951	-38.774
	Snippergroen	-100.000	-124.000	24.000
Totaal 3. Mooi Borne		-217.725	-202.951	-14.774
7. Algemene dekkingsmiddelen	Eenmalig dividend BNG	0	-262.117	262.117
	Eenmalige renteopbrengsten	0	-119.869	119.869
Totaal 7. Algemene dekkingsmiddelen		0	-381.986	381.986
Eindtotaal		-1.347.002	-3.448.961	2.101.959

Incidentele lasten				
Programma	Omschrijving	Begroting 2018	Realisatie	Vershil
1. Leve Borne	Budgetoverheveling	76.000	20.302	55.698
	Digitalisering milieudossiers	42.000	33.541	8.459
	Eenmalige afschrijvingen materiele vaste activa	0	133.063	-133.063
	Groot onderhoud	106.500	0	106.500
	Herontwikkeling vrijkomende schoollocaties	30.000	20.688	9.312
	Lokaal ondernijningsbeleid	10.000	1.290	8.710
	Mutatie reserves	466.532	502.022	-35.490
	Mutatie voorziening grondexploitaties	0	874.078	-874.078
	ODT	140.000	55.777	84.223
	Projectatelier	115.278	0	115.278
	Vorbereidingskrediet asbestdaken	50.000	702	49.298
	Zonnebloem	413.500	413.500	0
	Mutatie voorziening afval	-25.883	0	-25.883
Totaal 1. Leve Borne		1.423.927	2.054.962	-631.035
2. Meedoen in Borne	Budgetoverheveling	51.000	51.000	0
	Combinatiefuncties	225.000	239.054	-14.054
	Groot onderhoud	115.000	39.556	75.444
	Instroompunt Borne Maten	10.500	10.500	0
	Mutatie reserves	553.015	476.090	76.925
	Natte gymnastiekles	25.000	0	25.000
	Onderwijshuisvesting	62.300	66.224	-3.924
	Project Borne Werkt	62.000	62.400	-400
	Thuis in Borne 2.0	144.500	144.500	0
	Transformatieagenda	0	43.943	-43.943
	Vervangingsinvesteringen	30.000	7.853	22.147
Vorbereidingskrediet 't Wooldrik	200.000	209.770	-9.770	
Totaal 2. Meedoen in Borne		1.478.315	1.350.890	127.425

3. Mooi Borne	Budgetoverheveling	186.450	151.867	34.583
	Groot onderhoud	8.500	0	8.500
	Mutatie reserves	56.284	51.360	4.924
	Snippergroen	100.000	110.880	-10.880
	Toeristische marketing en promotie	23.000	0	23.000
Totaal 3. Mooi Borne		374.234	314.108	60.126
4. Borne Werkt	Budgetoverheveling	250.000	234.895	15.105
	Eenmalige afschrijvingen onderzoek & ontwikkeling	0	282.607	-282.607
	Groot onderhoud	500	0	500
	Mutatie reserves	178.300	178.300	0
	Voorbereidingskrediet openbare verlichting	85.000	53.905	31.095
	Jaarstukken 2017: reclameopbrengst	81.681	70.013	11.668
Totaal 4. Borne Werkt		595.481	819.720	-224.239
5. Beter Borne	Budgetoverheveling	25.000	21.012	3.988
	Juridische kosten	0	52.081	-52.081
	Projecten Agenda van Twente	115.000	0	115.000
	Quickscan woonvisie	4.500	8.400	-3.900
Totaal 5. Beter Borne		144.500	81.493	63.007
6. Borne algemeen	Basis op orde	100.000	23.510	76.490
	Groot onderhoud	48.500	10.381	38.119
	Leaseauto's	10.500	8.478	2.022
	Lokaal ondernemingsbeleid	30.000	121.491	-91.491
	Onderuitputting	165.170	143.115	22.055
	Renteomslag	232.175	100.424	131.751
	Telefonische dienstverlening	50.000	54.244	-4.244
	Vernieuwing website	40.000	1.383	38.617
Totaal 6. Borne algemeen		676.345	463.025	213.320
7. Algemene dekkingsmiddelen	Budgetoverheveling	144.500	0	144.500
	Combinatiefuncties	-90.000	0	-90.000
	Eenmalige afschrijvingen financiële vaste activa	0	351.267	-351.267
	ODT	-1.500	0	-1.500
	Project Borne Werkt	-38.000	0	-38.000
	Thuis in Borne 2.0	-144.500	0	-144.500
	Toegerekende rente	0	915.000	-915.000
	Verbindingsweg	-200.000	0	-200.000
	Vervangingsinvesteringen	-30.000	0	-30.000
Totaal 7. Algemene dekkingsmiddelen		-359.500	1.266.267	-1.625.767
Eindtotaal		4.333.302	6.350.466	-2.017.164

Onttrekking aan de reserves				
Programma	Omschrijving	Begroting 2018	Realisatie	Vershil
1. Leve Borne	Mutatie reserves	-7.222	-5.417	-1.805
Totaal 1. Leve Borne		-7.222	-5.417	-1.805
2. Meedoen in Borne	Mutatie reserves	-1.144.097	-898.151	-245.947
Totaal 2. Meedoen in Borne		-1.144.097	-898.151	-245.947
3. Mooi Borne	Mutatie reserves	-176.000	-10.556	-165.444
Totaal 3. Mooi Borne		-176.000	-10.556	-165.444
4. Borne Werkt	Mutatie reserves	0	-282.607	282.607
Totaal 4. Borne Werkt		0	-282.607	282.607
6. Borne algemeen	Mutatie reserves	-4.768.188	-4.601.868	-166.320
Totaal 6. Borne algemeen		-4.768.188	-4.601.868	-166.320
Eindtotaal		-6.095.507	-5.798.598	-296.909

Toevoeging aan de reserves				
Programma	Omschrijving	Begroting 2018	Realisatie	Vershil
4. Borne Werkt	Mutatie reserves	200.000	200.000	0
Totaal 4. Borne Werkt		200.000	200.000	0
6. Borne algemeen	Mutatie reserves	3.563.545	3.827.950	-264.405
Totaal 6. Borne algemeen		3.563.545	3.827.950	-264.405
Eindtotaal		3.763.545	4.027.950	-264.405

Balans per 31 december 2018

ACTIVA

Bedragen x € 1.000	31 december 2018		31 december 2017	
Vaste activa				
<i>Immateriele vaste activa:</i>		0		0
<i>Materiële vaste activa:</i>		49.074		48.513
* Investerings met economisch nut	36.897		37.495	
* Investerings met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	6.097		5.774	
* Investerings in openbare ruimte maatsch.nut	6.081		5.245	
<i>Financiële vaste activa:</i>		3.193		4.033
* Kapitaalverstrekkingen aan:				
- deelnemingen	287		604	
- gemeenschappelijke regelingen	41		76	
* Leningen aan:				
- woningbouwcorporaties	0		0	
- deelnemingen	335		447	
* Overige langlopende leningen u/g	2.455		2.753	
* Overige uitzettingen	76		154	
<i>Totaal vaste activa</i>		52.266		52.546
Vlottende activa				
<i>Vorraden:</i>		75.270		77.215
* Onderhanden werk				
- bouwgronden in exploitatie	75.270		77.215	
<i>Uitzettingen met rentetypische looptijd < 1 jr.:</i>				
* Vorderingen		2.667		3.381
- vorderingen op openb. lichamen	498		1.369	
- overige vorderingen	2.169		2.012	
<i>Liquide middelen</i>		50		52
- kas	3		5	
- bank	47		46	
<i>Overlopende activa</i>		7.066		9.366
- de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	5.494		3.385	
- overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	1.572		5.981	
<i>Totaal vlottende activa</i>		85.054		90.015
Totaal generaal activa		137.320		142.560

PASSIVA

Bedragen x € 1.000	31 december 2018		31 december 2017	
Vaste passiva				
<i>Eigen vermogen</i>		35.231		37.616
* Reserves:				
- algemene reserve	14.927		17.232	
- overige bestemmingsreserves	22.126		22.334	
* Gerealiseerde resultaat	-1.822		-1.950	
<i>Voorzieningen:</i>		10.097		11.274
- voor verplichtingen en risico's	1.695		1.619	
- voor middelen van derden	8.402		9.655	
- voor egalisering van kosten	0		0	
<i>Vaste schulden met een rentetyp.lt. > 1 jr.:</i>		71.626		75.701
* Onderhandse leningen van:				
- binnenlandse pensioenfondsen en verz. instel	36		127	
- binnenlandse banken en ov. fin. Instellingen	71.506		75.498	
- waarborgsommen	4		3	
* Door derden belegde gelden	79		73	
<i>Totaal vaste passiva</i>		116.954		124.591
Vlottende passiva				
<i>Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jr.:</i>		16.314		11.700
* Overige kasgeldleningen	9.000		5.000	
* Bank- en girosaldi	5.256		2.922	
* Overige schulden	2.059		3.778	
<i>Overlopende passiva</i>		4.052		6.269
- verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	4.052		6.269	
- de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	0		0	
- overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	0		0	
<i>Totaal vlottende passiva</i>		20.366		17.969
Totaal generaal passiva		137.320		142.560
Gewaarborgde geldleningen		108.007		114.657
Garantstellingen		1.774		1.710

Ontwikkelagenda

Bijlage Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente 2018

	Beschikkingnummer bijdrage partners	Project afgerond / eindverantwoording Ja-nee	In de verlenings- beschikking opgenomen subsidie voor dit project	Besteed tlv bijdrage partners in jaar 2018 (conform baten/lasten- stelsel)	Besteed tlv gemeentelijke middelen jaar 2018 (conform baten/lasten- stelsel)	Cumulatief besteed tlv bijdrage partners t/m jaar 2018 (conform baten/lastenstelsel)	Cumulatief besteed tlv gemeentelijke middelen t/m jaar 2018(conform baten/lasten-stelsel)*	Geplande einddatum	Optionele toelichting op één van de voorgaande kolommen
Aard controle	D1	D1	R	R	R	R	R	D1	D1
Verbindingsweg	1500117336	Nee	700.000,00	0,00	282.606,66	700.000,00	1.016.932,67	31-12-2021/31-12-2022	Betreft subsidie Netwerkstad gemeenten, verantwoording conform sisa methodiek

Overzicht SISA

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties		SISA						
SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2018 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2019								
OCW	D9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2018 (OAB) Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstanden beleid 2011-2018 Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)		
			Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 04		
			€ 113.874	€ 0	€ 0	€ 0		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten in (jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	Eindverantwoording Ja/Nee	
Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 05	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 06	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 07	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 09				
1					Nee			
EZK	F1	Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding	Totale besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (automatisch berekend)	Projectnaam /UWHS-nummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per woning	Is de bestemming gewijzigd Ja/Nee	Indien woning verplaatst: conform de ingediende perceelschets Ja/Nee	Eindverantwoording Ja/Nee
			Aard controle R Indicatornummer: F1 / 01	Aard controle N.v.t. Indicatornummer: F1 / 02	Aard controle R Indicatornummer: F1 / 03	Aard controle D1 Indicatornummer: F1 / 04	Aard controle D1 Indicatornummer: F1 / 05	Aard controle D1 Indicatornummer: F1 / 06
			€ 0		€ 0	Nee		Nee
			Kopie Projectnaam / UWHS-nummer	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen tot en met (Jaar T)	Indien (een deel van) de uitkering voor het standaardbedrag voor gemeentelijke uitvoeringskosten is verantwoord als onderdeel van de cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen tot met (jaar T): Vermeld bedrag € 3.500, € 6.500 of € 10.000.			
Aard controle N.v.t. Indicatornummer: F1 / 07	Aard controle R Indicatornummer: F1 / 08	Aard controle R Indicatornummer: F1 / 09						
1		€ 251.232	€ 0					

SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2018 Alle gemeenten verantwoord voor hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wvgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2/01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2/02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2/03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2/04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2/05	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2/06
			€ 3.893.411	€ 71.382	€ 469.671	€ 117	€ 25.735	€ 535
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2018 Besluit bijstandverlening	Besteding (jaar T) levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2/07	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2/08	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicatornummer: G2/09	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2/10	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2/11	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2/12
			€ 55.487	€ 45.058	€ 0	€ 198.570	€ 0	Ja
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2018 Besluit bijstandverlening	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Rnh) Aard controle R Indicatornummer: G3/01	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Rnh) Aard controle R Indicatornummer: G3/02	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Rnh) (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3/03	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Rnh) (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3/04	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Rnh) Aard controle R Indicatornummer: G3/05	Besteding (jaar T) Bob Aard controle R Indicatornummer: G3/06
			€ 70.519	€ 75.660	€ 46.151	€ 37.133	€ 17.922	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3/07	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 Aard controle R Indicatornummer: G3/08	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3/09			
			€ 0	€ 0	Ja			

Toelichting balans

Toelichting op de balans per 31 december

(bedragen x € 1.000)

ACTIVA

VASTE ACTIVA

Vaste (im)materiële activa

De vaste activa bestaat uit de volgende onderdelen:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Investeringen met een economisch nut	36.897	37.495
Investeringen met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	6.097	5.774
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	6.081	5.245
	<u>49.074</u>	<u>48.513</u>

De investeringen met economisch nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

<u>Boekwaarde ultimo</u>	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Gronden en terreinen	2.587	2.741
Bedrijfsgebouwen	29.504	29.773
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	66	97
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken met heffing	0	5.774
Machines, apparaten en installaties	3.136	3.084
Overige materiële vaste activa	1.603	1.800
	<u>36.897</u>	<u>43.269</u>

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met economisch nut weer:

	<u>Boekwaarde</u>	<u>Her-</u>	<u>Investe-</u>	<u>Desinves-</u>	<u>Afschrij-</u>	<u>Bijdragen</u>	<u>Afwaar-</u>	<u>Boekwaarde</u>
	<u>01-01-2018</u>	<u>rubricering</u>	<u>ringen</u>	<u>teringen</u>	<u>vingen</u>	<u>van derden</u>	<u>deringen</u>	<u>31-12-2018</u>
Gronden en terreinen	2.741	-154	119	10	109	0	0	2.587
Bedrijfsgebouwen	29.773	-173	1.570	537	1.118	11	0	29.504
Grond-, weg- en waterbouw	97	-27	0	0	5	0	0	66

Grond-, weg- en waterbouw heffing	5.774	-5.774	0	0	0	0	0	0
Machines, apparaten en installaties	3.084	72	304	2	322	0	0	3.136
Overige materiële vaste activa	1.800	-280	182	0	99	0	0	1.603
	43.269	-6.334	2.175	549	1.653	11	0	36.897

De investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven, kunnen als volgt worden onderverdeeld:

<u>Boekwaarde ultimo</u>	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Gronden en terreinen	397	0
Bedrijfsgebouwen	67	0
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	5.468	5.774
Overige materiële vaste activa	165	0
	6.097	5.774

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met economisch nut (heffing) weer:

	Boekwaarde	Her-	Investe-	Desinves-	Afschrij-	Bijdragen	Afwaar-	Boekwaarde
	01-01-2018	rubricering	ringen	teringen	vingen	van derden	deringen	31-12-2018
Gronden en terreinen	0	251	151	0	5	0	0	397
Bedrijfsgebouwen	0	70	0	0	4	0	0	67
Grond-, weg- en waterbouw	5.774	0	489	0	306	489	0	5.468
Overige materiële vaste activa	0	213	0	0	47	0	0	165
	5.774	534	640	0	362	489	0	6.097

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in onderstaand overzicht vermeld.

	Beschikbaar	Werkelijk besteed	Cumulatief
	gesteld krediet	in 2018	besteed t/m 2018
Uitbreiding 't Iemnschelf (instroompunt Stroom-Esch)	988.500	751.654	751.654
Tijdelijke OHV De Veste	839.950	616.442	616.442
Openbare verlichting 2018*	225.000	270.369	270.369
Schoolroute de Esch-Iemnschelf**	149.000	174.947	174.947
	2.202.450	1.813.412	1.813.412

* Toelichting: de overschrijding wordt veroorzaakt door het kunnen verkrijgen van een afgerond werk in de wijk Vogelbuurt.

** Toelichting: de overschrijding komt doordat het tracé moest worden aangepast.

De investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

<u>Boekwaarde ultimo</u>	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	6.081	5.245
	<u>6.081</u>	<u>5.245</u>

Om inzicht te geven in het deel van de activa dat wel vergelijkbaar is qua systematiek wordt in het verloopoverzicht een scheiding aangebracht tussen welk bedrag volgens de nieuwe systematiek is verantwoord en welk deel volgens een andere systematiek.

De boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut had het volgende verloop:

	Boekwaarde	Her-	Investe-	Desinves-	Afschrij-	Bijdragen	Afwaar-	Boekwaarde
	01-01-2018	rubricering	ringen	teringen	vingen	van derden	deringen	31-12-2018
Maatschappelijk nut vóór 2017								
Grond-, weg- en waterbouwkundig werk	4.914	-2.642	0	0	81	0	0	2.191
Overige materiële vaste activa	0	16	0	0	1	0	0	15
<i>Subtotaal</i>	<i>4.914</i>	<i>-2.626</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>82</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>2.206</i>
Maatschappelijk nut vanaf 2017								
Grond-, weg- en waterbouwkundig werk	331	2.572	1.015	40	54	59	0	3.765
Overige materiële vaste activa	0	81	29	0	0	0	0	110
<i>Subtotaal</i>	<i>331</i>	<i>2.653</i>	<i>1.044</i>	<i>40</i>	<i>54</i>	<i>59</i>	<i>0</i>	<i>3.875</i>
Totaal	5.245	27	1.044	40	135	59	0	6.081

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in onderstaand overzicht vermeld.

	Beschikbaar	Werkelijk besteed	Cumulatief
	gesteld krediet	in 2018	besteed t/m 2018
GRP Hemelwaterzorgplicht 2018	435.000	280.783	280.783
GRP Afvalwaterzorgplicht 2018	500.000	134.842	134.842
	<u>935.000</u>	<u>415.625</u>	<u>415.625</u>

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2018 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

	Boekwaarde	Investe-	Desinves-	Aflossingen/	Afwaar-	Boekwaarde
--	-------------------	-----------------	------------------	---------------------	----------------	-------------------

	01-01-2018	ringen	teringen	afschrijvingen	deringen	31-12-2018
Kapitaalverstrekingen aan:						
Deelnemingen	604	0	0	0	317	287
Gemeenschappelijke regelingen	76	0	0	0	35	41
Leningen aan:						
Woningbouwcorporaties	0	0	0	0	0	0
Deelnemingen	447	0	0	112	0	335
Overige langlopende geldleningen u/g	2.753	297	0	596	0	2.455
Overige uitzettingen*	154	0	0	0	78	76
	4.033	297	0	707	430	3.193

Het aandelenkapitaal van de gemeente Borne is in 2018 volledig geactualiseerd. Een aantal oude activa moest worden afgewaardeerd (totaal 430k) en er zijn aandelen opgevoerd voor 120k die ten onrechte niet op de balans voorkwamen.

VLOTTENDE ACTIVA

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

Boekwaarde ultimo	2018	2017
Onderhanden werk, gespecificeerd naar:		
- bouwgronden in exploitatie	75.270	77.215
	75.270	77.215

Van het onderhanden werk kan van het verloop in 2018 het volgende overzicht worden gegeven:

Bouwgronden in exploitatie	Boekwaarde	Correctie	Investe-	Opbrengsten	Boekwrd.	Winst-	Voor-	Balanswaarde
	01-01-2018	winstneming	ringen	/ bijdragen	31-12-2018	nemingen	ziening	31-12-2018
Bedrijventerrein de Veldkamp	51.883	0	3.438	6.361	48.960	0	7.146	41.814
Bornsche Maten	26.424	0	5.474	4.066	27.832	0	549	27.283
Wijkerslocatie Olde Engberink	4.512	-34	112	2	4.588	35		4.623
Oosterveld Zenderen	-70	-1.780	144	551	-2.257	2.568	0	311
Kernrand Borne West	634	0	149	302	481	0	135	345
Kollergang	139	-425	2	208	-492	692	0	200
Knooperf Blenke	2.735	0	109	0	2.844	0	2.203	641
Uitbreiding Hertme	138	0	193	362	-30	84	0	54

86.396	-2.240	9.621	11.852	81.925	3.378	10.033	75.270
---------------	---------------	--------------	---------------	---------------	--------------	---------------	---------------

De gemeente Borne en Hengelo ontwikkelen samen het Bedrijventerrein Westermaat De Veldkamp. De gemeente Hengelo is verantwoordelijk voor 80/115e deel van het resultaat en Borne voor 35/115e deel. Voor het Bornse aandeel in het becijferde tekort van de grondexploitatie is een voorziening getroffen (de gemeente Hengelo heeft een voorziening getroffen voor haar aandeel). Zodoende is het tekort op de volgende wijze voorzien:

tekort Grex per 1-1-2019 :	€ 23.478.781
voorziening Borne	€ 7.145.716
voorziening Hengelo	€ 16.333.065

De boekwaarde is geheel belegd bij de gemeente Borne. Jaarlijks worden de grondexploitaties herzien en worden de beide voorzieningen door Borne en Hengelo aangepast naar rato van het aandeel in het actuele becijferde tekort op startwaarde (netto contante waarde). Bij afsluiting van het complex zal de gemeente Hengelo, conform de samenwerkingsovereenkomst, de Hengelose voorziening inzetten om 80/115e deel van het resterende tekort overmaken aan de gemeente Borne.

Bouwgronden in exploitatie	Boekwaarde	Geraamde nog	Geraamde nog te	Geraamd	Geraamd
	31-12-2018	te maken kosten	realiseren opbrengsten	eindresultaat (nominale waarde)	eindresultaat (contante waarde)
Bedrijventerrein de Veldkamp	48.960	10.748	31.648	28.059	23.479
Bornsche Maten	27.832	52.105	79.255	683	549
Wijkerslocatie Olde Engberink	4.588	2.291	7.445	-566	-374
Oosterveld Zenderen	-2.257	-24	487	-2.768	-2.609
Kernrand Borne West	481	231	568	143	135
Kollergang	-492	77	1.296	-1.711	-1.519
Knooperf Blenke	2.844	360	912	2.292	2.203
Uitbreiding Hertme	-30	295	749	-484	-413
	81.925	66.083	122.360	25.648	21.451

In de grondexploitatie van de Bornsche maten is rekening gehouden met verkopen aan projectontwikkelaars waar een overeenkomst mee is gesloten. Op basis van deze overeenkomst hebben de ontwikkelaars het recht om bouw kavels te claimen. Het aantal kavels dat geclaimd kan worden is hoger dan het aantal kavels dat de gemeente in de grondexploitatie heeft opgenomen, omdat de gemeente niet meer kavels te verkopen heeft. Wanneer de ontwikkelaars meer kavels claimen dan de gemeente kan verkopen, bestaat de kans dat de gemeente de claim moet afkopen. De kans van optreden dat het risico op deze afkoopsom zich voordoet is op basis historische realisatie cijfers alsmede markt cijfers ingeschat op 50% en is meegenomen in de risicoparagraaf. Voor een nadere analyse van de bouwgronden in exploitatie wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een rentetypische looptijd van een jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	Saldo	Voorziening	Balanssaldo	Balanssaldo
	31-12-2018	Oninbaar	31-12-2018	31-12-2017
Vorderingen op openbare lichamen	498	0	498	1.369

Overige vorderingen	2.778	610	2.169	2.012
Totaal	3.276	610	2.667	3.381

De voorziening voor oninbaarheid is gevormd voor:

Belastingdebiteuren	57
Debiteuren sociale zaken	<u>553</u>
	<u>610</u>

De bruto vordering op debiteuren soza is	1.676	(maakt onderdeel uit van de overige vorderingen)
Af: voorziening wegens oninbaarheid	<u>553</u>	
Balanswaarde vordering ultimo 2018	<u>1.123</u>	

Een nadere specificatie van de vorderingen op openbare lichamen is als volgt te geven:	<u>2018</u>
Gemeente Hengelo	245
Gemeente Enschede	159
GBT	92
Provincie Overijssel	1
Raad van State	<u>1</u>
	<u>498</u>

Een nadere specificatie van de overige vorderingen is als volgt te geven:	<u>2018</u>
Debiteuren	489
Belastingdebiteuren	614
Debiteuren soza	<u>1.676</u>
	<u>2.778</u>

Schatkistbankieren	<u>2018</u>
Drempelbedrag	250
	<u>Kwartaal 1 Kwartaal 2 Kwartaal 3 Kwartaal 4</u>

Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks

schatkist aangehouden middelen	-	-	59	-
Ruimte onder het drempelbedrag	250	250	191	250
Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
<u>Kassaldi:</u>	3	5
<u>Banksaldi:</u>		
Rabobank	<u>47</u>	<u>46</u>
	<u>50</u>	<u>52</u>

Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
-De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	5.494	3.385
-Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	<u>1.572</u>	<u>5.981</u>
	<u>7.066</u>	<u>9.366</u>

De in de balans opgenomen nog van EU, Rijk en provincies te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	<u>Saldo</u>	<u>Toevoe-</u>	<u>Ontvangen</u>	<u>Saldo</u>
	<u>01-01-2018</u>	<u>gingen</u>	<u>bedragen</u>	<u>31-12-2018</u>
Belastingdienst	3.385	4.849	3.385	4.849
Ontwikkelagenda Verbindingsweg	0	420	0	420
Gemeente Hengelo SMS	<u>0</u>	<u>113</u>	<u>0</u>	<u>113</u>
	<u>3.385</u>	<u>5.382</u>	<u>3.385</u>	<u>5.382</u>

PASSIVA

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Algemene reserve	14.927	17.232
Bestemmingsreserves:		
overige bestemmingsreserves	22.126	22.334
Gerealiseerde resultaat	-1.822	-1.950
Totaal	<u><u>35.231</u></u>	<u><u>37.616</u></u>

Het verloop in 2018 wordt in onderstaand overzicht per reserve weergegeven:

Reserves	Saldo	Toe-	Onttrekking	Bestemming	Vermind.	Saldo
	01-01-2018	voeging		resultaat	ter dekking	31-12-2018
				2017	afschrijving	
Algemene reserves						
Algemene reserve	6.106	0	0	-377	0	5.729
Reserve beleidsontwikkeling	4.621	1.264	3.469	730	0	3.145
Algemene reserve grondexploitatie	6.505	502	0	-955	0	6.052
	<u>17.232</u>	<u>1.766</u>	<u>3.469</u>	<u>-603</u>	<u>0</u>	<u>14.927</u>

Bestemmingsreserves

Reserve kunstinvulling wijken	33	0	0	0	0	33
Reserve bovenwijkse voorzieningen	220	0	0	0	0	220
Reserve gezondheidscentrum	670	20	0	0	0	690
Reserve landelijk gebied	121	0	0	0	5	116
Reserve sportvelden BM/renovatie 't Wooldrik	1.916	0	0	0	137	1.780
Reserve kleine vervangingsinvesteringen	236	0	0	0	0	236
Reserve nog te realiseren nieuw beleid exploitatie	119	917	309	0	0	727
Reserve nog te realiseren nieuw beleid kredieten	938	1.647	0	0	19	2.566
Reserve E-dienstverlening	500	0	42	0	67	391
Reserve budgetoverheveling	0	-697	0	697	0	0
Reserve egalisatie onderhoud	1.111	51	11	0	0	1.152
Reserve de Veste	4.544	456	0	0	468	4.532

Reserve decentralisaties sociaal domein	3.350	0	294	-2.044	0	1.012
Reserve Totaalvisie	1.750	0	0	0	0	1.750
Reserve verbindingsweg met ondertunneling spoor	6.826	378	0	0	283	6.921
	<u>22.335</u>	<u>2.773</u>	<u>655</u>	<u>-1.347</u>	<u>978</u>	<u>22.126</u>
Totaal	<u>39.567</u>	<u>4.538</u>	<u>4.123</u>	<u>-1.950</u>	<u>978</u>	<u>37.053</u>

Nadere toelichting:

Nota reserves en voorzieningen

De beleidsuitgangspunten zijn 31 mei 2011 opnieuw vastgesteld in de nota reserves en voorzieningen 2011 en zijn van toepassing op 2018.

Nadere toelichting per reserve:

Algemene reserve

De algemene reserve dient als financieel weerstandvermogen (buffer) voor het opvangen van in principe onvoorziene financiële tegenvallers.

Stand per 1 januari 2018	6.106
<u>Onttrekkingen:</u>	
Resultaat 2017 + normering weerstandsvermogen	<u>-377</u>
De algemene reserve bedraagt ultimo 2018	5.729

Reserve beleidsontwikkeling

Deze reserve dient voor het bekostigen van éénmalige uitgaven die voortvloeien uit het beleidsplan.

Stand per 1 januari 2018	4.621
<u>Toevoegingen:</u>	
Resultaat 2017	1.277
Bespaarde rente	<u>1.264</u>
	7.161
<u>Onttrekkingen:</u>	
Dekking kapitaallasten	0
Vorming nieuwe reserves	0
Overige	<u>4.016</u>
Stand per 31 december 2018	<u>3.145</u>

Reserve grondexploitatie

De belangrijkste functie van de reserve grondexploitatie is het vormen van een financiële buffer voor niet voorziene resultaten binnen de grondexploitaties.

Stand per 1 januari 2018	6.505
<u>Toevoegingen:</u>	
Bespaarde rente	502
Stand per 1 januari 2018 na toevoegingen	7.007
<u>Onttrekkingen:</u>	
Resultaat 2017	<u>-955</u>
Stand per 31 december 2018	<u><u>6.052</u></u>

VOORZIENINGEN

Voorzieningen worden gevormd voor:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
- op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
- van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.

Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn niet toegestaan, omdat voorzieningen naar beste schatting dekkend dienen te zijn voor de achterliggende verplichtingen en risico's.

Het verloop van de voorzieningen in 2018 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

	Saldo	Toe-	Vrijval	Aan-	Saldo
	01-01-2018	voeging		wending	31-12-2018
<u>Voorzieningen voor verplichtingen en risico's</u>					
Voorziening wet APPA	1.618	110	0	34	1.695
	<u>1.618</u>	<u>110</u>	<u>0</u>	<u>34</u>	<u>1.695</u>
<u>Voorzieningen voor middelen van derden</u>					
Plan RBT	2.003	0	0	363	1.640
Voorziening RBToverig (voorheen Borns aandeel BOVO)	868	0	809	60	0
Voorziening uitgifte eigen graven	140	609	643	107	0
Voorziening riolering	4.182	230	0	489	3.923
Voorziening reiniging	2.462	377	0	0	2.839
	<u>9.655</u>	<u>1.216</u>	<u>1.452</u>	<u>1.018</u>	<u>8.402</u>

11.274	1.327	1.452	1.053	10.098
---------------	--------------	--------------	--------------	---------------

De risicovoorzieningen voor tekorten grondexploitaties en debiteuren zijn niet gerubriceerd onder de voorzieningen, maar direct in mindering gebracht op de boekwaarde van het actief waarop deze betrekking hebben.

VASTE SCHULDEN MET EEN RENTETYPISCHE LOOPTIJD LANGER DAN ÉÉN JAAR

De onderverdeling van de in de balans opgenomen vaste schulden is als volgt:

	2018	2017
Onderhandse leningen van:		
Binnenlandse pensioenfondsen en verz. instellingen	36	127
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	71.506	75.498
Waarborgsommen	4	3
Door derden belegde gelden	79	73
	71.626	75.701

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden over het jaar 2018

	Saldo	Vermeer-	Aflos-	Saldo
	01-01-2018	deringen	singen	31-12-2018
Binnenlandse pensioenfondsen en verz. instellingen	127	0	91	36
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	75.498	0	3.992	71.506
Waarborgsommen	3	1	0	4
Door derden belegde gelden	73	6	0	79
	75.701	8	4.083	71.626

De totale rentelast voor het jaar 2018 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt € 2.112.338

VLOTTENDE PASSIVA

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

	2018	2017
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar	16.314	11.700
Overlopende passiva	4.052	6.269
	20.366	17.969

Schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar

De in de balans opgenomen schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	2018	2017
Opgenomen kasgeldleningen	9.000	5.000
Bank- en girosaldi	5.256	2.922
Overige schulden	2.059	3.778
	16.314	11.700

Een nadere specificatie van de overige schulden is als volgt te geven:

	2018	2017
Crediteuren	1.848	3.153
Overige kortlopende schulden	210	551
	2.059	3.704

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

	2018	2017
- Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend 'begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	4.052	6.269
- De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	0	0
- Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	0	0
	4.052	6.269

BUITEN DE BALANS OPGENOMEN BORG- EN GARANTSTELLINGEN

De gemeente Borne staat garant voor een aantal leningen. Er kan onderscheid gemaakt worden tussen directe en indirecte garantstellingen. De indirecte garantstellingen zijn leningen waarvoor de gemeente via het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) garant staat. Er is hier sprake van een achtervang positie. Dit betreffen de leningen van woningcorporaties. Het totale schuldrestant daarvan bedraagt per ultimo 2018 108 miljoen euro (zie onderstaande specificatie).

Overzicht van door WSW geborgde leningen	Oorspr.	Perc	Restant	Restant
--	---------	------	---------	---------

	bedrag	borg	31-12-2018	31-12-2017
<u>Naam financier</u>				
Provincie Overijssel	1.680	100	1.680	1.680
Nederlandse Waterschapsbank NV	31.331	100	24.339	24.960
nv Bank Nederlandse Gemeenten	86.870	100	81.988	88.017
	<u>119.881</u>		<u>108.007</u>	<u>114.657</u>

De gemeente heeft tevens een aantal directe garantstellingen afgegeven aan derde partijen. Wanneer de gemeente borg staat voor een lening houdt dit een risico in en bestaat de mogelijkheid dat de gemeente daarop wordt aangesproken.

Geldnemer / aard-omschrijving	Oorspr.	Perc	Restant	Restant
	bedrag	borg	31-12-2018	31-12-2017
<u>Directe garantstellingen</u>				
WMO NV / verplichting aandelenkapitaal*	159	100%	0	159
Avi-Twente B.V.*	68.067	3,3%	175	0
Garantie hypotheken	2.412	divers	752	676
Sportverenigingen / nieuw- en verbouw	675	50%	157	185
GR Veiligheidsregio Twente	20.000	3,45%	690	690
	<u>91.313</u>		<u>1.774</u>	<u>1.710</u>

* De borgstelling Avi-Twente stond niet eerder vermeld onder de garantstellingen en is nu alsnog opgenomen.

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN

Langlopende financiële verplichtingen

<i>Leveringen en diensten</i>			<i>Contractwaarde per jaar</i>
In het Veld BV: schoonmaakonderhoud en glasbewassing	3-9-2018	2-9-2019	€ 73.000
Brookhuis: leerlingenvervoer / regiotaxi	1-9-2016	30-6-2019	€ 438.000
Green Choice: energie/aardgas	1-1-2016	31-12-2019	€ 306.000
Laco Borne BV: exploitatie/beheer zwembad	1-9-2008	31-8-2021	€ 268.000
Oracle: servicecontract software	24-5-2012	23-5-2019	€ 60.000
Welzorg Techniek BV: raamcontract hulpmiddelen WMO	1-10-2016	30-9-2019	€ 15.000
Railinfra Solutions VOF	24-6-2016	23-6-2020	€ 200.000
Dura Vermeer onderh. en Renovatie	15-6-2018	14-6-2045	€ 240.000

Manpower	1-8-2017	31-7-2020	Raamovk
Steunstichting Sport Overijssel			€ 187.000
Eneco Zakelijk BV	1-1-2016	31-12-2019	€ 200.000
Metafoor Vastgoed en Software BV			€ 90.000
Comparex			€ 60.000
Clafis Engineering			€ 40.000

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN

Een deel van het verlies van de Veldkamp (80/115e) zijnde een bedrag van € 16.333.065,- wordt gedekt door de gemeente Hengelo. Zie ook de toelichting onder de grondexploitaties.

Bijlage Taakvelden

Taakvelden gemeenten 2018

€	Primitieve begroting			Actuele begroting			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0. Bestuur en ondersteuning	20.826.940	46.738.190	-25.911.250	25.819.247	58.919.851	-33.100.604	14.924.846	43.815.437	-28.890.592	10.894.402	15.104.414	-4.210.012
0.01 Bestuur	966.000	0	966.000	1.414.681	0	1.414.681	1.606.757	59.027	1.547.730	-192.076	-59.027	-133.049
0.10 Mutaties reserves	2.077.393	2.578.478	-501.085	4.991.793	7.077.284	-2.085.491	5.235.362	5.798.598	-563.236	-243.569	1.278.686	-1.522.255
0.11 Resultaat van rek Baten en lasten	0	0	0	6.236.686	6.101.507	135.179	0	0	0	6.236.686	6.101.507	135.179
0.2 Burgerzaken	190.200	285.900	-95.700	699.327	395.900	303.427	832.240	414.195	418.044	-132.913	-18.295	-114.617
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	613.500	478.000	135.500	1.296.307	509.300	787.007	1.130.154	300.549	829.605	166.153	208.751	-42.598
0.40 Overhead Ondersteuning	2.057.139	154.835	1.902.304	2.032.948	154.835	1.878.113	1.719.574	36.066	1.683.507	313.374	118.769	194.606
0.41 Overhead Directie	445.000	0	445.000	394.804	0	394.804	422.177	62.723	359.455	-27.373	-62.723	35.349
0.42 Overhead Concernstaf	3.230.597	0	3.230.597	3.301.929	0	3.301.929	3.647.951	10.563	3.637.389	-346.022	-10.563	-335.460
0.43 Overhead Projectbureau	98.000	259.052	-161.052	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0.44 Overhead Grondgebied	2.670.000	400.000	2.270.000	139.854	400.000	-260.146	263.713	43.643	220.070	-123.859	356.357	-480.216
0.45 Overhead Inwoners	2.457.500	0	2.457.500	252.980	0	252.980	218.359	9.586	208.773	34.621	-9.586	44.207
0.5 Treasury	5.637.000	8.672.425	-3.035.425	5.646.716	8.672.425	-3.025.709	-496.766	1.711.534	-2.208.300	6.143.482	6.960.891	-817.409
0.61 OZB woningen	347.000	3.526.000	-3.179.000	148.716	3.554.200	-3.405.484	178.208	3.490.825	-3.312.617	-29.492	63.375	-92.867
0.62 OZB niet woningen	0	1.748.000	-1.748.000	30.000	1.709.000	-1.679.000	32.413	1.750.142	-1.717.729	-2.413	-41.142	38.729
0.63 Baten parkeerbelasting	0	10.000	-10.000	47.691	10.000	37.691	43.775	11.225	32.550	3.916	-1.225	5.141
0.64 Belastingen overig	0	272.000	-272.000	68.205	272.800	-204.595	67.242	261.836	-194.594	963	10.964	-10.001
0.70 Algemene uitk. en overige uitk.	0	28.201.000	-28.201.000	26.031	29.970.000	-29.943.969	0	29.854.924	-29.854.924	26.031	115.076	-89.045
0.8 Overige baten en lasten	37.611	152.500	-114.889	-909.421	92.600	-1.002.021	23.687	1	23.686	-933.108	92.599	-1.025.707
1. Veiligheid	1.275.000	12.200	1.262.800	1.441.678	12.300	1.429.378	1.326.018	4.295	1.321.723	115.660	8.005	107.655

1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.186.000	0	1.186.000	1.211.481	0	1.211.481	1.177.545	0	1.177.545	33.936	0	33.936
1.2 Openbare orde en veiligheid	89.000	12.200	76.800	230.197	12.300	217.897	148.474	4.295	144.178	81.723	8.005	73.719
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	1.779.000	26.000	1.753.000	2.333.413	26.000	2.307.413	2.902.456	140.623	2.761.833	-569.043	-114.623	-454.420
2.1 Verkeer en vervoer	1.639.000	26.000	1.613.000	2.131.510	26.000	2.105.510	2.701.348	140.313	2.561.035	-569.838	-114.313	-455.525
2.2 Parkeren	140.000	0	140.000	201.903	0	201.903	201.108	310	200.798	795	-310	1.105
3. Economie	2.279.700	1.989.900	289.800	2.528.697	1.990.300	538.397	688.524	1.554.541	-866.017	1.840.173	435.759	1.404.414
3.1 Economische ontwikkeling	97.000	0	97.000	123.802	0	123.802	158.527	0	158.527	-34.725	0	-34.725
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.948.000	1.947.500	500	2.000.107	1.947.500	52.607	172.519	1.522.576	-1.350.057	1.827.588	424.924	1.402.664
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregeling	150.000	32.400	117.600	236.980	32.700	204.280	222.481	22.465	200.016	14.499	10.235	4.264
3.4 Economische promotie	84.700	10.000	74.700	167.808	10.100	157.708	134.997	9.500	125.497	32.811	600	32.211
4. Onderwijs	2.275.000	178.500	2.096.500	2.636.192	242.500	2.393.692	2.513.056	243.806	2.269.250	123.136	-1.306	124.442
4.1 Openbaar basisonderwijs	222.500	6.000	216.500	319.000	6.000	313.000	346.972	18.578	328.394	-27.972	-12.578	-15.394
4.2 Onderwijshuisvesting	1.437.000	94.000	1.343.000	1.569.954	138.000	1.431.954	1.402.428	145.254	1.257.174	167.526	-7.254	174.780
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	615.500	78.500	537.000	747.238	98.500	648.738	763.656	79.974	683.682	-16.418	18.526	-34.944
5. Sport, cultuur en recreatie	4.602.000	515.700	4.086.300	5.958.159	882.925	5.075.234	6.106.172	974.771	5.131.401	-148.013	-91.846	-56.167
5.1 Sportbeleid en activering	77.500	0	77.500	431.988	147.500	284.488	456.534	152.668	303.866	-24.546	-5.168	-19.378
5.2 Sportaccommodaties	1.816.000	514.200	1.301.800	2.258.862	516.200	1.742.662	2.184.708	598.494	1.586.214	74.154	-82.294	156.448
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie	424.400	0	424.400	424.400	0	424.400	573.954	0	573.954	-149.554	0	-149.554
5.4 Musea	50.000	0	50.000	50.000	0	50.000	51.090	0	51.090	-1.090	0	-1.090
5.5 Cultureel erfgoed	42.000	500	41.500	73.484	500	72.984	76.312	144	76.168	-2.828	356	-3.184
5.6 Media	408.600	0	408.600	408.600	0	408.600	413.978	0	413.978	-5.378	0	-5.378
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recrea	1.783.500	1.000	1.782.500	2.310.825	218.725	2.092.100	2.349.596	223.465	2.126.131	-38.771	-4.740	-34.031
6. Sociaal domein	21.511.800	5.424.000	16.087.800	25.119.638	5.401.700	19.717.938	26.083.037	6.236.414	19.846.624	-963.399	-834.714	-128.686
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.653.300	58.000	1.595.300	2.612.675	58.000	2.554.675	1.730.202	54.242	1.675.959	882.473	3.758	878.716

6.3 Inkomensregelingen	7.074.500	4.955.000	2.119.500	7.480.700	5.010.200	2.470.500	8.242.450	5.720.130	2.522.320	-761.750	-709.930	-51.820
6.4 Begeleide participatie	2.897.000	0	2.897.000	2.849.000	0	2.849.000	2.742.164	0	2.742.164	106.836	0	106.836
6.5 Arbeidsparticipatie	300.500	1.000	299.500	348.000	0	348.000	287.493	3.055	284.438	60.507	-3.055	63.562
6.6 Maatwerkvoorzieningen WMO	1.180.500	110.000	1.070.500	1.608.147	15.000	1.593.147	1.302.310	23.287	1.279.022	305.837	-8.287	314.125
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	3.870.000	300.000	3.570.000	4.309.730	300.000	4.009.730	4.500.289	396.070	4.104.219	-190.559	-96.070	-94.489
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	4.301.000	0	4.301.000	5.126.751	18.500	5.108.251	6.409.094	39.401	6.369.692	-1.282.343	-20.901	-1.261.441
6.81 Geescaleerde zorg 18+	110.000	0	110.000	254.840	0	254.840	266.829	0	266.829	-11.989	0	-11.989
6.82 Geescaleerde zorg 18-	125.000	0	125.000	529.795	0	529.795	602.207	228	601.979	-72.412	-228	-72.184
7. Volksgezondheid en milieu	3.842.160	4.240.162	-398.002	4.664.929	4.021.401	643.528	5.599.278	5.316.269	283.008	-934.349	-1.294.868	360.520
7.1 Volksgezondheid	722.500	0	722.500	759.397	0	759.397	743.940	0	743.940	15.457	0	15.457
7.2 Riolering	1.088.000	1.769.500	-681.500	1.256.576	1.679.402	-422.826	1.469.370	1.795.961	-326.591	-212.794	-116.559	-96.235
7.3 Afval	1.735.000	2.312.762	-577.762	1.683.542	2.132.539	-448.997	1.999.400	2.464.604	-465.204	-315.858	-332.065	16.207
7.4 Milieubeheer	120.500	0	120.500	655.113	0	655.113	548.433	122.031	426.403	106.680	-122.031	228.710
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	176.160	157.900	18.260	310.301	209.460	100.841	838.134	933.674	-95.540	-527.833	-724.214	196.381
8. Volkhuysv. RO en std. vernieuwing	9.179.552	9.149.500	30.052	10.406.976	9.411.952	995.024	4.301.803	4.337.168	-35.365	6.105.173	5.074.784	1.030.389
8.1 Ruimtelijke ordening	108.500	28.000	80.500	408.094	28.000	380.094	369.442	42.356	327.086	38.652	-14.356	53.008
8.2 Grondexploitatie	8.949.552	8.687.000	262.552	9.154.874	8.946.052	208.822	3.074.949	3.516.560	-441.611	6.079.925	5.429.492	650.433
8.3 Wonen en bouwen	121.500	434.500	-313.000	844.008	437.900	406.108	857.411	778.251	79.160	-13.403	-340.351	326.948
Totaal	67.571.152	68.274.152	-703.000	80.908.929	80.908.929	0	64.445.189	62.623.324	1.821.865	16.463.740	18.285.605	-1.821.865

Controleverklaring

Zie toelichting in raadsvoorstel.

Bijlagen

Indicatoren

De verplichte indicatoren op basis van de BBV zijn grijs gearceerd.

Leve Borne

Wonen en woonomgeving

Indicator	Bron	Gemeten ontwikkeling				
		2014	2015	2016	2017	2018
Waardering van zorg gemeente voor woon- en leefklimaat (0 laag - 10 hoog)	Burgerpeiling Waarstaatje gemeente? (tweejaarlijks)	Geen meting	6,8	Geen meting	6,8	Geen meting
<i>Indicator woonbehoefte in samenhang met woonbeleid</i>	<i>Nog niet ontwikkeld / beschikbaar</i>	-	-	-	-	-

Veiligheid en openbare orde

Indicator	Bron	Gemeten ontwikkeling				
		2014	2015	2016	2017	2018
Voelt zich veilig in de buurt (percentage dat op deze stelling 'meestal' / 'altijd' aangeeft)	Burgerpeiling Waarstaatje gemeente (tweejaarlijks)	Geen meting	89%	Geen meting	92%	Geen meting
Verwijzingen Halt per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar	Bureau Halt	163	135	122	124	Nog niet bekend
Winkeldiefstallen per 1000 inwoners	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	0,7	1,1	1,1	0,9	Nog niet bekend
Geweldsmisdrijven per 1000 inwoners	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	2,5	2,8	2,7	2,3	Nog niet bekend
Diefstallen uit woningen per 1000 inwoners	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	2,8	3,2	2,2	1,7	Nog niet bekend
Vernielingen en beschadigingen (in	CBS - Geregistreerde	4,6	5,3	4,3	4,5	Nog niet bekend

de openbare ruimte) per 1000 inwoners	criminaliteit & Diefstallen					
--	--------------------------------	--	--	--	--	--

Duurzaamheid

Indicator	Bron	Gemeten ontwikkeling				
		2014	2015	2016	2017	2018
Aandeel hernieuwbare energie als percentage van het totale energieverbruik %	Rijkswaterstaat Klimaatmonitor	3,2	4,3	4,7	6,1	Nog niet bekend
Lucht: De voorraad lucht op basis van de uitstoot van CO ₂ , stikstofoxiden, fijnstof en vluchtige organische stoffen, uitgedrukt in een score van 0 (zeer laag) -100 (zeer hoog)	Telos Duurzaamheidsbalans 2017	77	77	82	82	Nog niet bekend

Verplichte indicatoren BBV (overig)

Indicator	Bron	Gemeten ontwikkeling				
		2014	2015	2016	2017	2018
Demografische druk *	CBS Bevolkingsstatistiek	77,3	77,9	78,6	79,3	80,8
Aantal nieuwbouwwoningen per 1000	ABF - Systeem Woningvoorraad	7,5	10,1	21,7	Nog niet bekend	Nog niet bekend
Omvang huishoudelijk restafval per bewoner per jaar (kg) **	CBS - Statistiek Huishoudelijk afval	227	231	222	163	Nog niet bekend

*) aandeel jongeren (<15 jaar) en ouderen (> 65 jaar) ten opzichte van de groep 15 tot 65 jaar.

***) streefwaarde volgens het landelijk VANG programma (Van Afval Naar Grondstof) ligt op 100 kilo per inwoner in 2020.

Meedoen in Borne

Onderwijs en ontwikkeling

Indicator	Bron	Gemeten ontwikkeling				
		2014	2015	2016	2017	2018
<i>Indicator voor kansontwikkeling</i>	<i>Nog niet ontwikkeld / beschikbaar</i>	-	-	-	-	-
Achterstand onder de jeugd: percentage kinderen in armoede	Databoek Kinderen in Tel	4,37%	4,42%	-	-	Niet beschikbaar
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	DUO Ingrado	0,8%	0,9%	0,5%	Nog niet bekend	Nog niet bekend
Achterstand onder de jeugd: percentage jeugdwerkloosheid	Databoek Kinderen in Tel	1,17%	1,18%	-	-	Niet beschikbaar (vervalt)
Absoluut verzuim **	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs	0,27	0	1,68	0,27	Nog niet bekend
Relatief verzuim ***	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs	7,69	8,94	13,46	8,78	Nog niet bekend

*) Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen (leeftijd 5-18 jaar).

***) Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen (leeftijd 5-18 jaar).

Maatschappelijke participatie

Indicator	Bron	Gemeten ontwikkeling				
		2014	2015	2016	2017	2018
Verbondenheid buurt: 'Ik voel me thuis in deze buurt' percentage (helemaal) eens	Burgerpeiling Waarstaatje gemeente? (tweejaarlijks)	Geen meting	95%	Geen meting	92%	Geen meting
Maatschappelijke inzet *	Burgerpeiling Waarstaatje gemeente? (tweejaarlijks)	Geen meting	48%	Geen meting	52%	Geen meting

Leven zonder beperkingen **	Burgerpeiling Waarstaatje gemeente? (tweejaarlijks)	Geen meting	89%	Geen meting	86%	Geen meting
Aantal vestigingen van bedrijven per 1000 inwoners (15-64jr)	CBS Bevolkingsstatistiek / LISA - bewerking ABF Research 2018	100,2	105,4	108,7	101,4	103,1

*) Gemiddeld percentage inwoners dat zich in de voorafgaande 12 maanden intensief, dan wel incidenteel heeft ingezet voor zorg aan een hulpbehoevende naaste (mantelzorg), hulp aan burens, aandacht voor burens in een zorgwekkende situatie en vrijwilligerswerk.

***) Percentage inwoners dat nauwelijks tot geen belemmering ervaart in deelname aan maatschappelijk leven door het gevoel er niet bij te horen / zich niet thuis te voelen.

Gezondheid en zorg

Indicator	Bron	Gemeten ontwikkeling				
		2014	2015	2016	2017	2018
Gezondheid; gemiddeld cijfer (1-10)	Burgerpeiling Waarstaatje gemeente (tweejaarlijks)	Geen meting	7,6	Geen meting	7,7	Geen meting
Percentage inwoners dat niet sport	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM2016	-	-	42,5	-	Nog niet bekend

Verplichte indicatoren BBV (overig)

Indicator	Bron	Gemeten ontwikkeling				
		2014	2015	2016	2017	2018
Werk						
Aantal banen per 1000 inwoners (15-74 jr)	CBS Bevolkingsstatistiek / LISA - bewerking ABF Research 2018	395,2	399,4	415,4	403,3	401,7

Personen met een bijstands-uitkering per 1000 inwoners	CBS - Participatie Wet	-	22,6	25,0	26,8	25,3
Netto arbeidsparticipatie	CBS - Arbeids-deelname 2017	66,1	66,6	67,3	68,9	Nog niet bekend
Jeugd		2014	2015	2016	2017	2018
Jongeren met een delict voor de rechter (% 12-21jr)	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	0,84	0,57	Nog niet bekend	Nog niet bekend	Nog niet bekend
Jongeren met jeugdhulp (<18jr) % (meting 1e halfjaar)	CBS – Beleids-informatie Jeugd	-	6,7	7,3	0,8	7,7
Jongeren met jeugd-bescherming (<18jr % (meting 1e halfjaar)	CBS – Beleids-informatie Jeugd	-	0,8	0,7	0,8	1,0
Wmo		2014	2015	2016	2017	2018
Wmo-cliënten met een maatwerk-arrangement per 1000 inwoners 1e halfjaar	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO	-	75	64	62	62

Mooi Borne

Cultuur en vrije tijd

Indicator	Bron	Gemeten ontwikkeling				
		2014	2015	2016	2017	2018
<i>Indicator Waardering cultuuraanbod</i>	<i>Nog te ontwikkelen, als onderdeel Waarstaatje gemeente</i>	-	-	-	-	-
Aantal banen in de sector recreatie en toerisme per 1000 inwoners in de leeftijd van 15-64.	CBS Bevolkingsstatistiek / LISA - bewerking ABF Research2018	21,6	22,8	23,7	20,9	22,4
Waardering sportvoorzieningen percentage inwoners dat (zeer) tevreden is over het aanbod sportvoorzieningen	Burgerpeiling Waarstaatje gemeente? (tweejaarlijks)	Geen meting	79%	Geen meting	76%	Geen meting

Ruimtelijke kwaliteit

Indicator	Bron	Gemeten ontwikkeling				
		2014	2015	2016	2017	2018
De buurt is schoon: percentage inwoners dat (helemaal) eens is met deze stelling	Burgerpeiling Waarstaatje gemeente? (tweejaarlijks)	Geen meting	73%	Geen meting	73%	Geen meting
De buurt is voldoende groen: percentage inwoners dat (helemaal) eens is met deze stelling.	Burgerpeiling Waarstaatje gemeente? (tweejaarlijks)	Geen meting	87%	Geen meting	83%	Geen meting
Straten, paden en trottoirs zijn goed	Burgerpeiling Waarstaatje gemeente?	Geen meting	66%	Geen meting	54%	Geen meting

begaanbaar: percentage inwoners dat (helemaal) eens is met deze stelling	(tweejaarlijks)					
Tevredenheid speelvoorzieningen: percentage inwoners dat (zeer) tevreden is over het aanbod van speelvoorzieningen	Burgerpeiling Waarstaatje gemeente? (tweejaarlijks)	Geen meting	68%	Geen meting	66%	Geen meting
<i>Indicator voor de ruimtelijke (beeld)kwaliteit te ontwikkelen is.</i>	<i>Nog te ontwikkelen</i>	-	-	-	-	-

Borne Werkt

Mobiliteit en bereikbaarheid

Indicator	Bron	Gemeten ontwikkeling				
		2014	2015	2016	2017	2018
Score infrastructuur en bereikbaarheid *	Telos Duurzaamheidsbalans 2017	55	56	58	59	Nog niet bekend

*) oordeel over de voorraad 'infrastructuur en bereikbaarheid' opgebouwd uit de indicatoren 'ontsluiting treinstations', 'ontsluiting hoofdwegen', 'laadpalen' en 'schone voertuigen', uitgedrukt in een score van 0 tot 100).

Werk en inkomen

Indicator	Bron	Gemeten ontwikkeling				
		2014	2015	2016	2017	2018
Aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar)	CBS Bevolkingsstatistiek / LISA - bewerking ABF Research 2018	395,2	399,4	415,4	403,3	401,7
Aantal werklozen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar).	CBS - Arbeidsdeelname 2017	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar
Werkloosheidspercentage *	CBS - Arbeidsdeelname 2017	6,3%	6,2%	5,3%	4,2%	Nog niet beschikbaar
Aantal personen met een bijstandsuitkering per 1.000 inwoners van 18 jaar en ouder	CBS - Arbeidsdeelname 2017	-	24,4	25,0	26,8	25,3

*) alternatieve indicator voor aantal werklozen.

Ondernemen en voorzieningen

Indicator	Bron	Gemeten ontwikkeling				
		2014	2015	2016	2017	2018
Waardering vestigingsklimaat score 0-10	<i>Ondernemingspeiling Waarstaatjemeene? > Nog niet uitgevoerd</i>	-	-	-	-	-
Aantal vestigingen van bedrijven per 1000 inwoners (15-74jr)	CBS Bevolkingsstatistiek / LISA - bewerking ABF Research 2018	100,2	105,4	108,7	101,4	103,1
Funciemenging (0-100) *	CBS BAG / LISA - bewerking ABF Research 2017	41,1%	41,2%	42,3%	41,5%	Nog niet beschikbaar
Winkels zijn voldoende nabij: percentage inwoners (helemaal) eens is met deze stelling	Burgerpeiling Waarstaatjemeene? (tweejaarlijks)	Geen meting	76%	Geen meting	75%	Geen meting
<i>Indicator Detailhandel (aantal winkels binnen 5 km).</i>	<i>Nog niet ontwikkeld / beschikbaar</i>	-	-	-	-	-

*) De funciemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen en varieert tussen 0 (alleen wonen)

en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

Beter Borne

Dienstverlening en informatie

Indicator	Bron	Gemeten ontwikkeling				
		2014	2015	2016	2017	2018
Waardering algehele dienstverlening gemeente (0 laag – 10 hoog)	Burgerpeiling Waarstaatje gemeente? (tweejaarlijks)	Geen meting	6,9	Geen meting	7,0	Geen meting
Gemeentelijke dienstverlening is voor iedereen toegankelijk Stelling: Ik vond het aanvragen of voorleggen gemakkelijk % (helemaal) mee eens	Burgerpeiling Waarstaatje gemeente? (tweejaarlijks)	Geen meting	80%	Geen meting	86%	Geen meting
Informatie is makkelijk toegankelijk Stelling: 'Ik kan gemakkelijk aan de benodigde gemeentelijke informatie komen (via lokale krant, website etc.)' % (helemaal) mee eens	Burgerpeiling Waarstaatje gemeente? (tweejaarlijks)	Geen meting	77%	Geen meting	95%	Geen meting

Samenwerking en gemeenschap

Indicator	Bron	Gemeten ontwikkeling				
		2014	2015	2016	2017	2018
Vertrouwen in het bestuur: percentage inwoners dat (heel) veel vertrouwen heeft in de manier waarop de gemeente wordt bestuurd	Burgerpeiling Waarstaatje gemeente? (tweejaarlijks)	Geen meting	24%	Geen meting	38%	Geen meting
Samenwerking met inwoners:	Burgerpeiling Waarstaatje	Geen meting	6,0	Geen meting	6,5	Geen meting

rapportcijfer dat inwoners geven voor de samenwerking met inwoners en organisaties en de mate waarin zij worden betrokken bij de totstandkoming en uitvoering van beleid	gemeente? (tweejaarlijks)					
<i>Indicator 'De gemeente is toegankelijk/laag drempelig voor inwoners'</i>	<i>Indicator en wijze van meten nader te bepalen</i>	-	-	-	-	-
Woonlasten één en meerpersoons-huishoudens (€)	Belasting-uitgave provincie Overijssel	€ 762	€ 761	€ 765	€ 783	€ 744
Gemiddelde WOZ waarde X 1.000 €	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken	€ 208	€ 205	€ 205	€ 209	€ 225

Afkortingenlijst

3D's	Drie decentralisaties
AB	Algemeen bestuur
ADL	Algemene dagelijkse levensverrichtingen
AMVB	Algemene maatregel van bestuur
AMW	Algemeen maatschappelijke werk
ANWB	Algemene Nederlandsche wielrijders-bond
AOA	Aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt
AP	Autoriteit persoonsgegevens
APV	Algemene plaatselijke verordening
Arbit	Algemene rijksvoorwaarden bij IT-overeenkomsten
Arbo	Arbeidsomstandigheden wet
ARG	Algemene reserve grondexploitaties
AU	Algemene uitkering
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming
AvT	Agenda van Twente
AWB	Algemene wet bestuursrecht
AWBZ	Algemene wet bijzondere ziektekosten
AZC	Asielzoekerscentrum
BAG	Basisregistraties adressen en gebouwen
BAR	Bornse arbeidsvoorwaardenregeling
BBO	Bundeling Bornse ondernemers
BBP	Bruto binnenlands product
BBV	Besluit begroting en verantwoording
Bbz	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen
BDU	Brede doeluitkering
BenW	Burgemeester en Wethouders
Berap	Bestuursrapportage
Bevi	Besluit externe veiligheid inrichtingen
BGG	Begeleiding groep
BGI	Begeleiding individueel
BGT	Basisregistratie grootschalige topografie
BIBOB	Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur
BIG	Baseline informatiebeveiliging Nederlandse gemeenten
BIZ	Bedrijveninvesteringszone
BJZ	Bureau jeugdzorg
BKP	Beeldkwaliteitsplan
BLOS	Bestuurscommissie lichamelijke opvoeding en sport
BMPZ	Benchmark publiekszaken

BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Buitengewoon opsporingsambtenaar
BOM	Belastingen op milieugrondslag
BOR	Beheer openbare ruimte
BRP	Basisregistratie personen
BSO	Buitenschoolse opvang
BUIG	Bundeling uitkeringen inkomensvoorziening aan gemeenten
BV	Besloten vennootschap
BWS	Besluit woninggebonden subsidies
BZK	Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties
CAK	Centraal administratiekantoor
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
CBS	Centraal bureau voor de statistiek
CER	Compensatie eigen risico
CISO	Chief Information Security Officer
CIZ	Centrum indicatiestelling zorg
CJG	Centrum voor jeugd en gezin
CKV	Culturele en kunstzinnige vorming
COA	Centraal orgaan opvang asielzoekers
COELO	Centrum voor onderzoek van de economie van de lagere overheden
COT	Crisisonderzoeksteam
CPB	Centraal planbureau
COO	Chief Operation Officer
CPO	Collectief particulier opdrachtgeverschap
CPO	Chief Privacy Officer
CROW	Centrum voor regelgeving en onderzoek in de grond-, water- en wegenbouw en de verkeerstechniek
CVDR	Centrale voorziening decentrale regelgeving
CVV	Collectief vraagafhankelijk vervoer
CVZ	College voor zorgverzekeringen
CWI	Centrum werk en inkomen
DB	Dagelijks bestuur
DIV	Documentaire informatievoorziening
DKD	Digitaal klantdossier
DROP	Decentrale regelgeving en officiële publicaties
DUO	Dienst uitvoering onderwijs
DVO	Dienstverleningsovereenkomst
ECB	Europese centrale bank
EHS	Ecologische hoofdstructuur
EKB	Elektronische ketenberichten

EKD	Elektronisch kinddossier
ELFPO	Europees fonds voor plattelandsontwikkeling
ENSIA	Eenduidige normatiek single information audit
EMU	Economische en monetaire unie
EVC	Erkenning van verworven competenties
EVP	Ervaringsprofiel
EZ	Economische zaken
Fido	Financiering decentrale overheden
Fte	Fulltime equivalent
GBA	Gemeentelijke basisadministratie
GBT	Gemeentelijk belastingkantoor Twente
GemW	Gemeentewet
GFT	Groente-, fruit- en tuinafval
GGD	Gemeentelijke gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
GHOR	Geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen
Gibit	Gemeentelijke rijksvoorwaarden bij IT-overeenkomsten
GMK	Gemeenschappelijke meldkamer
GO	Georganiseerd overleg
GR	Gemeenschappelijke regeling
GreX	Grondexploitatie
GRP	Gemeentelijk rioleringsplan
GVOP	Gemeenschappelijke voorziening officiële publicaties
GWW	Grond-, water- en wegenbouw
HH	Huishoudelijke hulp
HNW	Het nieuwe werken
HOF	Houdbare overheidsfinanciën
HRM	Human resource management
I/D	Regeling In- en doorstroombanen
IAU	Incidentele aanvullende uitkering
lawkp	Integraal afvalwaterketenplan
IB	Inlichtingenbureau
IBD	Informatiebeveiligingsdienst
IBT	Interbestuurlijk toezicht
Icp	Intern controle plan,
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
IFLO	Inspectie financiën lokale en provinciale overheden
IHP	Integraal huisvestingsplan
IKB	Individueel keuzebudget
I&M	Infrastructuur & milieu

IOAW	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
ISV	Investeringsbudget stedelijke Vernieuwing
IT	Informatietechnologie
IVVP	Integraal verkeers- en vervoerplan
IVZ	Integrale veiligheidszorg
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
JOP	Jongerenontmoetingsplaats
KCC	Klantcontactcentrum
KING	Kwaliteitsinstituut Nederlandse gemeenten
KLIC	Kabels en leidingen informatiecentrum
KLPD	Korps landelijke politiediensten
KPI	Kritische prestatie-indicatoren
KRW	Kaderrichtlijn water
KTO	Klanttevredenheidsonderzoek
LAA	Landelijke aanpak adreskwaliteit
LEADER	Liaison entre actions de développement de l'économie rurale
LED	Light emitting diode
LISA	Landelijk informatiesysteem van arbeidsplaatsen
LPG	Liquefied petroleum gas
LTO	Land- en tuinbouworganisatie
LVG	Landelijke vereniging georganiseerde eerste lijn
M.e.r.	Milieu effect rapportage
MAU	Meerjarig aanvullende uitkering
MB2030	Mijn Borne 2030
MFA	Multifunctionele accommodatie
MJOP	Meerjarenonderhoudsplan
MO	Maatschappelijke opvang
MONT	Münster, Osnabrück, Netwerkstad Twente
MPG	Meerjarenprognose grondexploitatie
MT	Managementteam
MTO	Medewerkerstevredenheidsonderzoek
MVO	Maatschappelijk verantwoord ondernemen
NHG	Nationale hypotheek garantie
Niegg	Niet in exploitatie genomen grond
NME	Natuur- en milieu-educatie
NNGB	Nederlandse norm gezond bewegen
NS	Nederlandse spoorwegen
NT	Netwerkstad Twente

NUG	Niet-uitkeringsgerechtigden
NUP	Nationaal uitvoeringsprogramma dienstverlening en e-overheid
NV	Naamloze vennootschap
OAB	Onderwijsachterstandenbeleid
OCW	Onderwijs, cultuur en wetenschappen
OGGZ/MO	Openbare geestelijke gezondheidszorg/Maatschappelijke opvang
OLCT	Openbaar lichaam crematoria Twente
OPBK	Overheidsparticipatie en Burgerkracht
OR	Ondernemingsraad
OV	Openbaar vervoer
OZB	Onroerendezaakbelasting
P&C	Planning & Control
PaB	Projectatelier Borne
PaVEM	Participatie van vrouwen uit etnische minderheden
PDC	Producten en diensten catalogus
PDV	Perifere detailhandelsvestigingen
PGB	Persoonsgebonden budget
PO	Primair onderwijs
POH	Praktijkondersteuner huisartsenzorg
PPS	Publiek-private samenwerking
PV	Persoonlijke verzorging
PVT	Participatieverklaringstraject
RAAK	Reflectie- en actiegroep aanpak kindermishandeling
RBT	Regionaal bedrijventerrein Twente
RFV	Raad voor de financiële verhoudingen
RIBW	Regionale instelling voor begeleid wonen
RIE	Risico-inventarisatie en -evaluatie
RIEC	Regionaal informatie- en expertisecentrum
RMBA	Regeling maatschappelijke begeleiding asielgerechtigden (uitkering)
RMC	Regionaal meld- en coördinatiepunt voortijdig schoolverlaters
ROC	Regionaal opleidingscentrum
ROZ	Regionale organisatie zelfstandigen
RRB	Roerenderuimtebelasting
R&T	Recreatie en toerisme
RT	Regio Twente
RUD	Regionale uitvoeringsdienst
RUIT	Regionaal uitvoeringsorgaan ICT Twente
RWS	Rijkswaterstaat
SCW	Sociaal-cultureel werk
SEGV	Sociaal-economische gezondheidsverschillen

SER	Sociaal economische raad
SES	Sociaal-economische status
SEV	Sociaal-economische visie
Sisa	Single information single audit
SMART	Specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden
SMI	Sociaal-medische indicatie
SMS	Samenwerken maakt sterker
SON	Stadsbank Oost Nederland
SSNT	Shared service netwerk Twente
ST	Sociaal team
SUWI	Structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen
SWB MT	Sociaal werkleerbedrijf midden Twente
SZW	Sociale zaken en werkgelegenheid
TM	Twente Milieu
UWV	Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen
VG	Verstandelijk gehandicapten
VO	Voortgezet onderwijs
VV	Verpleging en verzorging
VGRP	Verbreed gemeentelijk rioleringsplan
VIR	Verwijsindex risicojeugd
VNG	Vereniging van Nederlandse gemeenten
VNO / NCW	Verbond Nederlandse ondernemingen/Nederlands christelijke werkgeversbond
Vpb	Vennootschapsbelasting
VPT	Veilige publieke taak
VRIS	Vreemdeling in de strafrechtketen
VRT	Veiligheidsregio Twente
VSO	Voortgezet speciaal onderwijs
VSV	Voortijdig schoolverlaters
VT	Veilig thuis
VTA	Visual tree assessment
VTH	Vergunningverlening, toezicht en handhaving
VVE	Voor- en vroegschoolse educatie
Vvgb	Verklaring van geen bedenkingen
VVTV	Voorlopige vergunning tot verblijf
VVV	Vereniging voor vreemdelingenverkeer
VWS	Volksgezondheid, welzijn en sport
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Wajong	Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten
WEW	Waarborgfonds eigen woningen
WGR	Wet gemeenschappelijke regeling

WI	Wet inburgering
WIJ	Wet investering in jongeren
WKPB	Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken
Wlz	Wet langdurige zorg
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
WNT	Wet normering topinkomens
WOB	Welzijn ouderen Borne
Woo	Wet open overheid
WOPT	Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens
WOZ	Wet waardering onroerende zaken
Wro	Wet ruimtelijke ordening
Wsjg	Waar staat je gemeente
WSNP	Wet schuldsanering natuurlijke personen
WSNS	Weer samen naar school
Wsw	Wet sociale werkvoorziening
WSW	Waarborgfonds sociale woningbouw
Wtcg	Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten
Wth	Wet tijdelijk huisverbod
WVG	Wet voorziening gehandicapten
WVS	Welzijn, volksgezondheid en sport
Wwb	Wet werk en bijstand
WWnV	Wet werken naar vermogen
WWZ	Wonen, welzijn en zorg
ZIN	Zorg in natura
ZMLK	Zeer moeilijk lerende kinderen
Zvw	Zorgverzekeringswet

Dit is een lijst met veel voorkomende afkortingen binnen de gemeente Borne. Niet alle afkortingen komen voor in de P&C-documenten.